

Vergaderjaar 2021–2022

35 972

Wijziging van de Wet publieke gezondheid in verband met het schrappen van het instemmingsrecht van medezeggenschapsorganen van onderwijsinstellingen bij de inzet van coronatoegangsbewijzen in het beroepsonderwijs en het hoger onderwijs

Nr. 6

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 6 december 2021

Met belangstelling heeft de regering kennis genomen van het verslag inzake het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet publieke gezondheid in verband met het schrappen van het instemmingsrecht van medezeggenschapsorganen van onderwijsinstellingen bij de inzet van ctb's in het beroepsonderwijs (hierna: mbo) en het hoger onderwijs (hierna: ho). De regering spreekt haar waardering uit voor de snelheid waarmee het verslag tot stand is gebracht. Een voortvarende behandeling van het wetsvoorstel is immers wenselijk met als doel de verspreiding van het virus af te remmen, de overbelasting van de zorg tegen te gaan, kwetsbare mensen in de samenleving te beschermen en sectoren – waaronder het onderwijs – veilig open te kunnen houden.

De leden van de VVD-fractie, de D66-fractie, de PVV-fractie, de CDA-fractie, de SP-fractie, de PvdA-fractie, de GroenLinks-fractie, de ChristenUnie-fractie, de JA21-fractie, de SGP-fractie, de DENK-fractie, de BBB-fractie en de BIJ1-fractie hebben een groot aantal vragen gesteld over het wetsvoorstel en over het Tijdelijk besluit coronatoegangsbewijzen beroepsonderwijs en hoger onderwijs (hierna: AMvB), dat op 22 november 2021 in het kader van de voorhangprocedure aan uw Kamer is aangeboden. In deze nota naar aanleiding van het verslag, die mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en in overeenstemming met de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap wordt uitgebracht, worden de gestelde vragen over het wetsvoorstel en over de AMvB beantwoord. Hierbij wordt de volgorde van het verslag aangehouden. Hieronder is het verslag in een cursief lettertype geplaatst. De beantwoording van de vragen staat in gewone typografie.

Verschillende fracties hebben in hun vragen benadrukt dat zij bij de beoordeling van de introductie van de mogelijkheid om het coronatoegangsbewijs (ctb) ook in te zetten in het mbo en ho, in het bijzonder oog hebben voor de epidemiologische situatie en de effectiviteit, het nut, de noodzaak, de proportionaliteit, de subsidiariteit en de duur van de inzet van coronatoegangsbewijzen (ctb's), alsmede de samenhang van die maatregel met de reeds bestaande maatregelen. Alvorens ik hieronder

overga tot de beantwoording van de gestelde vragen, ga ik daarom graag eerst in op deze aspecten.

Mogelijke inzet ctb's

Op dit moment kan er op basis van artikel 58ra, eerste lid, van de Wet publieke gezondheid (hierna: Wpg) een ctb als voorwaarde worden gesteld voor deelname aan activiteiten of toegang tot voorzieningen op het terrein van cultuur, evenementen, georganiseerde jeugdactiviteiten, horeca en sport (hierna: ctb-plichtige sectoren). Op 30 november jl. heeft de Eerste Kamer een wetsvoorstel aangenomen waarbij de niet-essentiële detailhandel en de niet-essentiële dienstverlening op publieke plaatsen worden toegevoegd als terreinen waar het ctb ingezet kan worden.¹ Daarnaast is in artikel 58ra, derde lid, Wpg geregeld dat het ctb ook ingezet kan worden in het mbo en het ho. Daartoe dient dan wel eerst een AMvB vastgesteld te worden waarin dit mogelijk wordt gemaakt. De regering heeft deze AMvB vanwege de voorhangprocedure reeds aan uw Kamer aangeboden. In de AMvB is geregeld dat bij ministeriele regeling kan worden bepaald dat het ctb kan worden ingezet in het mbo en ho, waarbij de onderwijsinstellingen dan nog wel de mogelijkheid wordt geboden om geen ctb van de studenten te verlangen bij:

- het afnemen van tentamens, examens en toetsen;
- het begeleiden van kwetsbare studenten, en
- het (in bij ministeriele regeling aangewezen gevallen) geven van praktijkonderwijs.

Hierbij geldt als voorwaarde dat de onderwijsinstelling in dat geval op een andere wijze een passend beschermingsniveau moet kunnen bereiken. Artikel 58ra, vierde lid, Wpg schrijft op dit moment voor dat medezeggenschapsorganen worden betrokken bij de keuze van een onderwijsinstelling om het ctb in te zetten. Deze insteek komt uit de tijd waarin het ctb vooral werd gezien als een instrument dat naar vrije keuze door de onderwijsinstelling zou kunnen worden ingezet, om geldende maatregelen te kunnen versoepelen. Die zienswijze is inmiddels verlaten. De systematiek zoals opgenomen in de AMvB houdt in dat de overheid bepaalt of bij onderwijsinstellingen de ctb-plicht wordt ingesteld en de onderwijsinstelling heeft alleen in het kader van de genoemde uitzonderingen nog enige beleidsruimte ten aanzien van de inzet van het ctb. Dit maakt dat de thans in artikel 58ra, vierde lid, Wpg opgenomen medezeggenschapsregeling geen betekenis meer heeft. Deze regeling wordt daarom in dit wetsvoorstel geschrapt. Daarmee wordt de procedure die gevolgd moet worden om het ctb in te kunnen zetten in het mbo en ho ook versneld. Dit is wenselijk gelet op het feit dat de ervaring leert dat de epidemie een grillig verloop heeft en dat het daarom van belang is dat snel passende maatregelen te kunnen worden genomen als dit nodig is. Als wordt overwogen om het ctb in te zetten in het mbo en ho, zal er in de tijd die daarvoor beschikbaar is wel overleg kunnen plaatsvinden met de onderwijsinstellingen. Dit is onder meer van belang in het kader van de invulling van de beleidsruimte betreffende de genoemde uitzonderingen op de ctb-plicht en de goede informatievoorziening aan de studenten betreffende de inzet van het ctb.

Op 22 november 2021 zijn nog twee wetsvoorstellen ingediend om – kort gezegd:

- als dit nodig is, het ctb verplicht te kunnen stellen voor toegang tot een arbeidsplaats², en

¹ Kamerstukken I 2021/22, 35 961.

² Kamerstukken II 2021/22, 35 971.

- de mogelijkheid te bieden een ctb voor bepaalde activiteiten of voorzieningen op het terrein van cultuur, evenementen, horeca en bepaalde vormen van niet-essentiële dienstverlening uitsluitend te baseren op vaccinatie of herstel («2G»)³.

Zoals blijkt uit de opsomming van de terreinen is in dit laatste wetsvoorstel de toepassing van een 2G-ctb in het mbo of ho uitgesloten.

Epidemiologisch beeld

De regering beseft dat de genoemde maatregelen om verschillende redenen op weerstand kunnen stuiten en een zorgvuldige afweging van belangen vergen. Het Outbreak Management Team (hierna: OMT) wees in zijn advies naar aanleiding van de 128^e bijeenkomst echter op de verslechterende epidemiologische situatie en de noodzaak om voorbereidingen te treffen voor eventueel verzwarende maatregelen. Dit advies was aanleiding om voornoemde wetsvoorstellen met de nodige spoed tot stand te brengen en daarmee het huidige instrumentarium met de genoemde instrumenten aan te vullen. Het epidemiologisch beeld is momenteel ernstig. Niet eerder waren de dagelijkse besmettingscijfers zo hoog als in de laatste weken. De afgelopen week lag het aantal positief geteste personen boven de 21.000 per dag (26 november – 2 december). Met een daling van 2,9% ten opzichte van de week ervoor is het aantal meldingen gestabiliseerd. De situatie in de ziekenhuizen is, ondanks de hoge vaccinatiegraad, zorgwekkend met nog steeds stijgende cijfers van het aantal opnames in het ziekenhuis en op de IC. Het zevendaags gemiddelde ziekenhuisopnames is 303,6 (21 tot en met 27 november 2021) ten opzichte van 274,6 de week ervoor (14 tot en met 20 november 2021); het zevendaags gemiddelde IC-opnames is 53,6 (22 tot en met 28 november 2021) ten opzichte van 43,1 de week ervoor (15 tot en met 21 november 2021), maar vanwege het na-ijleffect zal in de ziekenhuizen en op de IC de instroom voorlopig waarschijnlijk nog niet dalen. Het reproductiegetal, de snelheid waarmee het virus zich verspreidt, is afgelopen week gedaald van 1,18⁴ naar 1,05⁵ en is sinds vandaag 0,99 (3 december, 2021 met ijkdatum 18 november 2021).

Effectiviteit ctb's

Het coronavirus zal naar verwachting nog lange tijd onder ons zijn. De mate waarin oplevingen ons parten zullen spelen is onzeker. Het ctb noch de andere maatregelen die op grond van hoofdstuk Va Wpg genomen kunnen worden noch de inzet op de vaccinatie en testen, kunnen het virus in het geheel doen verdwijnen. Wel kunnen ons weren tegen het virus door ervoor te zorgen dat we een ruime instrumentenkist hebben om de verspreiding van het virus te beperken. Geen enkele van de ons beschikking staande maatregelen is te zien als silver bullet, ook het ctb niet. De inzet van het ctb is, naast de andere maatregelen die we tot onze beschikking hebben, een van de instrumenten die we nodig hebben om zo veilig mogelijk en tegelijkertijd als samenleving zo open mogelijk door de winter te komen. Het OMT geeft ten aanzien van de inzet en effectiviteit van het ctb en de drie verschillende mogelijke modaliteiten van het ctb (3G: gevaccineerd of getest en/of genezen, 2G: gevaccineerd en/of genezen, 1G: iedereen getest) het volgende aan:

- Advies naar aanleiding van de 126^e bijeenkomst: «*Het OMT wil daarnaast benadrukken dat een goed werkend systeem rond het CTB en goede toegangscontroles en handhaving belangrijk zijn. Ook wil het*

³ Kamerstukken II 2021/22, 35 973.

⁴ Waarde van 26 november, met ijkdatum 11 november.

⁵ Waarde van 30 november, met ijkdatum 15 november.

OMT wijzen op de mogelijkheid om in een volgende versoepelingsstap een verzwaard CTB in te zetten in bepaalde situaties of settings.»

- *Advies naar aanleiding van de 128^e bijeenkomst: «Breder inzetten van het CTB is een gerichte maatregel die effect kan hebben op de transmissie, de doorgifte van het virus. Voor de onderbouwing ervan verwijst het OMT naar haar eerdere adviezen hierover, maar hecht eraan hier op te merken dat het gebruik van CTB een gunstige invloed heeft op te verwachten ziekenhuisopnames, ook nu recent is gebleken dat vaccinatie de transmissie van het virus recent weliswaar minder lijkt te onderdrukken dan eerder het geval was. De prevalentie van besmettingen is immers nog steeds hoger in het ongevaccineerde deel van de bevolking, en de kans op transmissie bij een besmetting na vaccinatie is kleiner. Hierbij vindt het OMT het van belang dat er onderscheid wordt gemaakt in activiteiten en situaties die incidenteel en vrijwillig zijn, en situaties die een meer permanent karakter hebben zoals opleiding, werk en zorg (voor onderwijs, werk en zorg zie verderop in de brief). Het OMT adviseert in de volgende situaties het CTB ook in te gaan zetten:*
 - *in kunst- en cultuurbeoefening (vanaf 18 jaar);*
 - *buitenterrassen bij horeca;*
 - *doorstroomlocaties (zoals musea, kermis, etc.);*
 - *sportbeoefening (vanaf 18 jaar), met name daar waar het binnensport*
 - *betreft, waaronder ook sportscholen;*
 - *publiek bij amateurwedstrijden.*

[...] Dergelijke uitbreiding van toepassing van CTB is alleen effectief indien de afspraken ook gehandhaafd worden, waarbij naast CTB ook de identiteit van de persoon gecontroleerd moet worden.»

- *Advies naar aanleiding van de 129e bijeenkomst: «Het OMT maakt zich zorgen over het gegeven dat het aantal infecties snel toeneemt, en dat het aantal ziekenhuis- en IC-opnames verder doorstijgt. Zoals hierboven uitgelegd sluiten modelleringen van ziekenhuis- en IC-opnames een overbelasting van de zorg, met kans op een té hoge belasting, niet uit. Vanuit de modelleringen komt naar voren dat er een reductie van ruim 20–25% van de relevante contacten nodig is om de verspreiding van het virus te beheersen en de Rt onder de 1 te laten dalen. De opvolging van de recent ingezette maatregelen lijkt momenteel te beperkt om dit effect te kunnen bewerkstelligen. Daarnaast levert de huidige praktijk van het CTB onvoldoende afdekking van de infectierisico's en zou voor verdere risicoreductie gecombineerd moeten worden met aanvullende maatregelen zoals placering waar dat kan, in combinatie met de 1,5 meter maatregel.»*
- *Advies naar aanleiding van de 130^e bijeenkomst: «Het OMT wil benadrukken dat voor het beperken van het aantal besmettingen het opvolging geven aan de basisregels en de collectieve maatregelen essentieel is. Alleen daarmee kunnen de nauwe contacten met hoogste risico op virusoverdracht verminderen. Een CTB-modaliteit is een middel om risico's te beperken bij opening van sectoren, en géén maatregel om virusverspreiding te voorkomen en een epidemie te bestrijden, zoals de basisregels en collectieve maatregelen dat wel zijn. Bij een hoge prevalentie van SARS-CoV-2 in de maatschappij, zoals momenteel het geval is, zijn de absolute risico's op verdere verspreiding, ook bij gebruik van een CTB-modaliteit, nog steeds relevant. Om het aantal risicovolle contacten en virusoverdracht te verminderen in settings waar de basisregels niet of maar beperkt nageleefd kunnen worden, en collectieve maatregelen zoals mondneusmaskers en afstand geen oplossing bieden, is door regering en parlement besloten gebruik te maken van een CTB. Maar bij toepassing van een CTB geldt nog steeds dat iemand met klachten thuis moet blijven en zich moet*

laten testen, ook als deze persoon gevaccineerd is of een SARS-CoV-2-infectie heeft doorgemaakt. Bovendien kunnen CTB alleen een risico-verminderend effect hebben als ze juist toegepast worden, gecontroleerd worden en als daarop handhaving is. Daar waar een test onderdeel is van het CTB is een essentiële randvoorwaarde een juiste timing van uitvoeren van de toegangstest, in relatie tot toegang tot de activiteit (d.i. max 24 uur). Daarnaast is het effect van een CTB-modaliteit op het voorkómen van besmettingen en ziekenhuis- en IC-opnames sterk afhankelijk van de setting waar het wordt toegepast (d.i. aantal, duur en intensiteit van contact) en de bezoekers van die setting (zoals leeftijd, groepsgrootte, mix van gevaccineerden en niet-gevaccineerden, en de aanwezigheid van personen met verhoogd risico op ernstig verloop van COVID-19). Bijvoorbeeld: de absolute opbrengst van CTB modaliteit is afhankelijk van de leeftijdsmix van de aanwezigen: bij een grote groep van hoogbejaarden zou je eigenlijk geen enkele toename van overdracht en bijgevolg infecties willen zien, vanwege de grote kans op uiteindelijke ziekenhuisopnames daaraan verbonden. Bij exact dezelfde groepsactiviteit door een groep jongeren geldt dit argument niet, omdat de kans op ziekenhuisopname na een besmetting bij hen zeer laag is. Dan is er hoogstens een indirect effect op ziekenhuisopname, bij doorgifte van een infectie binnen het eigen huishouden, of naar andere contacten die mogelijk verhoogd risico hebben op een ziekenhuisopname, maar dat geldt voor elke doorgifte. Eenzelfde overweging geldt ten aanzien van groepsgrootte in relatie tot de voorafkans besmet te zijn, en de kans dat zich überhaupt iemand met een besmetting onder de aanwezigen bevindt. Toepassing van een CTB heeft alléén effect op de transmissie op de betreffende locatie. Meer op macroniveau is het van belang welk aandeel van de infecties buiten deze locaties plaatsvindt, maar ook of dat mensen die niet worden toegelaten alsnog samenkomen op andere plekken. Ook hangt het er vanaf of door toepassing van een CTB locaties geopend worden die eerder gesloten waren, dan neemt het risico immers altijd wat toe, omdat het nooit de situatie van geheel gesloten zijn kan evenaren. Om – onder boven benoemde voorbehouden – toch een uitspraak te kunnen doen over de effectiviteit van de verschillende CTB-modaliteiten is onder standaard omstandigheden door middel van modellering gekeken wat het maximaal haalbare effect van deze modaliteiten is op de reductie van het aantal infecties en ziekenhuisopnames onder de aanwezigen. Het doel hierbij is dus om een volgorde vast te stellen in de trends in het terugdringen van het aantal infecties en ziekenhuisopnames. De notitie waarin dit verder is uitgewerkt is te vinden in bijlage 1. Vergeleken met het huidige 3G-systeem, dringt een 2G-systeem het aantal besmettingen op die locaties met ongeveer 50% terug en het aantal ziekenhuisopnames ten gevolge van besmettingen op de locatie met ongeveer 82%. Een 3G+1G-systeem zal infecties met ongeveer 35% reduceren ten opzichte van 3G, en ziekenhuisopnames ook met 35%. Afschaffen van het 3G systeem leidt tot een toename van ongeveer 59% in infecties en ziekenhuisopnames. Een 2G+1G-systeem waarbij ook een test vereist is voor gevaccineerden en recent herstelden, leidt tot een reductie van ongeveer 79% in infecties en ongeveer 93% in ziekenhuisopnames, vergeleken met het huidige 3G-systeem. De precieze percentages zijn afhankelijk van de gebruikte waarden voor vaccineffectiviteit en testsensitiviteit. Bij de huidige waarden is 2G dus beter dan 3G+1G, 3G+1G is beter dan 3G, en 3G is beter dan geen maatregelen in het voorkomen van besmettingen op de locatie. Van belang is dat de volgorde niet afhangt van de prevalentie van SARS-CoV-2-besmettingen, dus ook bij halvering van het aantal besmettingen wordt dezelfde relatieve uitkomst verwacht. Uiteraard heeft dit wel gevolgen voor de absolute vermindering van het aantal

Op basis van bovenstaande adviezen van het OMT kan gesteld worden dat de inzet van het ctb primair de verspreiding van het virus afremt en risico's, van zowel mogelijke transmissie als besmetting, in ctb-plichtige omgevingen mitigeert. Daarnaast heeft de inzet van het ctb een indirecte invloed op de infectiedruk buiten ctb-plichtige omgevingen, doordat de kans op ketenbesmetting wordt verkleind. We spreken over afremmen, omdat zo toepassing van het ctb in een vergelijkbare omgeving en met een vergelijkbare infectiedruk meer besmettingen zouden plaatsvinden. De mate van afremming van de verspreiding van het virus door de inzet van het ctb is afhankelijk van de volgende factoren:

- de mate waarin de basismaatregelen worden opgevolgd;
- de zwaarte van de, al dan niet, geldende contactbeperkende maatregelen;
- de ernst van de epidemiologische situatie op dat moment, voor wat betreft de prevalentie van het virus;
- de specifieke modaliteit van ctb: 3G (gevaccineerd of getest of genezen), 2G (gevaccineerd of genezen) of 1G (iedereen getest)), waarbij geldt dat 2G beter werkt dan 3G+1G, 3G+1G beter is dan 3G, en 3G beter is dan geen ctb in het voorkomen van besmettingen op de betreffende locatie;
- kenmerken en aard van de omgeving en activiteit van de ctb-plichtige plek (geplaceerd/ongeplaceerd, zoals aantal bezoekers/klanten, duur en intensiteit van het contact, de feitelijke situering zoals binnen/buiten, etc.);
- kenmerken van de bezoekers op de ctb-plichte plek (zoals leeftijd, mix van gevaccineerden en niet-gevaccineerden, en de aanwezigheid van personen met verhoogd risico op ernstig verloop van Covid-19).

Voor de daadwerkelijke inzet van het ctb heeft bovenstaande, met inbegrip van bovengenoemde factoren en adviezen van het OMT, tot gevolg dat:

- sectoren langer veilig en verantwoord open kunnen blijven, danwel eerder veilig en verantwoord kunnen worden heropend, dan zonder de inzet van een ctb;
- voorkomen kan worden dat andere veelal generieke (contact)beperkende maatregelen moeten worden genomen, of moeten blijven gelden, die meer ingrijpend zijn voor een grotere groep mensen, zoals een gehele of gedeeltelijke sluiting van sectoren;
- de verspreiding van het virus wordt vertraagd, daar waar een ctb geldt en daarmee mogelijke besmettingen en als gevolg daarvan ziekenhuisopnames worden voorkomen;
- de kans op besmetting niet geheel wordt uitgesloten, want ook mensen die volledig gevaccineerd of getest zijn kunnen het virus overdragen.

Het ctb is daarmee een maatregel die onder meer een bijdrage kan leveren aan dat mensen elkaar kunnen blijven ontmoeten, de zorg kunnen blijven krijgen die zij nodig hebben, onderwijs kunnen blijven volgen en hun werk en/of onderneming kunnen blijven voortzetten. De inzet van een ctb zal altijd in een bredere context van maatregelen ter bestrijding van de epidemie worden beoordeeld. In vergelijking met een ctb op basis van 3G al dan niet in combinatie met bepaalde aanvullende maatregelen, kan een ctb op basis van 2G in bepaalde omgevingen al onder minder gunstige epidemiologische omstandigheden, het heropenen van (delen van) sectoren verantwoord mogelijk maken. Voor arbeidsplaatsen, niet-essentiële detailhandel en onderwijs geldt dat uitsluitend een ctb op basis van 3G kan worden verplicht.

Noodzaak, proportionaliteit, subsidiariteit en duur van de inzet van het ctb

Waar het de noodzaak, proportionaliteit, subsidiariteit en duur van de inzet van het ctb betreft, is van belang dat de grondslag voor deze maatregel – evenals die voor de overige maatregelen – is neergelegd in hoofdstuk Va Wpg. Dit hoofdstuk is tot stand gekomen met de Tijdelijke wet maatregelen covid-19 (hierna: Twm) en is van toepassing op de bestrijding van de epidemie van covid-19, of een directe dreiging daarvan (artikel 58b Wpg). De inbedding in hoofdstuk Va Wpg betekent dat de daarin geregelde algemene kaders voor het treffen van maatregelen ten behoeve van de bestrijding van de epidemie onverkort gelden als overwogen wordt om het ctb in te zetten. Dit geldt ook als nagedacht wordt over de inzet van het ctb op arbeidsplaats of in het mbo of ho en de inzet van een ctb dat gebaseerd is op 2G bij bepaalde activiteiten of voorzieningen. De inkadering van het ctb behelst het volgende.

In de eerste plaats is hoofdstuk Va Wpg, dat tot stand is gekomen met de Twm, tijdelijk. De Twm is een tijdelijke wet. Daarmee is het ctb een tijdelijk instrument – net als de andere maatregelen die zijn opgenomen in hoofdstuk Va. Er kan worden besloten tot verlenging met ten hoogste drie maanden (artikel VIII, derde lid, Twm). De Afdeling advisering van de Raad van State wordt gehoord over de krachtens hoofdstuk Va Wpg geldende maatregelen voordat het verlengingsbesluit wordt genomen (artikel 58t Wpg). Bovendien dient na de plaatsing van het verlengingsbesluit in het Staatsblad, onverwijld een goedkeuringswetsvoorstel te worden ingediend (artikel VIII, vierde lid, Twm). Via deze weg hebben uw Kamer en de Eerste Kamer bepalende zeggenschap over het voortduren van de werkingsduur van de mogelijkheid tot inzet van het ctb, want deze maatregel komt alsnog te vervallen als het goedkeuringswetsvoorstel niet wordt aangenomen (artikel VIII, vijfde lid, Twm).

Ten tweede geldt dat het ctb slechts kan worden ingezet, als dit gelet op de ernst van de bedreiging van de volksgezondheid noodzakelijk is, in overeenstemming is met de uitgangspunten van de democratische rechtsstaat en, gelet op de bestrijding van de epidemie, of een directe dreiging daarvan, de uitoefening van grondrechten zo min mogelijk beperkt en aan dat doel evenredig is. Dit volgt uit artikel 58b, eerste en tweede lid, Wpg dat van toepassing is op alle maatregelen die genomen kunnen worden in het kader van hoofdstuk Va Wpg. Hiermee is in de wet verankerd dat steeds de noodzakelijkheid, subsidiariteit en proportionaliteit van voorgestelde maatregelen moeten worden afgewogen, alvorens overgegaan kan worden tot de concrete inzet van een maatregel. Telkens vindt een expliciete toets aan grondrechten plaats. Daarnaast is ten aanzien van de inzet van het ctb in artikel 58rb Wpg bepaald dat daarbij de volgende factoren specifiek moeten worden meegewogen. De inzet van het ctb moet in het maatschappelijk belang zijn aangewezen, uitvoerbaar en doelmatig zijn, mede gelet op de aanvang en duur van de periode waarin de regels van toepassing zijn en de mogelijkheden om een ctb te verkrijgen. Bovendien moet de inzet van het ctb gepaard gaan met voorzorgsmaatregelen om eventuele maatschappelijke ongewenste effecten, waaronder afbreuk aan andere maatregelen tegen verspreiding van het virus, vermijdbare achterstanden of ongelijke toegang tot activiteiten, voorzieningen of onderwijs te voorkomen, weg te nemen of te verminderen. Het essentiële karakter van onderwijs vraagt in dit verband dan ook een zware toetsing. Deze toetsing aan grondrechten vindt telkens expliciet plaats, zoals bijvoorbeeld ook in de nota van toelichting bij de AMvB. Zoals hiervoor reeds is benoemd, is in de AMvB in ieder geval een uitzondering opgenomen voor enkele onderwijsactiviteiten, waarvan de

regering van oordeel is dat deze onder alle omstandigheden toegankelijk moeten zijn voor alle studenten.

De beschreven systematiek leidt ertoe dat in het kader van de daadwerkelijke inzet van het ctb, steeds opnieuw een toets dient plaats te vinden om te kunnen beoordelen of deze maatregel dan wel wellicht een andere maatregel het meest passend is gelet op de epidemiologische situatie van dat moment en het beoogde doel. Daarom vraagt de regering het OMT altijd eerst om een actueel advies. Verder gaat de regering ook te rade bij het Sociaal en Cultureel Planbureau en wordt de expertise van de ministeries van Financiën, Economische Zaken en Klimaat en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (tezamen wel de trojka genoemd) aangewend voor een reflectie wat betreft de sociaal-maatschappelijke en economische effecten van maatregelen die worden overwogen. Ook worden de gedragsunit van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en via een uitvoeringstoets onder meer handhavers vanuit de Nationale Politie, de Veiligheidsregio's, de VNG en communicatie-experts betrokken vanwege hun expertise betreffende de naleving en de handhaving van de maatregelen.

Ten derde geldt dat de inzet van het ctb een ministeriële regeling vergt waarop de procedurele vereisten van artikel 58c Wpg van toepassing zijn. Artikel 58c Wpg voorziet in betrokkenheid van de ministerraad en het parlement bij de totstandkoming van een ministeriële regeling. Uitgangspunt is dat een ministeriële regeling niet eerder in werking treedt dan een week na overlegging aan de Staten-Generaal (artikel 58c, tweede lid, Wpg). Indien uw Kamer bezwaar maakt tegen de voorgelegde regeling en aangeeft er niet mee te kunnen instemmen, vervalt deze van rechtswege. Ook als een regeling vanwege zeer dringende omstandigheden onverwijld in werking is getreden, komt uw Kamer bepalende zeggenschap toe en leidt het besluit om op de bij de wet voorziene wijze niet met de regeling in te stemmen tot het verval van rechtswege daarvan (artikel 58c, derde lid, Wpg). Op deze manier beschikt uw Kamer dus in feite over een *vetorecht* wat betreft de daadwerkelijke inzet van het ctb. Verder zendt de Minister van VWS op grond van artikel 58s, eerste lid, Wpg maandelijks aan beide Kamers van de Staten-Generaal een met redenen omkleed overzicht van de krachtens hoofdstuk Va Wpg geldende maatregelen en geeft hij daarbij aan wat de verwachtingen zijn ten aanzien van het voortduren van de maatregelen. Met de voortgangsrapportages die de Minister van VWS aan uw Kamer zendt, voldoet hij aan deze maandelijksse rapportageplicht. In het daaropvolgende debat dat uw Kamer met de Minister van VWS in de regel heeft, kunt u desgewenst het voortduren van een eventuele verplichte inzet van het ctb aan de orde stellen, al dan niet vanwege eventuele ongewenste effecten als gevolg daarvan.

Tot slot geldt dat artikel 58e Wpg mogelijkheden tot differentiatie biedt en lokaal maatwerk. Bij ministeriële regeling kan onder meer onderscheid worden gemaakt tussen:

- onderwijssectoren, personen op basis van leeftijd of activiteiten, en
- gemeenten en met betrekking tot de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, bijvoorbeeld bij een lokale opleving van het aantal besmettingen.

Systematiek mogelijke inzet ctb's

Gelet op het voorgaande kan nu niet op voorhand gezegd worden of en zo ja, waar en wanneer, het ctb verplicht gesteld zal worden in bepaalde (delen van) sectoren, op een arbeidsplaats of in het mbo of ho. Dit geldt eveneens voor de vraag of en zo ja, wanneer bij bepaalde activiteiten of

voorzieningen een ctb gebaseerd op 2G voor bezoekers en klanten zal worden ingezet. Voor toegang tot de arbeidsplaats, niet-essentiële detailhandel en onderwijs geldt dat de inzet van 2G-ctb uitgesloten is.

Dit hangt af van de vraag of dit noodzakelijk is gelet op de actuele epidemiologische situatie, of geen andere, minder ingrijpende maatregel mogelijk is om het beoogde doel te bereiken en of dit evenredig is gelet op het daarmee beoogde doel – dat wil zeggen de snelheid van de verspreiding van het virus afremmen, de overbelasting van de zorg tegengaan, kwetsbare mensen in de samenleving beschermen en sectoren die nu (gedeeltelijk) gesloten moeten blijven, weer (geleidelijk) op een veilige manier heropenen. Wel kan de regering uw Kamer enig inzicht geven in de factoren die een rol spelen bij de afweging die in dit kader zal worden gemaakt.

Zoals hierboven reeds beschreven worden bij de inzet van een ctb twee bepalende factoren in ogenschouw genomen: 1) de epidemiologische situatie op dat moment en 2) de mate van risico van de betreffende omgeving waar het ctb kan worden ingezet. Voor de uitwerking van deze twee factoren wordt, voor wat betreft de epidemiologische situatie, aangesloten bij de Aanpak Najaar⁶. In de Aanpak Najaar staan de leidende signaalwaarden (ziekenhuis- en IC-opnamen) en bepalende contextfactoren, waaronder het aantal besmettingen, genoemd. Deze signaalwaarden geven aan wanneer Nederland, geredeneerd vanuit de druk op de zorgcapaciteit, zich in een «waakzaam», «zorgelijk» of «ernstig» niveau bevindt. Het niveau «ernstig» wordt bereikt als één van de signaalwaarden wordt overschreden: zevendaags gemiddelde van ziekenhuisopnamen > 100 of IC-opnamen > 25. Het niveau «zorgelijk» treedt in bij ziekenhuisopnames tussen de 40 en 100 of IC-opnamen tussen de 10 en 25 en het niveau «waakzaam» bij ziekenhuisopnames < 40 of IC-opnamen < 10. In de Aanpak Najaar is op basis van deze drie niveaus geformuleerd welke maatregelen gepast zijn ter bestrijding van de epidemie en hoe deze maatregelen concrete invulling kunnen krijgen. Bij de bestuurlijke afweging om tot de inzet van maatregelen te komen, waaronder de inzet van een ctb, wordt naast de hierboven genoemde signaalwaarden ook naar een set contextfactoren gekeken waaronder: het aantal opgenomen gevaccineerde en niet gevaccineerde personen, de immuniteits-ontwikkeling in de maatschappij, de beschikbare ruimte op de IC van dat moment, de druk op de zorgketen en de sociaal maatschappelijke en economische situatie. Ook het belang van onderwijs voor de ontwikkeling en welzijn van jongeren is een aspect dat wordt meegewogen. Op basis van de leidende signaalwaarden op dat moment en de stand van de contextfactoren besluit het kabinet over het nemen van maatregelen en de inzet van ctb's.

Algemeen

*De leden van de **SGP-fractie** willen vooraf een opmerking van procedurele aard maken. Aanvankelijk was het bedoeling dat de Kamer de nota naar aanleiding van het verslag voor het verstrijken van de voorhangstermijn zou ontvangen, zodat het mogelijk zou zijn de voordracht van het besluit tijdig te stuiten. Die mogelijkheid is er door het verplaatsen van de inbrengdatum formeel niet meer. Deze leden veronderstellen evenwel dat de regering zal wachten met de voordracht van het besluit totdat de Kamer over het wetsvoorstel beraadslaagd heeft. Beide regelingen zijn immers onlosmakelijk met elkaar verbonden. Deze leden ontvangen graag een reactie van de regering.*

⁶ Bijlage bij Kamerstuk 25 295 nr. 1422.

Het kabinet heeft kennis genomen van het besluit van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport van de Tweede Kamer tijdens de procedurevergadering van 23 november 2021 om de AMvB te betrekken bij de behandeling van het onderhavige wetsvoorstel. Het kabinet heeft voorts kennis genomen van de brief van 25 november jl. van de leden van de vaste commissies voor Justitie en Veiligheid, voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport, voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis van de Koning, en voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) van de Eerste Kamer, waarin deze leden verzoeken om geen onomkeerbare stappen te zetten ten aanzien van de ontwerp-AMvB totdat de plenaire behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer tot een afronding is gekomen.

Het kabinet heeft daarop besloten de ontwerp-AMvB niet eerder voor advies aanhangig te maken bij de Afdeling advisering van de Raad van State dan na behandeling van dit wetsvoorstel door de Eerste en Tweede Kamer. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan het verzoek van de leden van de SGP-fractie.

1. Inleiding

*De leden van de **VVD-fractie** lezen dat zowel de algemene maatregel van bestuur (AMvB) en de ministeriële regeling van belang zijn voor de concrete invulling van deze wetswijziging. Hoe wordt de Tweede Kamer betrokken bij de AMvB en de ministeriële regeling en hoe kan zij daar nog invloed op uitoefenen, omdat daarin veel nog uitgewerkt zal worden?*

Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, wordt ingevolge artikel 58ra, zesde lid, van de Wpg de voordracht voor de AMvB niet eerder gedaan dan een week nadat het ontwerp aan het parlement is overgelegd. Gelet hierop heeft de regering de AMvB op 22 november jl. aan uw Kamer doen toekomen. De daadwerkelijke inzet van het ctb vergt een ministeriële regeling. Ingevolge artikel 58c, tweede lid, Wpg geldt daarbij als uitgangspunt dat deze binnen twee dagen nadat zij is vastgesteld aan beide Kamers der Staten-Generaal wordt overgelegd en niet eerder in werking treedt dan een week nadat deze regeling aan het parlement is overgelegd. Als uw Kamer bezwaar maakt tegen de regeling en besluit daarmee niet te kunnen instemmen, vervalt deze van rechtswege. Ook als een regeling vanwege zeer dringende omstandigheden onverwijld in werking is getreden, komt uw Kamer bepalende zeggenschap toe en leidt het besluit om niet met de regeling in te stemmen tot het verval van rechtswege daarvan (artikel 58c, derde lid, Wpg). Op de hiervoor beschreven wijze is de parlementaire betrokkenheid geregeld bij de totstandkoming van de AMvB waarbij de inzet van het ctb in het mbo of ho mogelijk wordt, alsmede bij de inwerkingtreding van de ministeriële regeling waarbij tot de daadwerkelijke inzet van het ctb in het mbo of ho wordt besloten. Uw Kamer beschikt dus in feite over een vetorecht wat betreft de daadwerkelijke inzet van het ctb.

*De leden van de **VVD-fractie** vragen verder in hoeverre is overwogen om van de nahangprocedure van de ministeriële regeling eventueel een snelle en korte voorhangprocedure te maken? Wat zouden daar de gevolgen van (kunnen) zijn?*

De wettelijke bepalingen voorzien in een nahangprocedure. Niet is overwogen om de nahangprocedure van de ministeriële regeling om te zetten in een voorhangprocedure. Gelet op het vetorecht dat uw Kamer heeft vanwege de nahangprocedure bij de ministeriële regeling, is de parlementaire invloed naar het oordeel van de regering in ruime mate geborgd. Immers, als uw Kamer bezwaren heeft tegen de ministeriële

regeling vervalt deze zoals hiervoor is beschreven van rechtswege. Zo nodig kan, met inachtneming van de bezwaren van uw Kamer, een nieuwe ministeriële regeling worden vastgesteld die weer opnieuw aan uw Kamer moet worden overgelegd vanwege een nahangprocedure.

*De leden van de **VVD-fractie** vragen verder om uit te leggen waarom er tegelijk met de wetwijziging ook al een AMvB in procedure is gebracht?*

Zoals in de inleidende overwegingen uitgezet is, heeft het OMT in het advies naar aanleiding van zijn 128^e bijeenkomst gewezen op de verslechterende epidemiologische situatie en de noodzaak om voorbereidingen te treffen voor eventueel verzwarende maatregelen. Dit advies was aanleiding voor de voorgestelde verbreding van de mogelijkheid om het ctb in te kunnen zetten. Het mogelijk maken van de inzet van het ctb in het mbo en het ho, geschiedt bij AMvB. Het kabinet heeft deze AMvB vanwege de voorhangprocedure reeds aan uw Kamer aangeboden. In de AMvB is geregeld dat bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat het ctb kan worden ingezet in het mbo en ho, waarbij de onderwijsinstellingen dan nog wel de mogelijkheid wordt geboden om geen ctb van de studenten te verlangen bij:

- het afnemen van tentamens, examens en toetsen;
- het begeleiden van kwetsbare studenten, en
- het (in bij ministeriële regeling aangewezen gevallen) geven van praktijkonderwijs.

Hierbij geldt wel als voorwaarde dat de onderwijsinstelling in dat geval op een andere wijze een passend beschermingsniveau moet kunnen bereiken. Artikel 58ra, vierde lid, Wpg schrijft op dit moment voor dat medezeggenschapsorganen worden betrokken bij de keuze van een onderwijsinstelling om het ctb in te zetten. Deze insteek komt uit de tijd waarin het ctb vooral werd gezien als een instrument dat naar vrije keuze door de onderwijsinstelling zou kunnen worden ingezet, om geldende maatregelen te kunnen versoepelen. Die zienswijze is inmiddels verlaten. De systematiek zoals opgenomen in de AMvB houdt in dat de overheid bepaalt of bij onderwijsinstellingen de ctb-plicht wordt ingesteld en de onderwijsinstelling heeft alleen in het kader van de genoemde uitzonderingen nog enige beleidsruimte ten aanzien van de inzet van het ctb. Dit maakt dat de thans in artikel 58ra, vierde lid, Wpg opgenomen medezeggenschapsregeling, die betrekking heeft op de inzet van ctb's op de onderwijsinstelling, geen betekenis meer heeft. Deze regeling wordt daarom in dit wetsvoorstel geschrapt. Daarmee wordt de procedure die gevolgd moet worden om het ctb in te kunnen zetten in het mbo en ho ook versneld. Dit is wenselijk gelet op het feit dat de ervaring leert dat de epidemie een grillig verloop heeft en dat het daarom van belang is dat snel passende maatregelen kunnen worden genomen als dit nodig is. Als wordt overwogen om het ctb in te zetten, zal er wel nog steeds overleg plaatsvinden met de onderwijsinstellingen. Dit is onder meer van belang in het kader van de invulling van de beleidsruimte betreffende de genoemde uitzonderingen op de ctb-plicht en de goede informatievoorziening aan de studenten betreffende de inzet van het ctb.

*De leden van de **CDA-fractie** lezen in het 128^e OMT-advies ten aanzien van het middelbaar mbo en ho (mbo, hbo, en universiteit) de invoering van het ctb geadviseerd wordt om transmissie van SARS-CoV-2 te verminderen. Het OMT geeft daarbij aan dat dit voor een deel van de studenten kan betekenen dat zij zich dagelijks moeten laten testen om deel te nemen aan fysiek onderwijs. Een alternatief hiervoor kan volgens het OMT zijn dat studenten (zonder ctb) zich tweemaal per week verplicht laten testen, dan wel gebruik maken van zelftesten onder directe supervisie. De leden van de CDA-fractie vragen of niet gevaccineerde*

studenten zich inderdaad dagelijks zullen moeten laten testen. Wordt het door het OMT genoemde alternatief ook overwogen?

Het is al sinds eind april het beleid dat studenten wordt geadviseerd om zich twee keer per week preventief te testen met de zelftest. Wanneer wordt besloten om het ctb daadwerkelijk bij ministeriële regeling in te zetten in het mbo en ho, moeten studenten die niet gevaccineerd of hersteld zijn, zich inderdaad voorafgaand aan het college laten testen. De genoemde alternatieven zijn dan onvoldoende om te kunnen voldoen aan de ctb-plicht ingevolge artikel 58ra Wpg. De twee genoemde alternatieven voldoen niet, omdat de inzet van het ctb inhoudt dat een student steeds over een geldig ctb moet beschikken die ook gecontroleerd moet worden, voordat hij toegang krijgt tot de onderwijsinstelling. Het ctb kan gebaseerd zijn op een vaccinatie tegen het virus, herstel van een virusinfectie of een negatieve testuitslag. Voor die testuitslag geldt dat het op dit moment nog niet mogelijk is om met een zelftest een ctb te krijgen. Over het andere alternatief, verplicht zelftesten onder supervisie, is eerder een advies uitgebracht door het deskundigen panel onder leiding van dhr. Van der Zande. Daarin is geconcludeerd dat testen onder supervisie door medische professionals maar in beperkte mate opschaalbaar is vanwege beperkte beschikbaarheid van bedrijfs- en jeugdartsen. Wel worden drie pilots opgezet die zich richten op begeleid zelftesten. Op basis van de uitkomsten daarvan kan besloten worden of het veilig genoeg is om met een zelftest een ctb te krijgen.

*De leden van de **CDA-fractie** vragen op welke wijze de Kamer geïnformeerd wordt over en invloed kan hebben op de inhoud van de nog op te stellen ministeriële regeling.*

De inzet van het ctb in het mbo of ho vergt een ministeriële regeling waarop de procedurele vereisten van artikel 58c Wpg van toepassing zijn. Artikel 58c Wpg voorziet in betrokkenheid van de ministerraad en het parlement bij de totstandkoming van een ministeriële regeling. Uitgangspunt is dat een ministeriële regeling niet eerder in werking treedt dan een week na overlegging aan de Staten-Generaal (artikel 58c, tweede lid, Wpg). Indien uw Kamer bezwaar maakt tegen de voorgelegde regeling en aangeeft er niet mee te kunnen instemmen met de voorgelegde regeling, vervalt deze van rechtswege. Ook als een regeling vanwege zeer dringende omstandigheden onverwijld in werking is getreden, komt uw Kamer bepalende zeggenschap toe en leidt het besluit om op de bij de wet voorziene wijze niet met de regeling in te stemmen tot het verval van rechtswege daarvan (artikel 58c, derde lid, Wpg). Op deze manier beschikt uw Kamer dus in feite over een vetorecht wat betreft de daadwerkelijke inzet van het ctb.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** lezen dat vanwege de verslechterende epidemiologische situatie de regering besloten heeft na het 128ste advies van het OMT⁷ maatregelen te treffen om het ctb – 3G – indien nodig breder te kunnen inzetten, waaronder in het mbo of het ho. Is de regering het met de leden van de ChristenUnie-fractie eens dat in de huidige verslechterende epidemiologische situatie en de hoge druk op de zorg de eerste prioriteit ligt bij het effectief bestrijden van het virus en het voorkomen van verspreiding door betere naleving van basisregels en al bestaande sectorspecifieke maatregelen?*

Het naleven van de basisregels blijft onverminderd van belang. De regering blijft hier dan ook aandacht voor vragen in de huidige epidemiologische situatie, waarin de infectiedruk hoog is, is de inzet van alleen het

⁷ Bijlage bij Kamerstuk 25 295, nr. 1468.

ctb niet voldoende. Het OMT heeft in zijn 131ste advies geadviseerd om de inzet van het 3G-CTB aan te vullen met additionele maatregelen. Daarom heeft de regering bijvoorbeeld besloten om met ingang van 28 november jl. een mondkapje ook verplicht te stellen op locaties binnen waar een ctb nodig is, bij verplaatsing. Daarnaast heeft de regering bijvoorbeeld besloten om met ingang van 28 november jl. een mondkapje ook verplicht te stellen bij verplaatsing op binnenlocaties waar een ctb nodig is. Daarnaast heeft de regering ook besloten om de anderhalve meter afstand ook te laten gelden op locaties waar het ctb is voorgeschreven.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** vragen welke mogelijkheden de regering ziet voor bijvoorbeeld het uitbreiden van de mondkapjesplicht of het sturen op betere naleving van de preventieve zelftesten?*

Mocht de epidemiologische situatie daarom vragen, dan zouden de maatregelen rondom mondkapjes uitgebreid kunnen worden. Zo zou overwogen kunnen worden om de mondkapjesplicht die nu geldt tijdens verplaatsingen door de onderwijslocaties, eventueel ook in te stellen in de les. Hierbij geldt dat het kabinet zich bij de invoering, verlenging of afschaling van maatregelen altijd laat adviseren door het OMT, en in haar besluitvorming ook de sociaal-maatschappelijke en economische effecten betreft van maatregelen die worden overwogen.

Het OMT heeft eerder aangegeven dat de noodzaak om mee te doen met preventief zelftesten minder stringent is voor immune personen (die genezen of gevaccineerd zijn), omdat zij minder risico lopen om besmettelijk of ziek te worden. Het kabinet stelt de testen echter bewust kosteloos beschikbaar voor alle medewerkers en studenten en zal de campagne om zelftesten te gebruiken blijven hernieuwen, zeker nu zelftesten per 3 december breder worden ingezet voor personen met klachten. Daarnaast zullen studenten en medewerkers via landelijke campagnes en via hun instellingen worden aangemoedigd om in en na de kerstvakantie extra zelftesten te bestellen en te gebruiken, zodat de terugkeer naar de onderwijsinstellingen veiliger wordt. Het afnemen van een preventieve zelftest kan niet worden verplicht. Daar is geen wettelijke basis voor, noch is het betrouwbaar mogelijk om een negatieve zelftest te koppelen aan de persoon die deze bij zichzelf heeft afgenomen.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** vragen verder of de regering over deze mogelijkheden het gesprek heeft gevoerd met de betrokken onderwijsbesturen?*

De regering voert op reguliere basis gesprekken met de onderwijskoepels over de veiligheid op onderwijsinstellingen en over geldende en nieuwe coronamaatregelen. Daarbij zijn ook de mondkapjesplicht en zelftesten onderwerp van gesprek.

*Voorts vragen de leden van de **ChristenUnie-fractie** op welk moment de regering het raadzaam acht om wetsvoorstel en AMvB via een ministeriële regeling te activeren. Welke stappen ter bestrijding en voorkomen van verspreiding van het virus, met behoud van fysiek onderwijs, ziet de regering voordat overgegaan wordt tot invoering van het ctb?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel, wanneer fysiek onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologisch beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Als de epidemiologische situatie en/of een OMT-advies daar aanleiding toe geeft, kunnen aanvullend op de maatregelen die nu al gelden op onderwijsinstellingen – zoals het dragen van mondkapjes bij verplaatsingen en de maximale groepsgrootte van 75 personen – een aantal maatregelen worden

overwogen. Zo zou overwogen kunnen worden om de mondkapjesplicht die nu geldt tijdens verplaatsingen door de onderwijslocaties, eventueel ook in te stellen in de les en kan worden gedacht aan het afschalen van activiteiten (met externen) die niet primair het onderwijs betreffen of, als dat echt noodzakelijk is, aan het beperken van toegang tot studieruimtes of het verder beperken van de groepsgrootte.

Daarbij vormen met name de laatste twee maatregelen een sterke beperking van het fysieke onderwijs die zeer ingrijpt op het welzijn van studenten.

2. Doelstelling van het voorstel

*De leden van de **VVD-fractie** begrijpen dat in de ministeriële regeling uiteindelijk de epidemiologische noodzaak zal worden afgewogen om daadwerkelijk over te gaan tot het inzetten van het ctb in deze sectoren van het onderwijs. Kan de regering wat meer duiding geven wanneer het volgens haar noodzakelijk, proportioneel en subsidiair zou kunnen zijn om een ctb in het onderwijs in te zetten?*

Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, kan nu niet op voorhand gezegd worden of en zo ja, waar en wanneer, het ctb verplicht gesteld zal worden in het mbo of ho. Wel kan gezegd worden dat de inzet van ctb's in het mbo en ho een uiterst middel is dat alleen aan de orde is wanneer fysiek onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologisch beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te blijven bieden. Zoals eveneens in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal-maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Mede op basis van een OMT-advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **D66-fractie** menen dat fysiek onderwijs van groot belang is voor de ontwikkeling van relatief jonge mensen en hun welzijn. Gelet op de recent verschenen Monitor Mentale gezondheid en Middelengebruik Studenten ho⁸, zijn zij bezorgd over de consequenties van het ontoegankelijk maken van het onderwijs voor een deel van de studenten omdat zij niet over een ctb kunnen beschikken of zich regelmatig willen laten testen. Deelt de regering de opvatting van de genoemde leden dat het ctb alleen ingezet mag worden als fysiek onderwijs met andere, minder beperkende, maatregelen niet meer veilig is gezien de epidemiologische situatie?*

De regering deelt deze opvatting en ziet de inzet van het ctb in het mbo en ho als uiterste middel dat wordt ingezet indien het epidemiologisch beeld dusdanig verslechtert dat er geen andere manieren zijn om het mbo en ho in de huidige vorm open te houden.

*De leden van de **D66-fractie** vragen op welke manier de subsidiariteit van de inzet van het ctb wordt gewogen?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's in deze onderwijssectoren een manier zijn om

⁸ Kamerstuk 31 288, nr. 931.

sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden.

*De leden van de **D66-fractie** vragen de regering voorts om nader toe te lichten met welk doel de ctb's eventueel ingezet worden in het mbo en ho. Is het doel het indammen van de verspreiding van het virus bij oplopende besmettingen? Of is het doel om gecontroleerd te versoepelen nadat de epidemiologische situatie zodanig ernstig is geweest dat fysiek onderwijs niet of nauwelijks meer toegestaan was, maar er sprake is van een afname van besmettingen?*

Zoals in de inleidende opmerkingen uiteen is gezet, is het doel van de inzet van het ctb in het algemeen het beperken van de verspreiding van het virus, het verlagen van de ziekenhuisbezetting, het beschermen van kwetsbaren en het op een verantwoorde en veilige manier openhouden van sectoren. Voor het onderwijs geldt in het bijzonder dat de inzet van het ctb ook tot doel heeft om gehele of gedeeltelijke sluiting van het mbo of ho te voorkomen. Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer fysiek onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Eventuele inzet van het ctb in het mbo en ho draagt bij aan één van de bovengenoemde doelstellingen namelijk het mogelijk blijven maken van fysiek onderwijs bij een dusdanig verslechterd epidemiologisch beeld waardoor het niet verantwoord is om het mbo en ho in de huidige vorm te continueren.

*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat tot de daadwerkelijke inzet van het ctb in het mbo en ho, dan wel alleen mbo of ho, bij ministeriële regeling wordt besloten. Deze leden vragen of de regering kan schetsen onder welke (epidemiologische) omstandigheden van deze mogelijkheid gebruik zal worden gemaakt. In de memorie van toelichting bij de Tijdelijke wet testbewijzen Covid-19 gaf de regering aan dat er geen gebruik zou worden gemaakt van verplichte testbewijzen in het mbo en ho als door verbeterde omstandigheden een significant deel van het onderwijs ook fysiek mogelijk zou zijn zonder een verplicht testbewijs in te voeren. Hiermee werd bedoeld een aanzienlijke toename ten opzichte van de situatie waarin gemiddeld slechts een derde van het onderwijs fysiek zou kunnen worden verzorgd (de situatie zoals die was in het najaar van 2020). De leden van de CDA-fractie vragen of het ook nu nog het uitgangspunt blijft dat er geen gebruik zal worden gemaakt van verplichte ctb's in het mbo en ho als een significant deel van het onderwijs ook fysiek mogelijk is zonder een verplicht ctb in te voeren.*

Zoals in de nota van toelichting bij de AMvB is beschreven, is het uitgangspunt dat het invoeren van ctb's pas aan de orde is wanneer fysiek onderwijs op een andere wijze, gezien het dan geldende epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Wanneer het mogelijk is door het treffen van andere maatregelen, zoals de huidige mondkapjesplicht, looproutes en maximale groepsgrootte, fysiek onderwijs te continueren, zal niet worden overgegaan tot de verplichte inzet van het ctb in het mbo en ho.

*De leden van de **CDA-fractie** vragen of het verplichten van het ctb in het mbo en/of ho ook lokaal of regionaal gebruikt kan worden.*

Ja, op grond van artikel 58e, eerste lid, Wpg kan differentiatie en lokaal maatwerk worden toegepast.

*De leden van de **SP-fractie** lezen dat de regering zelf al verwijst naar het aangenomen amendement van het lid Paternotte c.s.⁹. Tijdens het wetgevingsoverleg waar dit amendement is aangenomen stelde de regering nog dat zij er vertrouwen in had dat medezeggenschap geborgd zou worden bij eventuele instelling van beperkingen in het onderwijs, mede ingegeven door het beeld dat in de periode ervoor maatregelen in goede samenspraak zijn gegaan. Deze leden constateren dat de regering hier een flinke draai in haar standpunt maakt. Waarom draait de regering hier? Vertrouwt de regering niet meer in de samenwerking met het onderwijs?*

Artikel 58ra, vierde lid, Wpg schrijft op dit moment voor dat medezeggenschapsorganen worden betrokken bij de keuze van een onderwijsinstelling om het ctb in te zetten. Zoals in de inleidende overwegingen uiteen is gezet, komt deze insteek uit de tijd waarin het ctb vooral werd gezien als een instrument dat naar vrije keuze door de onderwijsinstelling zou kunnen worden ingezet, om geldende maatregelen te kunnen versoepelen. Die zienswijze is inmiddels verlaten. De systematiek zoals opgenomen in de AMvB waarmee de inzet van het ctb in het mbo en ho mogelijk wordt gemaakt, houdt in dat de overheid bepaalt of bij onderwijsinstellingen de ctb-plicht wordt ingesteld en de onderwijsinstelling heeft alleen in het kader van de eerder genoemde uitzonderingen nog enige beleidsruimte ten aanzien van de inzet van het ctb. Dit maakt dat de thans in artikel 58ra, vierde lid, Wpg opgenomen medezeggenschapsregeling geen betekenis meer heeft. Deze regeling wordt daarom in dit wetsvoorstel geschrapt. Daarmee wordt de procedure die gevolgd moet worden om het ctb in te kunnen zetten in het mbo en ho ook versneld. Dit is wenselijk gelet op het feit dat de ervaring leert dat de epidemie een grillig verloop heeft en dat het daarom van belang is dat snel passende maatregelen te kunnen worden genomen als dit nodig is. Hiermee komt de regering ook tegemoet aan het verzoek van de onderwijskoepels om de keuze voor de inzet van het ctb niet bij de instellingen te laten maar om er een landelijke maatregel van te maken. Als wordt overwogen om het ctb in te zetten in het mbo en ho, zal er wel nog steeds overleg plaatsvinden met de onderwijsinstellingen. Dit is onder meer van belang in het kader van de invulling van de beleidsruimte betreffende de genoemde uitzonderingen op de ctb-plicht en de goede informatievoorziening aan de studenten betreffende de inzet van het ctb.

*De regering geeft aan dat instemming van medezeggenschapsraden vaak meerdere weken op zich laat wachten. De leden van de **SP-fractie** vragen de regering of zij heeft overwogen om hierover in gesprek te gaan met de onderwijsinstellingen om te kijken of deze periode verkort kan worden.*

Zoals in de inleidende opmerkingen uiteen is gezet, kiest de regering ervoor om de inzet van het ctb niet langer een keuze te laten zijn voor onderwijsinstellingen zelf, maar wordt dit van overheidswege voorgeschreven. Hiermee heeft het instemmingsrecht op dit punt de facto geen waarde en er is daarom geen aanleiding om met de onderwijsinstellingen te praten over een mogelijke inkorting van het instemmingsrecht.

*De leden van de **SP-fractie** vagen de regering of het klopt dat het ctb niet bedoeld is om het SARS-CoV-2 virus in te dammen, maar dat het vooral bedoeld is om de verspreiding ervan af te remmen. Kan de regering met die constatering toelichten op welk moment in de epidemiologische situatie er sprake is van zo'n enorme spoed dat er niet een of enkele dagen gewacht kan worden op de raadpleging van medezeggenschapsraden?*

⁹ Kamerstuk 35 807, nr. 56.

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens de regering alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren, zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal-maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

De keuze voor de inzet van ctb's wordt dan door de regering gemaakt, niet door de instelling zelf. Er is dus geen sprake van een besluit van de instelling waarop de medezeggenschap instemming kan verlenen of onthouden. Artikel 58ra, vierde lid, Wpg heeft daardoor geen praktische betekenis meer.

*De leden van de **PvdA-fractie** lezen dat nu de regering het noodzakelijk vindt om de mogelijkheden om het ctb ook in het gehele mbo en ho te kunnen inzetten, er wat betreft de inzet van ctb's geen rol weggelegd is voor de medezeggenschapsorganen bij de instellingen. Dat neemt niet weg dat genoemde leden hechten aan draagvlak binnen het mbo en ho voor het voorstel om ctb's in te voeren. Hoe wordt dit bereikt? Is sprake van dat draagvlak en waar blijkt dat uit? Zo nee, waarom is dat draagvlak er niet?*

De regering bereidt de inzet van ctb's in het mbo en ho voor als een uiterste middel, dat wordt ingezet indien het epidemiologisch beeld dusdanig verslechtert dat er geen andere manieren zijn om het mbo en ho in de huidige vorm open te houden. Er is op dit moment geen besluit om ctb's in het mbo en ho in te gaan voeren. We willen echter vermijden dat we terug gaan naar een situatie waarin studenten weer volledig aangewezen zijn op online onderwijs. Deze wens wordt gedeeld door onderwijskoepels en studentenorganisaties, en was ook de reden om in de tijdelijke wet ctb's de mogelijkheid op te nemen om in het mbo en ho te gaan werken met ctb's (destijds testbewijzen).

In aanloop naar de voltooiing van de AMvB is diverse malen ambtelijk en bestuurlijk overleg geweest met onderwijskoepels, vakbonden en studentenorganisaties over de uitbreiding van de terreinen waarop het ctb kan worden ingezet naar het mbo en ho, en over de uitdagingen in de uitvoering die ermee gepaard gaan. Uit de consultatie blijkt dat het werken met ctb's onderwijsinstellingen voor een moeilijke opgave stelt. Daarbij wijzen zij met name op uitvoeringsproblemen die gepaard gaan met het bieden van alternatief onderwijs voor studenten zonder toegangsbewijs, op logistieke moeilijkheden bij het fysiek op de instelling scheiden van studenten die wel een toegangsbewijs hebben en zij die dat vanwege een uitzonderingsgrond niet hebben, en op de organisatorische problemen rondom controle van toegangsbewijzen. We zoeken met instellingen naar oplossingen voor deze problemen, omdat het ook bij een ernstige verslechtering van het epidemiologisch beeld van groot belang is dat fysiek onderwijs mogelijk blijft.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** lezen dat de regering het mogelijk acht om fysiek onderwijs door te laten gaan met de huidige epidemiologische situatie als het ctb wordt ingezet. Genoemde leden vragen bij welke besmettingscijfers het ctb noodzakelijk wordt geacht en bij welke besmettingscijfers fysiek onderwijs zonder ctb doorgang kan vinden.*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren, zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Voor inzet van ctb's in het mbo en ho is derhalve niet alleen een specifiek besmettingscijfer te geven. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*Daarnaast hebben de leden van de **GroenLinks-fractie** ook een vraag over de effectiviteit. Als het ctb wordt ingezet op het mbo en ho, hoeveel besmettingen en ziekenhuisopnames verwacht de regering te kunnen voorkomen met de inzet van het ctb?*

Het is niet te zeggen hoeveel procent de transmissie en het aantal ziekenhuisopnames wordt verminderd middels de inzet van ctb, omdat het effect altijd een opeenstapeling van maatregelen is. Losse onderdelen zijn nooit door te rekenen, zoals het OMT herhaaldelijk heeft aangegeven. Daarnaast spelen contextfactoren, zoals vaccinatiegraad, seizoenseffecten en mutaties, ook een belangrijke rol in de effectiviteit van maatregelen.

*Ook vragen de leden van de **GroenLinks-fractie** zich wie er allemaal ctb-plichtig zijn. Zijn dat alleen de studenten of ook de docenten en andere medewerkers van de onderwijsinstellingen?*

Wanneer bij AMvB en vervolgens bij ministeriële regeling wordt besloten om een ctb in te stellen voor studenten in het mbo en ho, betekent dat dat studenten alleen toegang hebben tot fysiek onderwijs met een ctb, tenzij er sprake is van een uitzondering. Een ctb kan op basis van de huidige regelgeving niet verlangd worden van docenten die het onderwijs verzorgen. Met het wetsvoorstel «Tijdelijke wet verbreding inzet ctb's» wordt het mogelijk om het ctb – als dat nodig is – ook in te zetten bij het verlenen van toegang tot een arbeidsplaats aan werknemers. Dan geldt dat wanneer bij ministeriële regeling is bepaald dat in het onderwijs een ctb plicht geldt voor studenten, bij ministeriële regeling ook kan worden bepaald dat voor eenieder die in het kader van beroep of bedrijf, dan wel als vrijwilliger toegang tot de arbeidsplaats wenst een ctb nodig is. Overigens zal de ctb-plicht niet van toepassing zijn op leerlingen en docenten in het primair en voortgezet onderwijs.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** vragen of het tevens mogelijk is voor scholen om andere veiligheidsmaatregelen te treffen om veilig de onderwijsinstelling te openen? Zoals het implementeren van de basismaatregelen, waardoor alle studenten afstand houden en in goed geventileerde ruimtes zitten?*

De inzet van het ctb is een maatregel waarmee het onderwijs op een veiligere manier doorgang kan vinden en is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologisch beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Het volgen van de basismaatregelen blijft daarnaast onverminderd van kracht. Waarbij moet worden opgemerkt dat de anderhalve meter afstand regel in het onderwijs niet van kracht is.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** vragen de regering of zij kan garanderen dat voor het onderwijs, hoewel er wel een ctb wordt gevraagd, hier nooit sprake is van 2G, maar dat testen altijd een mogelijkheid blijft?*

In het 2G-wetsvoorstel zijn de sectoren waarvoor kan worden bepaald dat alleen op basis van vaccinatie of herstel deelname aan of toegang tot activiteiten of voorzieningen kan worden verkregen, limitatief opgesomd. Het gaat niet om een algemene verplichting maar om welomschreven categorieën. Dat zijn de cultuursector, horeca, evenementen en niet-essentiële dienstverlening. In andere sectoren, zoals het onderwijs, mag een «2G-ctb» niet worden gevraagd of ingezet. Bij het essentiële karakter van onderwijs past in de ogen van de regering dat, in het geval tot inzet van het ctb wordt besloten, altijd de mogelijkheid bestaat om toegang te verkrijgen op basis van een testbewijs.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** vragen ook waarom er niet wordt ingezet op meer zelftesten. Uit het meest recente OMT-advies bleek tenslotte dat zelftesten goed werken? Indien er andere, minder zware alternatieven zijn, waarbij iedereen toegang behoudt tot het onderwijs, zoals dus iedereen één of meerdere zelftesten per week te laten doen, is het dan wel proportioneel om toegang tot het onderwijs te regelen via een ctb?*

Er wordt en is al flink ingezet op zelftesten in het mbo en ho. Het is al sinds eind april het beleid dat studenten worden geadviseerd om zich twee keer per week preventief te testen met de zelftest. Het probleem is alleen dat niet gecontroleerd kan worden of mensen de zelftesten ook daadwerkelijk bij zichzelf hebben afgenomen. Het doel van de inzet van het ctb in het onderwijs – het beperken van de verspreiding van het virus, het verlagen van de ziekenhuisbezetting en bescherming van kwetsbaren en gehele of gedeeltelijke sluiting van het mbo of ho voorkomen – kan niet voldoende worden nagestreefd met de inzet van vrijwillige zelftesten. Daarom is het tonen van een ctb noodzakelijk om dit doel na te streven. Daarnaast is het nog niet mogelijk om een ctb te krijgen op basis van een negatieve zelftest. Hiervoor worden wel drie pilots opgezet die zich richten op begeleid zelftesten. Op basis van de uitkomsten daarvan kan besloten worden of het veilig genoeg is om met een zelftest een toegangsbewijs te krijgen.

*Tevens vragen de leden van de **GroenLinks-fractie** wat de gevolgen zijn voor mensen die niet zijn gevaccineerd of genezen. Hebben zij nog wel het recht om thuis onderwijs te volgen? Hoe gaat dat bij mensen die praktisch onderwijs volgen en dus aanwezig moeten zijn? Hoe wordt hun recht op onderwijs gewaarborgd?*

Met de invoering van ctb's zullen studenten, die niet gevaccineerd zijn tegen het virus of hersteld zijn van het virusinfectie, met een negatieve testuitslag toegang krijgen tot het fysieke onderwijs. Het recht op goed onderwijs betekent vanuit onderwijsregelgeving niet dat al het onderwijs fysiek moet worden verzorgd. De vorm waarin onderwijs wordt verzorgd, fysiek dan wel digitaal, en de verhouding daartussen is aan de instellingen. Fysiek onderwijs is doorgaans wel een belangrijk onderdeel van een goed onderwijsprogramma. Studenten die zich niet willen laten testen zullen vooral aangewezen zijn op digitaal afstandsonderwijs. Ook hiervoor geldt dat onderwijsinstellingen verantwoordelijk zijn voor het waarborgen van een basiskwaliteit van onderwijs. Voor praktijkonderwijs geldt een uitzondering. Praktijkonderwijs kan worden uitgezonderd van de regels die worden gesteld over het tonen van een ctb. Er moet dan wel op

andere wijze een passend beschermingsniveau kunnen worden geboden. Dit gebeurt bij ministeriële regeling.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** hebben ook nog een vraag over wat dit wetsvoorstel mogelijk doet met het draagvlak voor de maatregelen onder jongeren die gebruik maken van het mbo en ho. Onder deze groep is het draagvlak van de maatregelen al niet super hoog en als het ctb nu wordt opgelegd zonder dat de medezeggenschapsorganen hierover kunnen meebeslissen, bestaat er natuurlijk het risico dat het draagvlak nog verder afneemt. Kan de regering hierop reflecteren? Kan de regering, vanuit dit gezichtspunt, aangeven waarom zij er niet voor kiest om scholen op te leggen dat het veilig moet (met bijvoorbeeld zelftesten, ctb of basismaatregelen), maar dat scholen zelf kunnen bepalen op welke wijze zij de veiligheid handhaven?*

De regering ziet de inzet van ctb's in het mbo en ho als uiterst middel, dat wordt ingezet indien het epidemiologische beeld dusdanig verslechtert en er geen andere manieren zijn om het onderwijs in de huidige vorm open te houden. In een dergelijke situatie wil de regering snel en landelijk kunnen ingrijpen om de verspreiding van het virus te remmen en risico's bij het open houden van het onderwijs zoveel mogelijk te beperken. Het besluit tot inzet van ctb's wordt dan door de regering genomen en niet door de instelling zelf. Er is dan geen ruimte voor de medezeggenschap om instemming te verlenen of te onthouden. De instelling is immers wettelijk verplicht ctb's in te voeren. Tevens acht de regering het onwenselijk dat er verschillen zouden ontstaan tussen de instellingen door het wel of niet inzetten van ctb's, zelftesten of andere maatregelen waardoor er verschillende veiligheidsniveaus ontstaan. Juist door de invoering van de verplichte landelijke maatregel acht de regering de kans groter dat het draagvlak onder studenten niet af neemt.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** hebben over de toegankelijk van testen voor studenten ook nog een enkele vraag. Uiteindelijk dient onderwijs zo toegankelijk mogelijk te zijn. Is de regering bereid om testcapaciteit op scholen beschikbaar te stellen, zodat studenten op hun onderwijsinstelling gratis kunnen testen? Is de regering bereid te onderzoeken wat de effectiviteit is van testen op basis van vrijwilligheid op scholen om circulatie van het SARS-CoV-2 virus tegen te gaan? Deelt de regering de opvatting van de leden van de GroenLinks-fractie dat, als vrijwillig testen op scholen ook effectief is dit een minder zwaar alternatief is dan het ctb op scholen?*

Gezien het essentiële karakter van onderwijs, zal testcapaciteit voor toegang tot het onderwijs voor studenten altijd gratis zijn. Wat de toegankelijkheid van testfaciliteiten betreft, zijn er momenteel meer dan 800 teststraten van testaanbieders onder Stichting Open Nederland beschikbaar. Het is mogelijk dat dit aantal onder de open house van SON bij voldoende testvraag nog verder groeit. De testmarkt blijkt zich zoals verwacht te zetten naar de vraag. Van onderwijsinstellingen wordt gevraagd om wanneer zij een tekort aan voldoende toegankelijke testfaciliteiten signaleren, in contact treden met SON om te bezien of er testaanbieders zijn die (dichter) bij de onderwijsinstelling een testfaciliteit kunnen inrichten. Ook worden zij gevraagd om indien nodig ruimtes op locaties beschikbaar te stellen, zodat het inderdaad ook mogelijk kan zijn om op onderwijsinstellingen zelf testfaciliteiten in te richten.

In het voorjaar van 2021 zijn in acht regio's pilots over snel- en zelftesten uitgevoerd in het mbo en ho. Gedurende een aantal maanden is onderzocht op welke manier preventieve (snel)testen kunnen bijdragen aan het mogelijk maken van meer fysiek onderwijs. Hieruit is ook gebleken dat

vrijwillige testafname, waar geen concrete sanctionering of beloning tegenover staat, destijds leidde tot een testbereidheid van slechts 25%-30%.

Sinds april wordt al gevraagd aan studenten en personeel op het mbo en ho om twee keer per week vrijwillig een zelftest af te nemen, juist omdat dit een minder zwaar alternatief is dan de inzet van ctb's. Het probleem is alleen dat niet gecontroleerd kan worden of mensen de zelftesten ook daadwerkelijk bij zichzelf hebben afgenomen. Het doel om de volksgezondheid te beschermen kan niet voldoende worden nagestreefd met de inzet van vrijwillige zelftesten, daarom kan het tonen van een ctb noodzakelijk zijn om dit doel na te streven.

*De leden van de **JA21-fractie** lezen dat artikel 58ra, vierde lid, van de Wet publieke gezondheid (Wpg) bepaalt dat als regels worden gesteld over de inzet van het ctb in het mbo of het ho, de medezeggenschapsorganen van onderwijsinstellingen daarbij een instemmingsrecht hebben. Met onderhavig wetsvoorstel vervalt artikel 58ra, vierde lid Wpg. De leden van de JA21-fractie vragen de regering te bevestigen dat het vervallen van deze bepaling een uitholling betekent van de procedurele waarborgen en vereisten van zorgvuldigheid en draagvlak waarvoor regering en parlement met het toevoegen van Hoofdstuk Va Tijdelijke bepalingen bestrijding epidemie covid-19 aan de Wpg welbewust hebben gekozen. Het schrappen van deze eisen betekent dat met het verstrijken van de tijd en het alsmaar voortduren van een als tijdelijk gepresenteerde wetgeving procedurele zekerheden zonder pardon uit deze wet worden gesloopt om verzwarende maatregelen zonder weerstand te kunnen invoeren.*

De regering ziet de inzet van ctb's in het mbo en ho als een uiterste middel, dat wordt ingezet indien het epidemiologisch beeld dusdanig verslechtert dat er geen andere manieren zijn om het mbo en ho in de huidige vorm open te houden. In een dergelijke situatie wil de regering snel en landelijk kunnen ingrijpen om de verspreiding van het virus te remmen en risico's bij het open houden van het onderwijs zoveel mogelijk te beperken. De keuze voor de inzet van ctb's wordt dan door de regering gemaakt, niet door de instelling zelf. Dat er geen formele rol is voor de medezeggenschap neemt de mogelijkheid niet weg om binnen de instelling het gesprek te voeren over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan kabinetsmaatregelen. Voorts zal het instellingsbestuur de gevolgen van de maatregel voor de studenten en de medewerkers moeten monitoren.

*De leden van de **SGP-fractie** merken op dat de doelstelling van het wetsvoorstel en het besluit diametraal tegengesteld zijn aan de bedoeling van de wet. De gedachte achter de invoering van het ctb was namelijk dat het onderwijs voor bepaalde groepen fysiek eerder geopend zou kunnen worden, terwijl het besluit het fysiek onderwijs voor bepaalde groepen juist sluit. De wet beoogt bepaalde groepen meer mogelijkheden te bieden, terwijl de AMvB juist de mogelijkheden beperkt voor bepaalde groepen. Deze leden menen dat daarom niet op voorhand verondersteld kan worden dat het wettelijk kader voldoende grondslag biedt voor het voorgehangen besluit, ook niet als de procedurevoorschriften voor invoering door dit wetsvoorstel gewijzigd zouden zijn. De algemene verwijzing dat in beide situaties de doelstelling is om het fysiek onderwijs zoveel mogelijk open te houden, is volgens deze leden niet toereikend. Een draagkrachtiger motivering is nodig om de vrijheid die alle studenten nu genieten om het fysiek onderwijs te volgen, te beperken. Graag ontvangen deze leden die onderbouwing van de regering.*

Zoals in de inleidende opmerkingen uiteen is gezet, is het doel van de inzet van het ctb in het algemeen het beperken van de verspreiding van het virus, het verlagen van de ziekenhuisbezetting, bescherming van kwetsbaren en het verantwoord en veilig open houden van sectoren. De regering voelt zich, gelet op de epidemiologische ontwikkelingen, genoodzaakt om de mogelijkheid het ctb in te kunnen zetten, te verbreden. De stand van de epidemie verkeert nu in een andere situatie dan ten tijde van de invoering van de Tijdelijke wet ctb's. Toen werd het ctb beschouwd als middel om versoepelingen, zoals meer fysiek onderwijs, mogelijk te maken. Nu wordt het ctb ook gezien als instrument dat kan worden ingezet om te voorkomen dat het onderwijs volledig online wordt gegeven. De wettelijke grondslag om bij of krachtens AMvB te bepalen dat bij ministeriele regeling ook voor het mbo en het ho regels worden gesteld over het beschikken over een testuitslag, herstel- of vaccinatiebewijs, is toereikend, ook in het licht van de verandering in het denken over de toepassing van het ctb. Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer er geen andere maatregelen mogelijk zijn om verantwoord fysiek onderwijs te blijven geven. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt, dat tot daadwerkelijke inzet pas wordt besloten als daar een (epidemiologische) noodzaak toe bestaat.

*De leden van de **SGP-fractie** vragen voorts of de regering naast een weergave van het beoogde doel ook wil reflecteren op de mogelijke niet beoogde gevolgen van het voorstel. Deze leden constateren dat door studentenorganisaties de vrees is uitgesproken voor een zichtbare tweedeling in het onderwijs. De inzet van het ctb krijgt in het onderwijs namelijk veel concreter zichtbaarheid dan in anoniemere situaties in onder meer de horeca of culturele instellingen. Is het risico van deze tweespalt voor de regering de moeite waard als de opbrengst van de maatregel twijfelachtig of naar verwachting beperkt zal zijn?*

De vrees dat inzet van het ctb tot een zichtbare tweedeling kan leiden is begrijpelijk, maar de regering is van mening dat het risico hierop beperkt is. Indien wordt overgegaan tot inzet van ctb's in het ho en mbo kunnen studenten zowel een negatief testbewijs, herstelbewijs of vaccinatiebewijs gebruiken. Het is voor controleurs en anderen niet te achterhalen of een student gevaccineerd of ongevaccineerd is. Indien studenten zich uit principiële overwegingen niet willen laten vaccineren én niet laten testen, dan is er inderdaad een kans dat zij meer aangewezen zullen zijn op digitaal afstandsonderwijs. Onder andere om dit risico te beperken wil het kabinet dit instrument in het mbo en ho inzetten als uiterst middel omdat anders fysiek onderwijs voor alle studenten niet meer mogelijk zou zijn.

*De leden van de **SGP-fractie** vragen of de regering zich rekenschap heeft gegeven van het risico dat het gevolg van de verplichte inzet van het ctb kan zijn dat instellingen besluiten volledig op digitaal onderwijs over te stappen. Deze leden constateren dat het primair aan het bevoegd gezag van de instellingen is om, mede op basis van verschillende wettelijke zorgplichten, te beoordelen of volledig digitaal onderwijs in het belang van de onderwijsgemeenschap is en dat het niet eenvoudig is om instellingen te dwingen fysiek onderwijs te geven. Welke opstelling kiest de regering hierin?*

Zoals in de inleidende opmerkingen uiteen is gezet, is het doel van de inzet van het ctb in het algemeen het beperken van de verspreiding van het virus, het verlagen van de ziekenhuisbezetting, en bescherming van kwetsbaren en het op een verantwoorde en veilige manier openhouden van sectoren. Voor het onderwijs geldt in het bijzonder dat de inzet van het ctb ook tot doel heeft om gehele of gedeeltelijke sluiting van het mbo of ho te voorkomen. Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde

als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Bij gebruik van ctb's in het onderwijs, zal voor al het fysieke onderwijs (buiten de uitzonderingen) het tonen van een ctb verplicht zijn. Inderdaad staat kwalitatief goed onderwijs vanuit onderwijsregelgeving niet gelijk aan fysiek onderwijs. De vorm waarin onderwijs wordt verzorgd, fysiek dan wel digitaal, en de verhouding daartussen is in beginsel aan de instellingen. Fysiek onderwijs is echter van groot belang voor de ontwikkeling en het welzijn van studenten. Verreweg de meeste onderwijsprogramma's bevatten dan ook een sterke fysieke component. Vertrekpunt is dat instellingen zich inspannen om het onderwijs zoveel mogelijk vorm te geven, zoals zij onder normale omstandigheden zouden doen, waarbij de Inspectie van het Onderwijs in algemene zin erop toeziet dat aan de basiskwaliteit van het onderwijs wordt voldaan.

*De leden van de **SGP-fractie** maken zich zorgen over het gebrekkige draagvlak bij instellingen en studenten voor de invoering van het ctb. Dat stemt niet hoopvol over de effectiviteit van de maatregel, tegen de achtergrond van de gebrekkige naleving van de basismaatregelen in den brede in de afgelopen periode. Waarom heeft de regering niet veel meer aansluiting gezocht bij de gevoelde verantwoordelijkheid van instellingen om zelf passende alternatieven voor het ctb te zoeken die wellicht effectiever zijn als ze wel door de onderwijsgemeenschap zelf gedragen worden?*

Zoals in de inleidende opmerkingen uiteen is gezet, is het doel van de inzet van het ctb in het algemeen het beperken van de verspreiding van het virus, het verlagen van de ziekenhuisbezetting, het bieden van bescherming aan kwetsbaren en het verantwoord en veilig open houden van sectoren. Voor het onderwijs geldt in het bijzonder dat de inzet van het ctb ook tot doel heeft om gehele of gedeeltelijke sluiting van het mbo of ho te voorkomen. Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Er is op dit moment geen besluit om ctb's in het mbo en ho in te gaan voeren en de regering acht dit vooralsnog ook niet wenselijk. De regering wil echter vermijden dat we terug gaan naar een situatie waarin studenten weer volledig aangewezen zijn op online onderwijs. Deze wens wordt gedeeld door onderwijskoepels en studentenorganisaties, en was ook de reden om in de tijdelijke wet ctb's de mogelijkheid op te nemen om in het mbo en ho te gaan werken met ctb's (destijds testbewijzen). De regering is echter voortdurend in gesprek met onderwijskoepels en andere partijen in het onderwijsveld. Als er andere, mindere ingrijpende manieren zijn om fysiek onderwijs doorgang te laten vinden binnen de vereiste veiligheidskaders, dan zullen die nadrukkelijk in overweging worden genomen.

*Het lid van de **BIJ1-fractie** concludeert dat de regering als opgegeven reden aangeeft dat het in tijden van crisis te veel tijd zou kosten om deze raadpleging en gesprekken aan te gaan. Dit lid is verbaasd over deze stelling, daar concrete maatregelen om de meest recente en tevens huidige besmettingsgolf te bestrijden inmiddels ook al weken op zich laten wachten. Dit lid is van mening dat de demissionaire regering zelf verantwoordelijk is voor ernstig treuzelen en een gebrek aan visie en daadkracht. Om de voorgestelde maatregel er onder het mom van «snelheid» doorheen te willen krijgen, is wat dit lid betreft dan ook scheef en hypocriet. Het lid van de BIJ1-fractie wijst tevens naar eerdere inbrengen rondom de inzet van het ctb, en vooral de ineffectiviteit hiervan en bijbehorende gevaren. Genoemd lid leest dat de regering voornemens is het ctbverplicht in te stellen op scholen, terwijl dit studenten, docenten, medewerkers en alle andere mensen die met hen in contact komen in*

gevaar brengt. Dit lid constateert dat het SARS-CoV-2 virus zich op deze manier sneller kan verspreiden, zoals eerder al bewezen sinds de inzet van het ctb in de samenleving. Het lid van de BIJ1-fractie wijst op de verantwoordelijkheid die de overheid heeft in het beschermen van de volksgezondheid conform artikel 22, lid 1 van de Nederlandse Grondwet. Genoemd lid constateert dat de inzet van het ctb (zeker in combinatie met het beoogde 2G-beleid) niet de meest effectieve maatregel is om besmettingen, ziekenhuisopnames en overlijden te voorkomen, zoals tevens door het OMT is bevestigd. Dit lid kijkt met dit gegeven in het achterhoofd dan ook met verbazing hoe het 126e OMT-advies¹⁰ wordt aangehaald, en de stelling dat het in dit voorstel gekozen beleid recentelijk, in het 130e OMT-advies¹¹, duidelijk is berekend als zijnde niet het veiligste en meest effectieve beleid. Het lid van de BIJ1-fractie vraagt met spoed om zelfreflectie van de regering. Het lid van de BIJ1-fractie constateert dat scholen dankzij het gekozen beleid om het SARS-CoV-2 virus «gecontroleerd laten uitrazen» enorme brandhaarden zijn geworden en gebleven, en dat de veiligheid en gezondheid van alle betrokkenen hiermee ernstig in gevaar zijn en worden gebracht. Dit lid constateert, net als de WHO, dat het gekozen ctb-beleid geen maatregel is die besmettingen voorkomt, en dat de regering daarmee op dit moment niet voldoet aan haar plicht, zoals eerder benoemd, in artikel 22, eerste lid Grondwet. Het lid van de BIJ1-fractie acht het daarom onwenselijk en onacceptabel om het instemmingsrecht van betrokken partijen in te trekken met enkel en alleen de doelstelling om de voorgestelde maatregel, met alle gebreken zoals hierboven benoemd, zo snel mogelijk door te voeren, en adviseert daarom met klem om af te zien van het wetsvoorstel.

Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, voelt de regering zich gelet op de huidige epidemiologische situatie genoodzaakt om de mogelijkheid tot inzet van het ctb te verbreden. Daarom is onlangs ook een AMvB aan uw Kamer voorgelegd waarin de mogelijkheid wordt geboden om het ctb ook in te zetten in het mbo en ho. Daarbij is van belang dat de inzet van ctb's in het mbo en ho alleen aan de orde is als uiterste middel wanneer er geen andere maatregelen mogelijk zijn om verantwoord fysiek onderwijs te blijven geven. Nadrukkelijk wordt opgemerkt, dat met de AMvB de inzet van het CTB in het onderwijs mogelijk wordt gemaakt, maar dat daar nog niet daadwerkelijk toe is besloten. De keuze om daadwerkelijk tot inzet van het ctb over te gaan wordt bij ministeriële regeling gedaan, waarbij deze voor de nahanprocedure aan uw Kamer wordt aangeboden.

3. Inzet van het ctb in het mbo en ho

De leden van de VVD-fractie vinden het een goede zaak dat er uitzonderingen worden gemaakt voor de inzet van het ctb voor het afnemen van tentamens, examens en toetsen, het begeleiden van kwetsbare studenten en in beginsel ook voor het praktijkonderwijs, mits een passend beschermingsniveau kan worden bereikt. Hoe moeten onderwijsinstellingen daarmee omgaan en aan welke maatregelen dan wel regels wordt dan gedacht om dat wel veilig te laten plaatsvinden?

In de situaties waarin een uitzondering geldt op de verplichte inzet van het ctb, maar wél onderwijs wordt gegeven, is het belangrijk dat een passend beschermingsniveau wordt geboden. Afhankelijk van de situatie, kan hier op andere manieren invulling aan worden gegeven. Een goed voorbeeld om een passend beschermingsniveau te bieden is het houden van de anderhalve meter afstand of het verkleinen van de groepsgrootte. Een

¹⁰ Bijlage bij Kamerstuk 25 295, nr. 1422.

¹¹ Bijlage bij Kamerstuk 25 295, nr. 1555.

andere manier om hier invulling aan te geven, is door mondkapjes te dragen, ook als men in de lesruimte is, bijvoorbeeld wanneer in de beroepspraktijk waartoe wordt opgeleid geen anderhalve meter afstand gehouden kan worden. Het is voor deze lessen extra belangrijk dat de lokalen goed geventileerd worden en dat de basisregels worden nageleefd. De regering werkt de precieze richtlijnen op dit moment uit en zal deze, op basis van de epidemiologische situatie en een OMT-advies, als wordt besloten tot inzet van ctb's in mbo en ho, vastleggen in de ministeriële regeling.

*De leden van de **VVD-fractie** lezen in de AMvB dat het besluit erin voorziet dat bepaalde onderwijsactiviteiten worden uitgezonderd van de inzet van het ctb. Dit betreft het afnemen van tentamens, examens en toetsen, alsmede het begeleiden van kwetsbare studenten. Door de brede interpretatie van het begrip kwetsbaar in de AMvB wordt echter niet duidelijk wat precies de definitie van een kwetsbare student is. Wat is een «kwetsbare student» volgens de regering? Het kan toch niet zo zijn dat alle ongevaccineerde en ongeteste studenten daaronder kunnen vallen? Kan duidelijker gedefinieerd worden wat onder het begrip kwetsbare student wordt verstaan?*

In beginsel wordt aangesloten bij de uitzonderingscategorieën zoals deze golden tijdens de eerdere lockdownperiode. In die periode hebben de instellingen «kwetsbare studenten» maatwerkoplossingen geboden. Als het ctb wordt ingezet in het mbo en ho, dan zullen de instellingen opnieuw maatwerk moeten bieden voor deze studenten. Bij het besluit tot inzet van ctb's wordt nadrukkelijk ook rekening gehouden met het verschil tussen mbo en ho en de positie van leer- en kwalificatieplichtige studenten. Voor entree- en mbo-niveau 2-studenten is het van belang om de drempel voor het volgen van onderwijs zo laag mogelijk te houden. Er kan sprake zijn van een bijzondere omstandigheid waarom de student een kwetsbare student is. De onderwijsinstelling heeft er zelf het beste zicht op in welke gevallen daar sprake van is en welke vorm van onderwijs daar het beste bij past. In de nota van toelichting bij de AMvB is in paragraaf 10.6 aangegeven dat studenten met een beperking in ieder geval ook vallen onder de definitie van «kwetsbare student». Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat voor studenten die zich niet kunnen laten testen een wettelijke uitzondering geldt op de ctb-plicht. Voor studenten die zich niet kunnen laten vaccineren geldt geen wettelijke uitzondering. Opgemerkt wordt dat slechts in uitzonderlijke gevallen iemand zich niet kan laten vaccineren. Voor wat betreft de toegang tot onderwijs, geldt daarbij dat deze persoon zich, indien het ctb wordt voorgeschreven, kan laten testen. Voor zeer uitzonderlijke situaties waarin beide niet mogelijk is, zal de student met de onderwijsinstelling in overleg kunnen treden om te bezien op welke wijze een oplossing kan worden geboden.

*De leden van de **VVD-fractie** zijn voorts van mening dat het toepassen van het ctb in het mbo en ho niet langer moet duren dan noodzakelijk. Kan de regering bevestigen dat dit het geval zal zijn en dat op regelmatige basis (elke twee of drie weken) bekeken wordt of het ctb nog ingezet moet worden? Kan dit ook grondig onderbouwd worden?*

De regering deelt de mening van de VVD-fractie dat de inzet van ctb's in het mbo en het ho niet langer moet duren dan noodzakelijk. Indien moet worden overgegaan op daadwerkelijke inzet, wordt dit op regelmatige basis getoetst en verlenging van inzet – mede op basis van een OMT-advies – zorgvuldig afgewogen en onderbouwd.

*De leden van de **VVD-fractie** vragen voorts waarom de regering in een aantal gevallen een ctb zou overwegen ten opzichte van de afstandsnorm van anderhalve meter, mondkapjesplicht en/of beperking van de groepsgrootte.*

Zoals in de nota van toelichting bij de AMvB is beschreven, is het uitgangspunt dat het invoeren van ctb's pas aan de orde is wanneer fysiek onderwijs op een andere wijze, gezien het dan geldende epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Wanneer het mogelijk is door het treffen van andere maatregelen, zoals de huidige mondkapjesplicht, looproutes en maximale groepsgrootte, fysiek onderwijs te continueren, zal niet worden overgegaan tot de verplichte inzet van het ctb in het mbo en ho.

In de huidige epidemiologische situatie, waarin de infectiedruk hoog is, is de inzet van alleen het ctb niet voldoende. Het OMT heeft in haar 131ste advies geadviseerd om de inzet van het 3G-CTB aan te vullen met additionele maatregelen. Daarom heeft de regering bijvoorbeeld besloten om met ingang van 28 november jl. een mondkapje ook verplicht te stellen op locaties binnen waar een ctb nodig is, bij verplaatsing. Daarnaast heeft de regering bijvoorbeeld besloten om een bezoekersnorm in te stellen op alle publieke plaatsen, waaronder die plaatsen waar een ctb nodig is.

*De leden van de **VVD-fractie** lezen voorts in de AMvB dat op de onderwijsinstellingen de verplichting rust om de toegankelijkheid van het onderwijs te waarborgen voor studenten die om welke reden dan ook niet beschikken over een ctb. Hoe kunnen en/of moeten onderwijsinstellingen daar invulling aan geven? Het alternatief kan fysiek, hybride of volledig online zijn. Wat wordt bedoeld met een «inspanningsverplichting» voor de onderwijsinstellingen? Wie ziet hierop toe?*

Vertrekpunt is dat instellingen zich inspannen om het onderwijs zoveel mogelijk vorm te geven, zoals zij onder normale omstandigheden zouden doen. Aan studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën, echter veelal een online of hybride alternatief worden geboden, omdat de instellingen hebben aangegeven dat het op grote uitvoeringsproblemen stuit ook voor hen fysiek onderwijs te verzorgen. Ook hiervoor geldt dat onderwijsinstellingen verantwoordelijk zijn voor het waarborgen van een basiskwaliteit van onderwijs. Voor studenten die zich om medische redenen niet kunnen laten vaccineren of testen geldt een uitzondering. Deze groep is naar verwachting klein en instellingen hebben aangegeven dat er voor deze studenten zal worden gezocht naar individuele oplossingen.

*De leden van de **VVD-fractie** lezen dat voor zover er geen alternatief beschikbaar is voor het fysieke onderwijs, dat alleen met een ctb toegankelijk is, een uitzondering geldt voor het verplichte ctb. Aan welke situaties wordt dan gedacht?*

Op het moment dat met ctb's gewerkt moet worden, vindt de regering het belangrijk dat het onderwijs voor studenten zonder ctb's toegankelijk blijft. Veel van het onderwijs kan met een hybride of online alternatief toegankelijk blijven, maar dit geldt niet voor al het onderwijs. Bepaald is daarom dat voor het afnemen van toetsen, examens en tentamens, en voor de begeleiding van kwetsbare studenten geen ctb-plicht geldt. Praktijkonderwijs kan ook worden uitgezonderd van de regels die worden opgesteld over het tonen van een ctb. Er moet dan wel op andere wijze een passend beschermingsniveau kunnen worden geboden. Dit gebeurt bij ministeriële regeling.

*De leden van de **VVD-fractie** vragen voorts hoe groot naar verwachting de groep studenten is die zich om medische redenen niet kan laten vaccineren of testen? Aan welke individuele oplossingen voor deze groep studenten wordt gedacht? De leden van de VVD-fractie zijn blij te lezen dat door het Ministerie van VWS gewerkt wordt aan een manier om voor deze groep mensen op een alternatieve methode toch aan een coronatoegangsbewijs te kunnen komen. Wanneer is deze oplossing gereed? Hoe gaat dat eruitzien? Welke instructies krijgen mensen mee, want er zit natuurlijk ook een risico aan verbonden?*

Er is een kleine groep die (nog) niet (volledig) gevaccineerd kan worden en een kleine groep die niet getest kan worden. Het aandeel studenten daar binnen is niet bekend. Voor het overgrote deel van de mensen die niet gevaccineerd kan worden, is inmiddels een oplossing gevonden. Zo kan de groep die een allergische reactie had op de eerste vaccinatie, zich melden bij de huisarts voor een afspraak om onder begeleiding van een allergoloog alsnog een vaccinatie te ontvangen, zoals vermeld in de Kamerbrief van 2 november jl. Ook zijn er mensen, bijvoorbeeld oncologische patiënten, die nu nog niet gevaccineerd kunnen worden, omdat zij nog een medische behandeling ondergaan. De verwachting is dat deze groepen na verloop van tijd steeds kleiner zullen worden. Dit omdat veruit de meeste mensen die een allergische reactie hebben gehad onder toezicht van een allergoloog wel een tweede prik kunnen krijgen en omdat veel patiënten enige tijd na afloop van een medische behandeling, alsnog gevaccineerd kunnen worden. Voor de groep mensen die zich niet kan laten testen, liep vorige maand een pilot om te bezien of een uitzondering voor gemaakt kan worden. Uit de pilot bleek dat dit om een kleine groep mensen gaat die lijden aan een heel breed spectrum van aandoeningen.

In het Kamerdebat van 16 november jl. heb ik met uw Kamer gedeeld dat ik op zoek ben naar een alternatieve mogelijkheid om een ctb te kunnen ontvangen, wanneer iemand om medische redenen niet gevaccineerd of getest kan worden. Voor beide groepen zal er een medische beoordeling gedaan moeten worden om te bepalen of een persoon al dan niet gevaccineerd of getest kan worden en of deze persoon in aanmerking zou komen voor een uitzonderings-QR code voor een ctb.

Gezien de complexiteit van de beoordeling of iemand al dan niet gevaccineerd of getest kan worden, en het feit dat met een dergelijke «vrijstelling» ongevaccineerd aan het maatschappelijk verkeer kan worden deelgenomen is het belangrijk om een zorgvuldig proces in te richten. En dit kost tijd. Daarbij beziet het kabinet welke stappen zo snel als mogelijk in dit proces gezet kunnen worden om mensen die daarvoor in aanmerking komen waar mogelijk zo snel mogelijk te voorzien van een uitzonderings-CTB. De regering zet zich in om binnen enkele weken de eerste personen binnen deze uitzonderingsroutes te helpen. Het kabinet informeert uw Kamer hierover bij gelegenheid nader. Mede door de verbrede inzet van het ctb wordt de noodzaak van deze uitzonderingsroutes onderstreept. Anderzijds is het belangrijk in ogenschouw te houden dat het in sommige gevallen gaat om kwetsbare mensen voor wie een COVID-19 besmetting ernstige gevolgen kan hebben. De mensen die voor een uitzonderings-QR code voor een ctb in aanmerking komen, zullen hierover uitgebreid geïnformeerd worden. Ook als dit mensen betreft met een beperkte kennis van de Nederlandse taal.

*De leden van de **VVD-fractie** vragen daarnaast hoe onderwijsinstellingen invulling moeten geven aan onderwijs voor de groep studenten die geen vaccinatie wil en die zich ook niet wil laten testen.*

Op het moment dat er gewerkt moet gaan worden met ctb's in het mbo en ho, geldt dat onderwijsinstellingen verantwoordelijk zijn voor het waarborgen van een basiskwaliteit van onderwijs. Voor studenten met een ctb zal dit fysiek onderwijs zijn. Voor studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën, veelal een online of hybride alternatief worden geboden.

*De leden van de **VVD-fractie** zijn blij te lezen dat de zogenoemde 2G-maatregel niet ingezet zal gaan worden voor het onderwijs, en dat uitsluitend sprake zal zijn van de 3G-maatregel (dus ook een testbewijs dat kan leiden tot een coronatoegangsbewijs). De leden van de VVD-fractie vragen op welke manier een coronatoegangsbewijs ook zal gelden voor andere faciliteiten van een onderwijsinstelling, bijvoorbeeld voor de universitaire bibliotheek of voor studentensportcentra.*

Hoe ver de verplichting van een ctb strekt op de instelling, hangt af van een aantal factoren. Voor faciliteiten waar uitsluitend studie-gerelateerde activiteiten plaatsvinden, zoals bibliotheken, zal een ctb verplicht zijn op het moment dat per ministeriële regeling wordt besloten tot het invoeren van ctb's in mbo en ho. Daar waar faciliteiten niet gebruikt worden voor studie-gerelateerde activiteiten of gedeeld worden met organisaties en personen die niet werknemer of student zijn van een onderwijsinstelling, zoals dikwijls het geval is bij studentensportcentra, gelden niet de regels voor het mbo en ho maar voor de betreffende sector. In het geval van sportcentra geldt dat dan de coronamaatregelen voor binnen- en buitensport gelden. Overigens is in dat kader het ctb momenteel al verplicht op diverse aan onderwijsinstellingen gelieerde sportaccommodaties. Nadere uitwerking van deze regels vindt plaats in de ministeriële regeling.

*Daarnaast vragen de leden van de **VVD-fractie** in hoeverre de verplichting van een coronatoegangsbewijs ook automatisch geldt voor studie- en studentenverenigingen die gebruik maken van faciliteiten of ruimtes van onderwijsinstellingen.*

Hoe ver de verplichting van een ctb strekt op de instelling, hangt af van een aantal factoren. Als de ctb's voor werkgevers en bezoekers ook verplicht is, dan is het denkbaar dat dit voor studie- en studentenverenigingen ook gaat gelden wanneer die gebruik maken van faciliteiten of ruimtes van de onderwijsinstelling. Daarbij is het gezien de ernst van de situatie waarin ctb's toegepast zullen worden denkbaar dat activiteiten die buiten het onderwijs vallen, niet meer op de instelling plaats kunnen vinden. Hiervoor zal nadere uitwerking in de ministeriële regeling plaatsvinden, in overleg met partijen uit het veld.

*De leden van de **VVD-fractie** lezen dat vanuit de onderwijssectorwetgeving de basiskwaliteit binnen het mbo en ho geborgd wordt met kwaliteitszorgsystemen die de instellingen moeten hanteren en die als voorwaarden voor de onderwijsbekostiging gelden. De kwaliteit van mbo- en ho-opleidingen worden cyclisch getoetst aan de hand van wettelijk verankerde kwaliteitscriteria. Tegelijkertijd lezen deze leden in de AMvB onder het kopje «toegankelijkheid van het onderwijs» dat instellingen hebben aangegeven dat het verzorgen van verschillende sporen van fysiek onderwijs aan studenten met en zonder coronatoegangsbewijs op grote uitvoeringsproblemen stuit. Daarnaast lezen deze leden dat verwacht mag worden dat de instellingen in de regel onderwijs verzorgen die de basiskwaliteit te boven gaat en dat het eventuele verschil in kwaliteit, binnen de verschillende sporen van het onderwijs dat gegeven wordt, binnen het onderwijsprogramma opgevangen kan worden. De leden van de VVD-fractie vragen dan ook, in het geval van verschillende*

sporen onderwijs, welk type onderwijs dan leidend is in de vaststelling van de gevraagde kwaliteit binnen de onderwijssectorwetgeving en die als voorwaarde geldt voor de onderwijsbekostiging. Worden dan alle sporen van dit onderzoek meegenomen in de toetsing, of enkel het onderwijsspoor waar een coronatoegangsbewijs gevraagd wordt? Welke consequenties zijn er voor instellingen indien een onderwijsspoor, bijvoorbeeld het spoor zonder coronatoegangsbewijs, niet aan de gevraagde kwaliteit voldoet, en het onderwijsspoor met coronatoegangsbewijs er wel aan voldoet?

Gezien de coronamaatregelen is een zekere coulance ten aanzien van het kwaliteitsborgingssysteem op zijn plaats. Echter dat het onderwijs, ongeacht of het fysiek, hybride of volledig online wordt verzorgd, van voldoende kwaliteit is, is de norm voor alle studenten, of zij nu wel of niet een ctb hebben. Dat moet de instelling in de gaten houden. Digitaal afstandsonderwijs is anders van vorm. Een zeker verlies aan onderwijskwaliteit is mogelijk, bijvoorbeeld omdat studenten zonder ctb minder kunnen participeren aan hybride onderwijs dan studenten die met ctb fysiek aanwezig zijn. Dat verschil in onderwijskwaliteit is alleen acceptabel als het onderwijs aan alle studenten onderwijs van tenminste een basiskwaliteit kan worden verzorgd. Hiervoor blijven onderwijsinstellingen verantwoordelijk.

*De leden van de **D66-fractie** vragen de regering te verduidelijken hoe de testvoorziening voor studenten eruit zal zien bij de inzet van het coronatoegangsbewijs in het mbo en ho. Dienen onderwijsinstellingen testlocaties te verzorgen waar studenten die geen coronatoegangsbewijs hebben een geldig testbewijs kunnen verkrijgen? Dienen zij dan alleen de locatie te verzorgen, of ook de test af te nemen? Komen deze testlocaties dan in de directe nabijheid van de onderwijslocaties? Wordt een norm gehanteerd voor wat betreft de bereikbaarheid van de testlocaties van onderwijsinstellingen met het openbaar vervoer of de fiets? Kunnen studenten nog wel bij de reguliere testlocaties terecht?*

Gezien het essentiële karakter van onderwijs, zal testen voor toegang tot het onderwijs voor studenten gratis zijn. Wat de toegankelijkheid van testfaciliteiten betreft, zijn er momenteel meer dan 800 teststraten van testaanbieders onder Stichting Open Nederland beschikbaar. Het is mogelijk dat dit aantal onder de open house van SON bij voldoende testvraag nog verder groeit. De testmarkt blijkt zich zoals verwacht te zetten naar de vraag. Van onderwijsinstellingen wordt gevraagd om wanneer zij een tekort aan voldoende toegankelijke testfaciliteiten signaleren, in contact treden met SON om te bezien of er testaanbieders zijn die (dichter) bij de onderwijsinstelling een testfaciliteit kunnen inrichten. Ook worden zij gevraagd om indien nodig ruimtes op locaties beschikbaar te stellen, zodat het inderdaad ook mogelijk kan zijn om op onderwijsinstellingen zelf testfaciliteiten in te richten. De testafname wordt dan echter nog steeds door een professionele testaanbieder, gecontracteerd door Stichting Open Nederland, geregeld. Studenten kunnen ten alle tijden ook bij de reguliere testvoorzieningen voor testen voor toegang terecht.

*De leden van de **D66-fractie** vragen voorts hoeveel studenten nu naar schatting geen coronatoegangsbewijs hebben en is de bestaande testcapaciteit voldoende als zij zich een of meerdere keren per week zouden moeten laten testen?*

Voor een inschatting van de benodigde testcapaciteit indien inzet in het mbo en ho onverhoopt nodig is, wordt gekeken naar de vaccinatiegraad van de relevante leeftijdscategorieën. Er zijn indicaties dat in het ho de

vaccinatiegraad hoger ligt dan het gemiddelde voor die betreffende leeftijdscategorie, maar zekerheidshalve wordt rekening gehouden met het gemiddelde. Dat zou betekenen dat tussen de 250.000–300.000 studenten potentieel een testbewijs nodig zouden hebben. Dit komt op een lager aantal per dag uit, aangezien zeker studenten in het ho niet dagelijks naar college hoeven en een deel van de ongevaccineerde studenten over een herstelbewijs zal beschikken.

*De leden van de **D66-fractie** vragen de regering het argument te onderbouwen dat bij de invoering van het coronatoegangsbewijs onderwijsinstellingen geen eigen beleidsruimte meer zouden hebben, omdat het gebruik van het coronatoegangsbewijs direct van overheidswege geschiedt. Klopt het dat onderwijsinstellingen op grond van artikel 58ra, vijfde lid, sub b Wpg, de plicht hebben om voor studenten die geen coronatoegangsbewijs hebben, op afstand alternatief onderwijs aan te bieden?*

Als in het uiterste geval zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho dan is er geen ruimte binnen de instelling om van die inzet af te zien. De voorwaarden waaronder die inzet plaatsvindt worden van overheidswege dan nader in die ministeriële regeling bepaald. Inderdaad hebben de instellingen de zorgplicht om ook aan studenten zonder ctb toegankelijk onderwijs te verzorgen. Bij ministeriële regeling zullen nadere voorwaarden aan de zorgplicht voor het alternatieve onderwijs aan studenten worden verbonden.

*De leden van de **D66-fractie** vragen voorts of het klopt dat onderwijsinstellingen zodoende zelf een afweging moeten maken welke onderwijsactiviteiten fysiek met coronatoegangsbewijs, fysiek met alternatieve maatregelen voor een coronatoegangsbewijs en/of digitaal aangeboden worden? Of worden door de regering regels opgesteld waaraan alternatief onderwijs dient te voldoen, zoals ook het geval is bij de ministeriële regeling bij de wetsvoorstellen over het coronatoegangsbewijs op het werk (Tijdelijke wet verbreding inzet coronatoegangsbewijs)¹² en «coronatoegangsbewijs met «2G»(Tijdelijke wet differentiatie ctb's)»¹³? Indien dit laatste het geval is, hoe zal een dergelijke regeling eruitzien?*

Zoals in de inleidende overwegingen uiteen is gezet, voelt de regering zich gelet op de huidige epidemiologische situatie genoodzaakt om de inzet van het ctb te verbreden. Daarom is onlangs ook een AMvB aan uw Kamer voorgelegd waarin de mogelijkheid wordt geboden om het ctb ook in te zetten in het mbo en ho. In de AMvB is geregeld dat het kabinet – als dit noodzakelijk is in het kader van het tegengaan van de verspreiding van het virus – bij ministeriële regeling de ctb-plicht kan instellen bij onderwijsinstellingen. De onderwijsinstelling heeft dan nog wel de mogelijkheid om geen ctb van de studenten te verlangen bij:

- het afnemen van tentamens, examens en toetsen;
- het begeleiden van kwetsbare studenten, en
- het (in bij ministeriële regeling aangewezen gevallen) geven van praktijkonderwijs.
- Hierbij geldt wel als voorwaarde dat de onderwijsinstelling in dat geval op een andere wijze een passend beschermingsniveau moet kunnen bereiken. Deze systematiek houdt in dat de overheid bepaalt of bij onderwijsinstellingen de ctb-plicht wordt ingesteld en dat de onderwijsinstelling alleen in het kader van de genoemde uitzonderingen nog enige beleidsruimte heeft ten aanzien van de inzet van het ctb. Van belang daarbij is dat er niet eerder tot de inzet van het ctb in onderwijs

¹² Kamerstukken II 2021/22, 35 971.

¹³ Kamerstukken II 2021/22, 35 973.

wordt overgegaan dan wanneer anders sluiting of sterke inperking van het fysieke onderwijs dreigt, en alternatieven voor het ctb niet meer mogelijk zijn of onvoldoende soelaas bieden.

*De leden van de **D66-fractie** vragen voorts of het klopt dat onderwijsinstellingen de verantwoordelijkheid hebben om het coronatoegangsbewijs te controleren en te handhaven. Klopt het dat onderwijsinstellingen zodoende de toegangscontrole en handhaving moeten organiseren, waarbij er rekening gehouden dient te worden met de mogelijkheden tot het inrichten van effectieve looproutes en het voorkomen van drukke wachtrijen? Genoemde leden vragen zodoende de regering of het klopt dat – zelfs nadat de AMvB en de ministeriële regeling van kracht zijn – onderwijsinstellingen de beleidsruimte hebben en houden om bijvoorbeeld zelf te bepalen dat het onderwijs geheel op afstand georganiseerd wordt en zodoende het coronatoegangsbewijs dus niet gevraagd wordt, of om te bepalen welke onderwijsactiviteiten fysiek en/of op afstand aangeboden worden.*

Onderwijsinstellingen worden inderdaad geacht om, als wordt overgegaan tot de inzet van ctb's, de toegangscontrole te organiseren. De regering weet dat deze controle hen voor grote uitdagingen zal stellen. We zoeken met instellingen naar oplossingen die passen bij de logistiek en omvang van de onderwijssector, en bij het vereiste veiligheidsniveau bij een ernstige epidemiologische situatie. Als zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho, dan wordt de precieze wijze van toegangscontrole in de ministeriële regeling nader uitgewerkt. De vorm waarin onderwijs wordt verzorgd, fysiek dan wel digitaal, en de verhouding daartussen is in beginsel aan de instellingen. Fysiek onderwijs is echter van groot belang voor de ontwikkeling en het welzijn van studenten. Verreweg de meeste onderwijsprogramma's bevatten dan ook een sterke fysieke component. Vertrekpunt is dat instellingen zich inspannen om het onderwijs zoveel mogelijk vorm te geven, zoals zij onder normale omstandigheden zouden doen.

*De leden van de **D66-fractie** vragen of de regering voornemens is onderwijsinstellingen (financieel) te ondersteunen in het naleven en controleren van het ctb mocht dit in uiterst geval worden ingezet, vergelijkbaar met de 45 miljoen euro die eerder is uitgetrokken voor de inzet van ctb in de horeca?*

De invoering van ctb's zal organisatorisch veel vragen van onderwijsinstellingen. In de ministeriële regeling zal onder meer in worden gegaan op hoe deze kosten, bijvoorbeeld voor het testen en de bekostiging van de toegangscontrole, gedragen zullen worden. Ook vindt hierover overleg plaats met de onderwijsinstellingen, zodat hun wensen waar mogelijk kunnen worden meegenomen.

*De leden van de **D66-fractie** vragen de regering toe te lichten welke effecten van de invoering van het ctb verwacht worden voor docenten. Deze leden vragen of de regering ook met docenten of vakbonden heeft overlegd over het gebruik van het ctb in het onderwijs. Op welke wijze verwacht de regering dat de extra belasting voor docenten gemitigeerd kan worden als zij naast het fysieke onderwijs ook alternatieve vormen van onderwijs moeten ontwikkelen voor studenten die geen ctb hebben of willen tonen?*

De inzet van CTB's in mbo en ho heeft effect op de werklast van docenten omdat zij naast fysiek onderwijs ook alternatieve vormen van onderwijs moeten aanbieden. De regering voert daarover regelmatig overleg met vakbonden en ook met de onderwijskoepels. Voor wat betreft het

aanbieden van alternatief onderwijs voor studenten zonder CTB, geldt dat een groot deel daarvan online of in hybride vorm zal plaatsvinden. Daarbij is begrip voor de beperkingen die deze laatste vorm met zich meebrengt: de docent zal zich in veel gevallen niet in gelijke mate kunnen richten tot fysiek aanwezige studenten als tot hen die thuis zitten. Voor studenten zonder CTB kan dit betekenen dat zij wel aanwezig zijn maar minder kunnen participeren aan het onderwijs. Zoals in de AMvB erkend wordt, kunnen zij voor deze onderdelen een verschil in kwaliteit ervaren. Op andere momenten kan de begeleiding van kwetsbare studenten zonder ctb, of het organiseren van praktijkonderwijs extra werk betekenen voor de docent. De regering onderkent dit risico op extra werk en is overleg met de onderwijskoepels om tot een set aan uitgangspunten voor mbo en ho te komen, over wat in welke omstandigheden verwacht wordt van de docent. We brengen deze uitgangspunten en de daarmee gepaard gaande werklast en kosten in kaart bij de ministeriële regeling. Als per ministeriële regeling wordt overgegaan tot inzet van CTB's in mbo en ho zal ook besluitvorming plaatsvinden over een financiële tegemoetkoming voor het aanbieden van alternatief onderwijs.

*De leden van de **D66-fractie** hebben voorts kennisgenomen van de bezwaren van verschillende onderwijsorganisaties inzake het inzetten van ctb in het mbo. Deze leden vragen of de regering ook de zorgen van de mbo-sector op het netvlies heeft en of zij bijvoorbeeld heeft kennisgenomen van de bezwaren van de Kinderombudsman? Zo ja, hoe beoordeelt de regering deze bezwaren?*

In de brief van 18 november geeft de mbo-sector hun zienswijze mee over de invoering van ctb's in het mbo. Op 25 november is de brief van de Kinderombudsman gepubliceerd. Samengevat maakt de mbo sector en de kinderombudsman zich zorgen om het welzijn van de studenten. Juist het welzijn van de studenten is aanleiding geweest om een mogelijke toekomstige invoering van de ctb mogelijk te maken, omdat we willen dat het onderwijs zoveel mogelijk fysiek kan blijven plaatsvinden en een scholensluiting voorkomen zou moeten worden.

Er zijn zorgen geuit over uitval van kwetsbare studenten en kwalificatieplichtige studenten. Met deze studenten wordt rekening gehouden door ervoor te zorgen dat studenten die niet gevaccineerd zijn, met een negatief testuitslag ook toegang tot de onderwijsinstelling kan krijgen. Daarnaast is er altijd een online of hybride alternatief dat van basiskwaliteit hoort te zijn. Om de drempel voor kwetsbare studenten zo laag mogelijk te houden tot het volgen van onderwijs, is het mogelijk om deze groep uit te zonderen van de ctb plicht. Daarbij zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan het belang van minderjarige, leer- of kwalificatieplichtige studenten. Verder kan bij ministeriële regeling ook het praktijkonderwijs worden uitgezonderd van de ctb plicht.

Er worden uitvoeringstechnische problemen geschetst in de brief van de mbo-sector. We zijn met de sector in overleg hoe we hier zo goed mogelijk mee om kunnen gaan.

*De leden van de **D66-fractie** wijzen er voorts op dat de Kinderombudsman opmerkt dat in het voorstel een uitzondering is opgenomen voor jongeren die zich om medische redenen niet kunnen laten vaccineren. Zij merkt echter ook op dat dit complex is, en op dit moment ook niet gerealiseerd is voor jongeren die zich vanwege een ziekte of een beperking niet kunnen laten testen of vaccineren. Is de regering het met de Kinderombudsman eens dat het realiseren van zo'n uitzondering tijd vergt? Is de regering van mening dat wanneer deze uitzondering niet snel*

van de grond komt dit zeer schadelijk is voor studenten en jongeren met een ziekte of beperking?

Voor studenten die zich niet kunnen laten testen geldt dat zij uitgezonderd zijn van de verplichting om een ctb te tonen. Voor studenten die zich niet kunnen laten vaccineren geldt deze wettelijke uitzondering niet. Deze studenten vallen dan terug op de mogelijkheid om zich te laten testen om toegang tot de onderwijslocatie te kunnen krijgen. Opgemerkt wordt dat slechts in uitzonderlijke gevallen iemand zich niet kan laten vaccineren. Voor wat betreft de toegang tot onderwijs, geldt daarbij dat deze persoon zich, indien het ctb wordt voorgeschreven, kan laten testen. Voor zeer uitzonderlijke situaties waarin beide niet mogelijk is, zal de student met de onderwijsinstelling in overleg kunnen treden om te bezien op welke wijze een oplossing kan worden geboden.

*Bovendien merken de leden van de **D66-fractie** op dat veel studenten in het mbo minderjarige studenten zijn. Relatief veel van deze studenten bevinden zich in een kwetsbare positie. Bijvoorbeeld omdat dit studenten zijn die een entreeopleiding volgen zonder startkwalificatie. Is de regering van mening dat een ctb een negatief effect heeft op hun studievoortgang en loopbaan? Hoe verhoudt het vragen van een ctb zich tot het feit dat veel studenten in het mbo minderjarige studenten zijn?*

Aan alle studenten, ook aan studenten die minderjarig, leer- of kwalificatieplichtig zijn, zal altijd goed en toegankelijk onderwijs geboden moet worden, ongeacht of zij beschikken over een ctb of niet. De concrete belangenafweging voor de inzet van ctb's in het onderwijs vindt plaats bij ministeriële regeling. Daarbij zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan het belang van minderjarige, leer- of kwalificatieplichtige studenten, waarbij denkbaar is, mede gezien het feit dat veel onderwijs voor deze groep überhaupt praktisch van aard is en daarmee kan worden uitgezonderd, dat entree- en niveau-2 mbo studenten niet zullen worden aangewezen bij ministeriële regeling.

*Voorts merken de leden van de **D66-fractie** op dat in het voorstel staat dat praktijkonderwijs kan worden uitgezonderd van de inzet van het ctb. Hoe zal dit uitwerken in de praktijk, aangezien het mbo vaak uit praktijklessen bestaat? Wat wordt in het voorstel precies gedefinieerd als praktijkonderwijs?*

Op het moment dat met ctb's gewerkt moet worden, vindt de regering het belangrijk dat het onderwijs voor studenten zonder ctb's toegankelijk blijft. Veel van het onderwijs kan met een hybride of online alternatief toegankelijk blijven, maar dit geldt niet voor al het onderwijs. Voor een groot deel van praktijklessen is er geen online of hybride alternatief voorhanden. Omdat de regering het belangrijk vindt dat opleidingen studeerbaar blijven, kunnen bij ministeriële regeling praktijklessen uitgezonderd worden van de ctb-plicht. Onder praktijklessen kan worden verstaan onderwijs dat bijvoorbeeld plaatsvindt in een laboratorium, in een garage of in een bakkerij. Hierbij geldt wel als voorwaarde dat de onderwijsinstelling in dat geval op een andere wijze een passend beschermingsniveau moet kunnen bereiken. Bij ministeriële regeling wordt hier verder invulling aan gegeven.

*De leden van de **D66-fractie** constateren tevens dat de mbo-sector verschillende bezwaren ziet rondom de praktische uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel. Zo lezen deze leden in een brief van onder andere de MBO Raad, Jongeren Organisatie Mbo (JOB) en de Algemene Onderwijsbond*

(AOB)¹⁴ dat de testbereidheid en vaccinatiegraad onder mbo-studenten erg laag is, met name bij de entreeopleiding en niveau twee. De verwachting van de sector is daarom dat zij studenten uit het oog zullen verliezen. Hoe beoordeelt de regering deze zorg? Wat kan de regering doen om dit te voorkomen in het geval zo'n pas er komt?

Op het moment dat met ctb's gewerkt moet worden, vindt de regering het belangrijk dat het onderwijs voor alle studenten, met of zonder ctb, toegankelijk blijft. Om kwetsbare studenten niet uit het oog te verliezen is onder meer bepaald dat voor de begeleiding van deze studenten geen ctb-plicht geldt. Ook kan in de ministeriële regeling praktijkonderwijs worden uitgezonderd van de ctb-plicht. Bij het besluit tot inzet van ctb's wordt nadrukkelijk ook rekening gehouden met het verschil tussen mbo en ho en de positie van leer- en kwalificatieplichtige studenten. Daarbij zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan het belang van minderjarige, leer- of kwalificatieplichtige studenten, waarbij denkbaar is, mede gezien het feit dat veel onderwijs voor deze groep überhaupt praktisch van aard is en daarmee kan worden uitgezonderd, dat entree- en niveau-2 mbo studenten niet zullen worden aangewezen bij ministeriële regeling.

*De leden van de **D66-fractie** wijzen er op dat wordt gesteld dat op veel locaties controles van het ctb niet uit te voeren zijn. Zo zullen checks bij de deur leiden tot lange wachttijden en rijen waardoor het verzuim mogelijk zal toenemen. Ook wordt de zorg geuit dat het leidt tot logistieke uitdagingen. Deze leden vernemen graag of de regering net als de sector bezwaren ziet bij de uitvoering en de logistiek. Zo ja, wat kan gedaan worden om dit wel in de juiste banen te leiden?*

De regering kent deze signalen van onderwijsinstellingen goed en weet dat de controle van ctb's hen voor grote uitdagingen zal stellen. Tegelijkertijd is het bij een ernstige epidemiologische situatie belangrijk dat het CTB het risico op besmettingen zoveel mogelijk verkleint en dat het instrument betrouwbaar is en vrij van fraude. We zoeken met instellingen naar oplossingen die passen bij de logistiek en omvang van de onderwijssector, en bij het vereiste veiligheidsniveau bij een ernstige epidemiologische situatie. Als in het uiterste geval zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho, dan wordt de precieze wijze van toegangscontrole in de ministeriële regeling nader uitgewerkt.

*De leden van de **D66-fractie** vragen of de regering nader kan uiteenzetten wat dit betekent voor docenten in het mbo? Zullen zij ook een ctb moeten laten zien?*

Wanneer bij AMvB en vervolgens bij ministeriële regeling wordt besloten om een ctb in te stellen voor studenten in het mbo en ho, betekent dat dat studenten alleen toegang hebben tot fysiek onderwijs met een ctb, tenzij er sprake is van een uitzondering. Een ctb kan op basis van de huidige regelgeving niet verlangd worden van docenten die het onderwijs verzorgen. Met het wetsvoorstel «Tijdelijke wet verbreding inzet ctb's» wordt het mogelijk om het ctb – als dat nodig is – ook in te zetten bij het verlenen van toegang tot een arbeidsplaats aan werknemers. Dan geldt dat wanneer bij ministeriële regeling is bepaald dat in het onderwijs ook een ctb plicht geldt, bij ministeriële regeling ook kan worden bepaald dat voor eenieder die in het kader van beroep of bedrijf, dan wel als vrijwilliger toegang tot de arbeidsplaats wenst een ctb nodig is. Overigens zal de ctb-plicht niet van toepassing zijn op leerlingen en docenten in het primair en voortgezet onderwijs.

¹⁴ Documentnummer 2021D44881.

*De leden van de **D66-fractie** hebben kennisgenomen van de bezwaren van studentenorganisaties en de onderwijskoepels over het inzetten van het ctb. Zij wijzen onder andere erop dat de inzet van ctb praktisch onuitvoerbaar is. Bijvoorbeeld doordat sommige studenten uitgezonderd worden, die gescheiden dienen te blijven van de studenten die niet uitgezonderd zijn. Deze leden vragen hoe de regering de praktische uitvoerbaarheid beoordeelt van de eventuele verplichte inzet van het ctb. Biedt het wetsvoorstel de mogelijkheid om in de AMvB te bepalen dat er een uitzondering geldt voor groepen kleiner dan 75 personen?*

Op het moment dat met ctb's gewerkt moet worden, vindt de regering het belangrijk dat het onderwijs voor studenten zonder ctb's toegankelijk blijft. Veel van het onderwijs kan met een hybride of online alternatief toegankelijk blijven, maar dit geldt niet voor al het onderwijs. Daarom is er een uitzondering op het ctb voor praktijklessen, toetsen, examens en tentamens en voor het begeleiden van kwetsbare studenten. De regering erkent dat dit met name waar het praktijklessen betreft gepaard gaat met uitvoeringsdilemma's, maar vindt het belangrijk dat opleidingen studeerbaar blijven. Waar mogelijk, dienen onderwijsactiviteiten en studentenstromen gescheiden te worden. Als dat vanwege de inrichting van de onderwijslocatie of het onderwijsrooster niet mogelijk is, kan het voorkomen dat individuele studenten zonder ctb op de locatie worden toegelaten voor alleen de praktijklessen, of dat wordt besloten om praktijklessen toch met ctb te laten plaatsvinden, waarbij studenten zonder ctb onderdelen op een later moment inhalen of aanvullende opdrachten doen. Er vindt overleg plaats met de onderwijskoepels om tot een set aan uitgangspunten te komen over in welke omstandigheden wel en niet met een ctb bij praktijklessen kan worden gewerkt, waarbij de afwegingen voor mbo en ho verschillend kunnen zijn. De precieze uitwerking hiervan volgt, als wordt besloten tot inzet van ctb's in mbo en ho, in de ministeriële regeling.

Het uitgangspunt is dat als er gewerkt moet gaan worden met ctb's in het mbo en ho, dat dan de onderwijsinstellingen toegankelijk onderwijs moeten blijven aanbieden aan alle studenten. Voor studenten met een ctb zal dit fysiek onderwijs zijn. Voor studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën, veelal een online of hybride alternatief worden geboden. Wanneer studenten geen ctb hebben, zal een basiskwaliteit van onderwijs moeten worden gewaarborgd. In de ministeriële regeling zullen in dit kader onder meer regels worden gesteld over hoe de toegankelijkheid van onderwijs wordt geborgd voor studenten zonder ctb, over de inrichting van het praktijkonderwijs en voorschriften waarmee wordt gewaarborgd dat een basiskwaliteit van onderwijs kan worden gegarandeerd. Verder is van belang dat er niet tot de inzet van het ctb in onderwijs wordt overgegaan wanneer anders sluiting of sterke inperking van het fysieke onderwijs dreigt, en alternatieven niet meer mogelijk zijn of onvoldoende soelaas bieden.

*De leden van de **D66-fractie** constateren dat er eerder dit jaar uit diverse situaties is gebleken dat internationale studenten niet altijd hun vaccinatiebewijs of herstelbewijs kunnen omzetten naar een ctb met werkende QR-code. Deze leden vragen of en hoe dit knelpunt is verholpen.*

Internationale studenten in Nederland kunnen met verschillende situaties te maken hebben:

Internationale studenten die in Nederland zijn gevaccineerd, kunnen in Nederland een ctb en DCC verkrijgen, indien zij een BSN hebben en door de GGD zijn gevaccineerd of door een andere uitvoerder maar toestemming hebben gegeven hun gegevens door te geven aan het Covid-vaccinatie Informatie- en Monitoringsstelsel van het RIVM. Het kan zijn dat zij niet beschikken over een DigID, die kunnen zij dan

aanvragen. Indien zij geen BSN hebben en door een huisarts of zorginstelling zijn gevaccineerd kunnen zij daar hun vaccinatiebewijs vragen. Samen met de GGD GHOR wordt verkend hoe op korte termijn personen die door de GGD zijn gevaccineerd maar geen BSN hebben, toch een ctb en DCC kunnen krijgen. De verwachting is dat dit op korte termijn is gerealiseerd.

Voor internationale studenten die elders binnen de EU zijn gevaccineerd geldt dat indien de 1^e prik in het buitenland en de 2^e bij de GGD is gezet, zij hun QR-code kunnen genereren via de CoronaCheck app. Indien de 1^e prik in Nederland en de 2^e in de andere lidstaat is gezet, ofwel als zij volledig in een andere lidstaat zijn gevaccineerd, beschikken zij in principe over een DCC van die lidstaat, waarmee toegang kan worden gekregen tot of deelgenomen kan worden aan activiteiten of voorzieningen waarvoor een ctb is voorgeschreven. Het komt soms voor dat de andere lidstaat geen DCC heeft afgegeven. Indien dit het geval is kunnen deze studenten terecht bij de GGD-locatie Utrecht, Groningen en Rotterdam voor een ctb. Nederland wil hiermee voorkomen dat deze studenten in Nederland nergens terecht kunnen.

Internationale studenten die buiten de EU zijn gevaccineerd en daar geen DCC hebben gekregen (wat wél mogelijk is, indien het niet-EU-land is aangesloten op de DCC) kunnen bij de GGD-locaties Utrecht, Groningen en Rotterdam terecht voor een ctb en DCC. Een van de voorwaarden om een vaccinatiebewijs verkregen in een derdeland om te zetten naar een Nederlands DCC en ctb is dat zij kunnen aantonen dat zij woonachtig zijn in Nederland. Een inschrijving aan bijvoorbeeld een studie-instelling volstaat ook als bewijs dat iemand woonachtig is in Nederland. Een andere voorwaarde is dat de vaccins zijn goedgekeurd door de EMA of WHO.

Dit alles geldt overigens niet alleen voor internationale studenten maar voor alle mensen op wie deze situaties van toepassing zijn.

Ten aanzien van een herstelbewijs voor een ctb geldt, dat dit alleen wordt afgegeven op basis van in Nederland afgenomen positieve test. Tevens is een vereiste dat men een DigiD heeft of een woonadres in Nederland heeft. Internationale studenten die een geldend DCC herstelbewijs hebben, kunnen dat natuurlijk ook als ctb gebruiken.

*De leden van de **PVV-fractie** hebben met onbegrip kennisgenomen van de AMvB die de inzet van ctb's mogelijk maakt in het mbo en ho. Het onbegrip betreft de verkeerde focus van de regering, waarmee zij de druk wil opvoeren op jongeren om zich te laten vaccineren, terwijl de coronapatiënten in het ziekenhuis gemiddeld 65 tot 75 jaar oud zijn. De leden van de PVV-fractie constateren dat in ons buurland het Verenigd Koninkrijk de kans op transmissie in alle leeftijdsgroepen nu groter is voor gevaccineerden dan voor ongevaccineerden. In buurland België wordt gerekend met een 1,2 keer grotere kans op besmetting voor een gevaccineerde 65-plusser ten opzichte van een ongevaccineerde 65-plusser. Genoemde leden zien deze beweging ook in Duitsland en Israël. Ook in Nederland groeit het aandeel gevaccineerden onder de positief-getesten. Dit neemt alle grond weg onder alle varianten van het ctb en het gebruiken van dit middel om jonge ongevaccineerden onder druk te zetten zich toch te laten vaccineren. Vaccinatie heeft alleen nog meerwaarde voor een gevaccineerde zelf om te zorgen voor een minder ernstig verloop van covid, mocht een gevaccineerde besmet raken. De leden van de PVV-fractie benadrukken voor vrijwillige vaccinatie te zijn. Een vaccin moet tijdig beschikbaar zijn voor iedereen die dat wil. Ongevaccineerde jongeren onder druk zetten door de toegang tot hun toekomst, hun opleiding, te bemoeilijken is onwaardig voor een regering die zorgvuldig handelt. De leden van de PVV-fractie stellen voor om de circa 120.000 coronavaccinaties die nu per week worden gezet bij jongeren die onder andere bang zijn dat ze zonder ctb straks niet meer van hun beroepsopleiding gebruik*

kunnen maken, met spoed te geven aan risicogroepers boven de zestig die pas in januari 2022 aan de beurt zijn voor hun derde prik, zodat voorkomen kan worden dat de ic's overbelast raken en voorkomen kan worden dat oudere risicogroepers opnieuw wekenlang uit angst voor een ernstig verloop van covid in zelfisolatie moeten leven. De leden van de PVV-fractie vragen voorts waarom door de regering niet wordt aange- toond tot hoeveel minder besmettingen de uitbreiding van het ctb tot het mbo en ho leidt. Er wordt slechts gesteld dat de uitbreiding noodzakelijk is vanwege de huidige, verslechterde epidemiologische situatie. Is bekend dat het aantal positieve tests sinds de invoering van het ctb explosief steeg van zo'n 1.600 per dag naar ruim 23.000 per dag? Is het bekend dat de bedbezetting in de ziekenhuizen en op de ic's derhalve zorgelijke proporties aanneemt?

Op 25 september 2021 is het ctb breder ingezet om ervoor te zorgen dat de risico's op toenemende besmettingsaantallen met het versoepelen van de maatregelen beter konden worden verminderd. Op die dag waren er 1.600 testen met een positieve uitslag bekend¹⁵. Inmiddels zijn er op 30 november 22.199 testen met een positieve uitslag bekend¹⁶. Daarnaast is de bedbezetting in de ziekenhuizen en op de IC's sinds 25 september jl. toegenomen¹⁷. De bedbezetting op de kliniek (zonder IC bedden) is op 30 november 2.250, ten opzichte van 297 op 25 september¹⁸. De IC-bed- bezetting is op 30 november 595, ten opzichte van 173 op 25 september¹⁹. De stijging in het aantal meldingen en ziekenhuisopnames komt doordat mensen in de afgelopen periode weer meer contact met elkaar hebben gehad en er daardoor meer gelegenheid was om het virus over te dragen. Daarnaast is er nog een grote groep mensen die niet beschermd is door vaccinatie of een eerdere besmetting. Verder is het zo dat vaccinatie goed beschermt, maar niet volledig. De stijging in het aantal besmettingen is te zien in heel Nederland en in alle leeftijdsgroepen, met de meeste meldingen in de groep 4–11 jaar²⁰.

*De leden van de **PVV-fractie** vragen tevens welke grondwetdeskundigen zijn geraadpleegd over de uitbreiding van het ctb naar het mbo en ho en ontvangen graag voorafgaand aan het Kamerdebat hun adviezen. Wanneer wordt er voldaan aan het beginsel dat tot de daadwerkelijke inzet van het ctb in mbo en ho mag worden overgegaan als dit noodza- kelijk is, gelet op de ernst van de bedreiging van de volksgezondheid? Is dat wanneer zoals nu records worden gebroken bij het aantal positieve tests? Is dat als reguliere zorg wordt afgeschaald? Is dat wanneer het code zwart is in de ziekenhuizen?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologisch beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Voor inzet van ctb's in het mbo en ho is niet een specifiek besmettings- cijfer te geven. Mede op basis van een OMT-advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is. Zoals in de inleiding uiteen is gezet, zal, wanneer tot daadwerkelijke inzet van het ctb in het mbo of ho wordt besloten, opnieuw een epidemiologische onderbouwing en sociaal-

¹⁵ Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

¹⁶ Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

¹⁷ Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

¹⁸ Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

¹⁹ Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

²⁰ Bron: RIVM.

maatschappelijke reflectie worden gevraagd. De noodzaak en proportionaliteit van de maatregel zal dan ook opnieuw moeten worden beoordeeld. Net als bij de totstandkoming van de AMvB het geval is, zal ook dan advies worden ingewonnen bij het CRM.

*De leden van de **PVV-fractie** vragen voorts wanneer het eigenlijk code zwart is? Bij hoeveel bezette ic-bedden regulier plus covid worden ouderen met covid niet meer toegelaten tot het ziekenhuis? Is dat het moment dat gesproken wordt over «noodzakelijk gelet op de ernst van de bedreiging van de volksgezondheid»?*

Code zwart is de laatste stap in fase 3 uit het opschalingsplan COVID-19 van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ). Deze fase 3 is het moment waarop (bijna) alle mogelijke IC-capaciteit in heel het land is benut en er geen extra capaciteit beschikbaar kan worden gesteld. In het Draaiboek Pandemie van de Nederlandse Vereniging voor Intensive Care (NVIC) is deze fase 3 uit het opschalingsplan Covid-19 verder onderverdeeld in drie afzonderlijke stappen (3a, 3b, 3c) en zijn de medische criteria voor fase 3a en 3b uiteengezet. Indien de druk zodanig hoog wordt dat deze keuze op medische gronden niet langer mogelijk is spreken we van fase 3c of code zwart. Hierin worden patiënten niet geselecteerd op medische gronden, maar bijvoorbeeld op andere criteria zoals ligduur. Vooralsnog is van deze situatie geen sprake.

Momenteel bevinden we ons in fase 2d van het Opschalingsplan van het LNAZ. In fase 2d zetten we binnen de zorg in op regionale én landelijke aangepaste spreiding, maximale opschaling van IC-bedden capaciteit en klinische capaciteit, volledige afschaling van reguliere planbare zorg in de ziekenhuizen (klasse 4 en 5 volgens het raamwerk van de Federatie Medisch Specialisten), waar verantwoord het afschalen van kritiek planbare zorg (klasse 3), maximale samenwerking, het maximaal verminderen van de instroom en het bevorderen van de uitstroom van Covid-patiënten en maximaal interne maatregelen in de ziekenhuizen. Pas als al deze stappen uit fase 2d onvoldoende effect hebben en vrijwel alle regio's aangeven de (semi-)acute zorg niet meer volledig te kunnen waarborgen, zou er sprake van kunnen zijn dat fase 3 uit het opschalingsplan door de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport afgekondigd wordt.

Het is nu niet mogelijk om exact aan te geven wanneer er sprake zal zijn van crisis ten aanzien van de landelijke zorgcontinuïteit. Dit is namelijk van verschillende factoren en sectoren binnen de zorg afhankelijk. Daarom kunnen geen specifiek cijfers worden genoemd wat betreft de bezetting van de capaciteit op de IC of in de kliniek in relatie tot de afkondiging van fase 3, of ultimo fase 3c op de IC's («code zwart»).

*Ook vragen leden van de **PVV-fractie** hoe vaak sinds 27 februari 2020 verpleeghuisbewoners met covid werden opgenomen in het ziekenhuis en hoe vaak op de intensive care?*

Deze informatie is niet beschikbaar omdat gegevens over ziekenhuisopnames die door Stichting NICE worden geleverd niet gekoppeld zijn aan gegevens die door de GGD'en worden geleverd, zoals informatie op basis van het bron- en contactonderzoek.

*De leden van de **PVV-fractie** zetten voorts bijzonder grote vraagtekens bij de volgende passage in de toelichting: «Vanaf 8 tot en met 14 november 2021 werden 1.390 opnames in het ziekenhuis geregistreerd, waarvan 217 op de IC, vergeleken met respectievelijk 1.172 en 205 de week daarvoor. In drie weken tijd is het aantal opnames verdubbeld. Op 18 november 2021 was de bedbezetting 2.110: 1.697 in de kliniek en 413 op de IC. Het groeigetel, zijnde het aantal meldingen van SARS-CoV-2-*

positieve personen in vergelijking met de 7 dagen ervoor was op 18 november 46,2%.» *Is het bij de regering bekend dat bij de invoering van het ctb op 25 september 2021 er 1.625 positieve tests waren? Is het bekend dat bij de uitbreiding van het ctb op 6 november 2021, er 11.000 positieve tests waren en dat bij de behandeling in de Kamer van het wetsvoorstel over de uitbreiding van het ctb op 17 november 2021²¹ er ruim 20.000 positieve tests waren? Is het bekend dat vandaag, de dag dat we de Kamer het volgende uitbreidingsvoorstel hebben ontvangen er 23.066 positieve tests zijn? Waar wordt op gebaseerd dat het ctb en alle uitbreidingen ervan het aantal besmettingen doet dalen? Waarom wordt niet gezien dat ze juist explosief gestegen zijn tot een niveau dat de GGD het niet meer aankan?*

Op 25 september 2021 is het ctb breder ingezet om ervoor te zorgen dat de risico's op toenemende besmettingsaantallen met het versoepelen van de maatregelen beter konden worden verminderd. Op 25 september waren er 1.600 testen met een positieve uitslag bekend²². Op 6 november waren er 11.972 positieve testen bekend²³. Op 13 november zijn er strengere maatregelen ingevoerd. Op dat moment waren er 13.850 testen met een positieve testuitslag bekend²⁴. Op 17 november waren er 20.751 testen met een positieve testuitslag bekend²⁵. Op 22 november (de datum dat het uitbreidingsvoorstel is verstuurd) waren er 23.026 positieve testuitslagen bekend²⁶.

De stijging in het aantal meldingen en ziekenhuisopnames komt doordat mensen in de afgelopen periode weer meer contact met elkaar hebben gehad en er daardoor meer gelegenheid was om het virus over te dragen. Daarnaast is er nog een grote groep mensen die niet beschermd is door vaccinatie of een eerdere besmetting. Verder is het zo dat vaccinatie goed beschermt, maar niet volledig. De stijging in het aantal besmettingen is te zien in heel Nederland en in alle leeftijdsgroepen, met de meeste meldingen in de groep 4–11 jaar²⁷.

*De leden van de **PVV-fractie** vragen of de regering zich voldoende realiseert dat mensen die gevaccineerd zijn en een ctb hebben, zich veilig wanen, mede gevoed door het regeringsbeleid zoals «veilig ontmoeten» en «veilig winkelen». Genoemde leden vragen voorts of de regering zich voldoende realiseert dat er door deze uitbreiding van het ctb geen afstand en dergelijke meer wordt gehouden in het mbo en ho, terwijl gevaccineerden nog altijd besmet kunnen raken met het SARS-CoV-2 virus, dit kunnen doorgeven en covid kunnen krijgen?*

Over een mogelijk verschil in naleving van de anderhalve meter maatregel tussen gevaccineerde en ongevaccineerde mensen is niets bekend. De regering blijft benadrukken dat de basismaatregelen voor iedereen gelden. Het ctb is dan ook geen vervanging van de basisregels, maar een manier om risico's te beperken en daarmee locaties op te kunnen houden.

*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat in de AMvB enkele uitzonderingen op de inzet van het ctb zullen worden opgenomen. Daarbij geeft de regering aan dat het praktijkonderwijs «in beginsel» ook uitgezonderd is, mits een passend beschermingsniveau kan worden bereikt. In de concept AMvB staat aangegeven dat bij ministeriële regeling nader zal worden*

²¹ Kamerstukdossier 35 961.

²² Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

²³ Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

²⁴ Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

²⁵ Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

²⁶ Bron: Coronadashboard, verkregen op 30 november 2021.

²⁷ Bron: RIVM.

bekeken in welke gevallen het in het praktijkonderwijs wel en wanneer het juist niet zonder ctb werkbaar is. De leden van de CDA-fractie vragen of de regering dit nader kan toelichten. Is er meer te zeggen over de omstandigheden waaronder volgens de regering een verplicht ctb in het praktijkonderwijs niet ingevoerd zal hoeven te worden? Wat wordt in dit kader bedoeld met een «passend beschermingsniveau»?

Bij het opstellen van de ministeriële regeling zal worden uitgewerkt onder welke omstandigheden het praktijkonderwijs kan worden uitgezonderd van de ctb-plicht. Met een passend beschermingsniveau worden de maatregelen bedoeld die in de gegeven situatie kunnen worden verlangd. Indien wordt besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho, zal op basis van de epidemiologische situatie en het advies van het OMT advies, worden bezien welke maatregelen hetzelfde beschermingsniveau bieden.

*De leden van de **CDA-fractie** wijzen er voorts op dat daarnaast wordt gemeld dat er ook een uitzondering is voor het begeleiden van kwetsbare studenten. Kan de regering bevestigen dat het aan scholen is om te bepalen welke studenten kwetsbaar zijn, zo vragen deze leden.*

In beginsel wordt aangesloten bij de uitzonderingscategorieën zoals deze golden tijdens de eerdere lockdownperiode. In die periode hebben de instellingen «kwetsbare studenten» maatwerkoplossingen geboden. Er kan sprake zijn van een bijzondere omstandigheid waarom de student een kwetsbare student is. De onderwijsinstelling heeft er zelf het beste zicht op in welke gevallen daar sprake van is en welke vorm van onderwijs daar het beste bij past. Als het ctb wordt ingezet in het mbo en ho, dan zullen de instellingen opnieuw maatwerk moeten bieden voor deze studenten. In de nota van toelichting bij de AMvB is in paragraaf 10.6 aangegeven dat studenten met een beperking ook kunnen vallen onder de definitie van «kwetsbare student».

*De leden van de **CDA-fractie** vragen voorts in hoeverre de regering bereid is om het ctb wellicht alleen in te zetten op scholen die in brandhaarden liggen, dus een regionale toepassing? De leden van de CDA-fractie vragen vervolgens of de regering kan toezeggen dat invoering van de ctb-plicht of sluiting van mbo- en ho-instellingen alleen onder hele bijzondere omstandigheden zal gebeuren en alleen als een allerlaatste mogelijkheid, niet alleen omdat de kwaliteit van het onderwijs eronder leidt bij digitaal onderwijs, maar ook vanwege het welzijn van de studenten. Het 128^e OMT-advies²⁸ stelt immers duidelijk dat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat jongeren steeds meer schade onderkennen bij het niet normaal kunnen volgen van onderwijs.*

De regering ziet de inzet van ctb's in het mbo en ho als uiterst middel, dat wordt ingezet indien het epidemiologische beeld dusdanig verslechtert en er geen andere manieren zijn om het onderwijs in de huidige vorm open te houden. Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren, zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal-maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Mede op basis van een OMT-advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is. Indien dit aangewezen is kan op grond van artikel 58b, tweede lid, Wpg kan differentiatie en lokaal maatwerk worden toegepast.

²⁸ Bijlage bij Kamerstuk 25 295, nr. 1468

*De leden van de **CDA-fractie** vragen in hoeverre het welzijn van studenten wordt meegewogen bij een beslissing om het coronatoegangsbewijs verplicht in te voeren of bij de sluiting van onderwijsinstellingen.*

De mogelijkheid tot inzet van ctb's in het onderwijs is juist gecreëerd met het oog op het welzijn van studenten. Het studentenwelzijn is gebaat bij fysiek onderwijs. Onderwijs is meer is dan kennisoverdracht alleen. Studenten zijn gebaat bij onderlinge fysieke interactie en bij interactie met de docent. Langdurig volledig online onderwijs en het niet kunnen aangaan van onderlinge contacten is schadelijk voor studenten. In de totale afweging zal ook het welzijn van studenten worden meegewogen, in het bijzonder in de noodzakelijkheids- en proportionaliteitstoets.

*De leden van de **SP-fractie** lezen dat de regering in de toelichting stelt dat het coronatoegangsbewijs in het onderwijs het uiterste middel moet zijn, als bijvoorbeeld het instelling van een maximale groepsgrootte en het zich houden aan de basismaatregelen niet meer niet meer helpen. Tegelijkertijd lezen de genoemde leden dat het coronatoegangsbewijs ervoor kan zorgen dat de anderhalve meter losgelaten kan worden. Deze leden vinden dit een heel vreemde uitspraak, omdat de anderhalve meter tot de kern van de basismaatregelen behoort. Kan de regering dit nader toelichten? Is het dus zo dat ook met een coronatoegangsbewijs de anderhalve meter aangehouden moet worden? Als dat niet zo is, in welk opzicht is dan de coronatoegangsbewijs-plicht een uiterst middel?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologisch beeld niet meer verantwoord mogelijk is. De anderhalve meter maatregel betekent in de praktijk dat fysiek onderwijs zeer beperkt mogelijk is in verband met beperkte fysieke ruimte. Daardoor is het voor onderwijsinstellingen geen uitvoerbare maatregel en leidt het niet tot continuering van fysiek onderwijs. Met de inzet van het ctb kan fysiek onderwijs daarentegen wel in voldoende mate doorgang vinden.

*De leden van de **SP-fractie** vragen de regering hoe zij denkt dat de coronatoegangsbewijs-plicht op campussen zal werken. Met soms tientallen gebouwen en vele ingangen zouden leraren niet meer aan lesgeven toekomen als er bij elke ingang door hen controles gedaan moeten worden. Wat wordt de oplossing hiervoor, zo vragen deze leden. Komt er extra budget voor het aantrekken van personeel om de coronatoegangsbewijs-plicht te controleren? Zo nee, hoe stelt de regering dan voor dat er gehandhaafd wordt?*

Studenten die toegang willen krijgen tot de onderwijslocatie, dienen, indien bij ministeriële regeling het ctb is voorgeschreven, bij de toegang tot het onderwijsgebouw gecontroleerd te worden op een geldig ctb. Het kabinet verkent met onderwijsinstellingen oplossingen die passen bij de logistiek en omvang van de onderwijssector. Als in het uiterste geval zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho, dan worden de uitvoeringsaspecten in de ministeriële regeling nader uitgewerkt. Daarbij worden ook de kosten voor de controle-infrastructuur en verdere kostenposten in beeld gebracht; een financiële tegemoetkoming is onderwerp van nadere besluitvorming.

*De leden van de **SP-fractie** lezen voorts in de met dit wetsvoorstel samenhangende AMvB dat de regering in de coronatoegangsbewijs-plicht wil kunnen differentiëren tussen mbo en ho. Kan de regering toelichten in welke situatie deze differentiatie noodzakelijk of geoorloofd is? Zijn besmettingscijfers op opleidings- en schoolniveau bekend zodat daarop gestuurd kan worden?*

In de ministeriële regeling waarbij de inzet van het ctb wordt gerealiseerd, kan worden gedifferentieerd tussen onderdelen van het mbo of ho, net als bijvoorbeeld ook regionaal kan worden gedifferentieerd. Dit volgt uit artikel 58e Wpg. Of differentiatie noodzakelijk is, hangt af van de epidemiologische situatie op het moment dat tot inzet van het ctb wordt besloten en van de daarbij op dat moment te maken afweging of inzet van het ctb noodzakelijk en proportioneel is. Bij het besluit tot inzet van ctb's wordt nadrukkelijk ook rekening gehouden met het verschil tussen mbo en ho en de positie van leer- en kwalificatieplichtige studenten.

In het BCO vraagt de GGD normaliter of de persoon een leerling/student is in het basis-, voortgezet, mbo of ho. Doordat het BCO vanwege het hoge aantal besmettingen tijdelijk is afgeschaald, is dat nu niet bekend. Om hier toch enigszins zicht op te kunnen krijgen, kan ook naar de leeftijdsverdeling worden gekeken. De leeftijdsindeling die door het RIVM wordt aangehouden is namelijk gebaseerd op de leeftijden waarop kinderen in het algemeen op de kinderopvang (0–3), het basisonderwijs (4–11) en het voortgezet onderwijs (12–17) zitten. Deze kan dus goed gebruikt worden als indicatie voor onderwijstype. De informatie is te vinden op de website van het RIVM²⁹.

*Daarnaast lezen de leden van de **SP-fractie** dat gedifferentieerd kan worden op leeftijd. Kan de regering ook in deze situatie uitleggen waarom deze differentiatie noodzakelijk is? Daarnaast vragen deze leden hoe dit er in de praktijk uit komt te zien op scholen waar studenten van verschillende leeftijden door elkaar heen lopen? Ook moet er tevens gedifferentieerd kunnen worden op niet coronatoegangsbewijs-plichtige activiteiten, zoals het examen doen, zo lezen deze leden. Ook dat zijn echter studenten die tussen de andere studenten lopen. Hoe moeten scholen dat praktisch gaan uitwerken, zo vragen zij de regering.*

In de afweging om al dan niet met ctb's in het mbo en ho te werken spelen verschillende factoren een rol. Niet alleen wordt het OMT om advies gevraagd, ook zal een sociaalmaatschappelijke en economische reflectie plaatsvinden. Verder wordt in de afweging mede gekeken naar de separate inzet van ctb's in mbo en ho. In deze afweging wordt ook de studentenpopulatie meegewogen, waarbij de leeftijd van de studentenpopulatie een rol zou kunnen spelen. Hoe omgegaan dient te worden met studenten die ctb-plichtige onderwijsactiviteiten volgen en studenten die onderwijsactiviteiten volgen die uitgezonderd zijn van de ctb-plicht, wordt nader bij ministeriële regeling besloten.

*Tenslotte vragen de **SP-fractie** wat het nut van de coronatoegangsbewijsplicht is als er allerlei differentiatie moet plaatsvinden waardoor studenten zonder coronatoegangsbewijs alsnog veel in contact komen met studenten die wel een coronatoegangsbewijs hebben. Deze leden krijgen ook hierop graag een reactie van de regering.*

De inzet van het ctb mitigeert de kans op virusverspreiding en besmetting. Zo geeft het OMT in haar adviezen (OMT 126 en 128) aan dat – middels de inzet van het ctb – het risico op besmetting kleiner wordt en dat de transmissie van het virus kan worden beperkt. Het sluit de kans op besmetting echter niet helemaal uit, want ook mensen die volledig gevaccineerd of getest zijn kunnen het virus overdragen, al is die kans substantieel kleiner. De inzet van het ctb kan daarmee zorgen voor het beperken van de risico's op toenemende besmettingsaantallen.

²⁹ Onderzoeksresultaten GGD over kinderen en COVID-19: <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/kinderen/gegevens-van-ggden>.

*De leden van de **SP-fractie** lezen vervolgens in de met dit wetsvoorstel samenhangende AMvB dat voor studenten die niet kunnen of willen voldoen aan de coronatoegangsbewijs-plicht alternatief onderwijs moet plaatsvinden. De regering stelt daarbij dat alternatief onderwijs ook fysiek kan plaatsvinden. Wat bedoelt de regering hier precies, want als het alternatieve onderwijs zonder coronatoegangsbewijs-plicht in fysieke vorm kan plaatsvinden, dan kan dat toch gewoon het reguliere onderwijs zijn?*

Op het moment dat met ctb's gewerkt moet worden, vindt het kabinet het belangrijk dat het onderwijs voor studenten zonder ctb's toegankelijk blijft. Veel van het onderwijs kan met een hybride of online alternatief toegankelijk blijven, maar dit geldt niet voor al het onderwijs. Bepaald is daarom dat voor het afnemen van toetsen, examens en tentamens, en voor de begeleiding van kwetsbare studenten geen ctb-plicht geldt. Ook kan in de ministeriële regeling praktijkonderwijs worden uitgezonderd van de ctb-plicht.

*De leden van de **SP-fractie** vragen de regering toe te lichten door wie het alternatieve onderwijs geregeld moet worden, aangezien de aangestelde docenten al bezig zijn met het geven van regulier onderwijs. Moeten scholen extra docenten aantrekken om alternatief onderwijs aan te bieden? Of verwacht de regering dat docenten met slechts een zeer korte voorbereidingstijd ineens twee verschillende vormen van onderwijs tegelijkertijd kunnen aanbieden?*

Op dit moment is er nog geen noodzaak om ctb's daadwerkelijk in te zetten. Er zijn extra waarborgen opgenomen in de Wpg en uitzonderingen op de inzet in de concept-amvb waaraan moet worden voldaan bij het opstellen van de ministeriële regeling. Indien noodzaak tot invoering van ctb in het onderwijs bestaat, zal ook in de ministeriële regeling moeten worden getoetst aan de specifieke voorwaarden zoals effectiviteit, subsidiariteit en proportionaliteit. De uitvoeringslasten, die onder andere bij docenten komen te liggen, zijn onderdeel van deze overwegingen. Daarbij zijn we nog in overleg met alle betrokken partijen om deze onderdelen zo goed mogelijk in te vullen. We erkennen de complexiteit van de uitvoering en brengen de (financiële) gevolgen en behoeften voor het bieden van alternatief onderwijs zo goed mogelijk in kaart.

*De leden van de **SP-fractie** vragen wat de regering denkt dat een dergelijke werksituatie doet voor het draagvlak en de uitvoerbaarheid van de coronatoegangsbewijs-plicht?*

De regering erkent dat er met de eventuele inzet van ctb's gepaard gaat met uitvoeringslasten, ook voor docenten. De maatregel moet echter voorkomen dat alle studenten en medewerkers weer volledig aangewezen zijn op online onderwijs, en elkaar niet meer fysiek kunnen ontmoeten. Om uitvoeringsproblemen zoveel mogelijk te identificeren en waar mogelijk op te lossen, vinden op dit moment gesprekken plaats met onderwijskoepels, studentenorganisaties en vakbonden. Als zou worden besloten tot inzet van ctb's in mbo en ho, worden deze uitvoeringsaspecten nader uitgewerkt.

*De leden van de **SP-fractie** constateren voorts dat in situaties waarbij het testen voor toegang te ver weg is voor studenten, er een testvoorziening op het terrein van de school kan komen. Nu wordt vaak aangehouden dat mensen maximaal 30 minuten van een testvoorziening af mogen wonen, maar dat is reistijd met een auto. Studenten fietsen of gaan met het openbaar vervoer (ov). Heeft de regering een beeld van onderwijsinstellingen in Nederland die straks de coronatoegangsbewijs-plicht in*

zouden moeten voeren op meer dan 7,5 kilometer fietsafstand of 30 minuten ov-reisafstand verwijderd zijn van een testvoorziening? Zo ja, hoeveel extra – commerciële – testvoorzieningen moeten straks op onderwijsinstellingen worden ingericht? Zo nee, waarom niet en wanneer weet de regering dit wel?

De regering heeft zich gecommitteerd aan de inspanningsverplichting dat een testlocatie van Testen voor Toegang binnen 30 minuten enkele reis per auto, zoals ook de Kamer de regering heeft verzocht bij motie Van der Plas (Kamerstuk 25 295, nr. 1446). Op 30 november was het voor 99,9% van de mensen mogelijk om binnen deze reistijd en voor ruim 95% van de mensen om binnen 20 minuten reistijd zich te laten testen. De regering acht de huidige bereikbaarheidsnorm, afgewogen tegen de kosten voor dit systeem, voldoende. Er is op dit moment geen overzicht of het mogelijk is voor alle Nederlanders om binnen 7,5 kilometer fietsafstand of 30 minuten per openbaar vervoer een testlocatie te bereiken. In veel gevallen zal dit wel mogelijk zijn gegeven het grote aantal testlocaties bij Testen voor Toegang.

Van onderwijsinstellingen wordt gevraagd om wanneer zij een tekort aan voldoende toegankelijke testfaciliteiten signaleren, in contact te treden met SON om te bezien of er testaanbieders zijn die (dichter) bij de onderwijsinstelling een testfaciliteit kunnen inrichten. Ook worden zij gevraagd om indien nodig ruimtes op locaties beschikbaar te stellen, zodat het inderdaad ook mogelijk kan zijn om op onderwijsinstellingen zelf testfaciliteiten in te richten. Bij voldoende testvraag, zullen testaanbieders bereid zijn om mee te werken.

Daarmee zorgt SON met het landelijk dekkende netwerk van testaanbieders zo goed mogelijk dat het aanbod van testlocaties aansluit op de testvraag. In bijna alle gevallen zal het mogelijk zijn voor studenten om per fiets of OV snel een testlocatie te bereiken. Daarvoor is het niet per se nodig om een testlocatie op de instellingslocaties in te richten. Het is ook goed mogelijk dat een testlocatie tussen twee instellingen ruim voldoende tegemoet komt aan de bereikbaarheidseisen en tegelijkertijd mogelijk is voor een testaanbieder om rendabel te exploiteren.

*De leden van de **PvdA-fractie** lezen dat de regering ervoor kiest om het ctb verplicht in te gaan zetten en de keuze niet bij de onderwijsinstelling te leggen. Ook in het wetsvoorstel inzake de verbreding van ctb's op de arbeidsplaats³⁰, wordt gekozen voor een verplichte inzet van het ctb en geldt ook het instemmingsrecht niet. In dat wetsvoorstel wordt echter de ruimte aan bedrijven buiten de niet-verplichte sectoren gelaten om in plaats van een ctb alternatieve maatregelen te nemen die een gelijk beschermingsniveau als een ctb kunnen bieden. Wordt aan onderwijsinstellingen deze ruimte ook geboden? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet, temeer daar ook de regering inziet dat onderwijs een essentiële voorziening betreft?*

Zoals in de inleidende overwegingen uiteen is gezet, voelt de regering zich gelet op de huidige epidemiologische situatie genoodzaakt om de inzet van het ctb te verbreden. Daarom is onlangs ook een AMvB aan uw Kamer voorgelegd waarin de mogelijkheid wordt geboden om het ctb ook in te zetten in het mbo en ho. In de AMvB is geregeld dat het kabinet – als dit noodzakelijk is in het kader van het tegengaan van de verspreiding van het virus – bij ministeriële regeling de ctb-plicht kan instellen bij onderwijsinstellingen. De onderwijsinstelling heeft dan nog wel de mogelijkheid om geen ctb van de studenten te verlangen bij:

³⁰ Kamerstukdossier 35 971.

- Het afnemen van tentamen, examens en toetsen;
- Het begeleiden van kwetsbare studenten, en
- Het (in bij ministeriële regeling aangewezen gevallen) geven van praktijkonderwijs.

Hierbij geldt wel als voorwaarde dat de onderwijsinstelling in dat geval op een andere wijze een passend beschermingsniveau moet bereiken. Deze systematiek houdt in dat de overheid bepaald of bij onderwijsinstellingen de ctb-plicht wordt ingesteld en dat de onderwijsinstelling alleen in het kader van de genoemde uitzonderingen nog enige beleidsruimte heeft ten aanzien van de inzet van het ctb.

*De leden van de **SGP-fractie** vragen een nadere toelichting op het in de toelichting vermelde criterium dat de inzet van het ctb alleen toegestaan is als laatste middel om fysiek onderwijs zoveel mogelijk door te kunnen laten gaan, mede tegen de achtergrond van de opmerking dat sprake dient te zijn van een zwaarwegende epidemiologische onderbouwing. Kan de regering bevestigen dat het uitgangspunt voor de beoordeling is dat het onderwijs, waar mogelijk zelfs een specifieke instelling, zelf een aanmerkelijke bron van besmetting vormt en dat het openhouden van deze instelling(en) niet langer verantwoord is? Deze benadering verschilt van de aanpak om het onderwijs te beperken omdat het mogelijk enige bijdrage kan leveren in een breder maatregelenpakket, terwijl het onderwijs daarbij zelf geen risicosector vormt.*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Hierbij zijn besmettingscijfers binnen het mbo en ho en de relevante leeftijdsgroepen een belangrijke signaalwaarde. Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren, zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **SGP-fractie** constateren dat de regering behoefte heeft aan centrale sturing en dat daarom het instemmingsrecht van de medezeggenschap moet worden geschrapt. Deze leden hebben in de toelichting echter geen onderbouwing kunnen vinden van de vraag waarom de huidige systematiek op dit moment niet meer toepasbaar zou zijn, in het licht van de epidemiologische omstandigheden. Deze leden wijzen erop dat het OMT inzake de effectiviteit van het ctb aangeeft dat de omstandigheden en de doelgroep wezenlijk verschil maken, bijvoorbeeld een groep senioren of een groep studenten. Ook vragen zij aandacht voor de signalen van instellingen in het ho dat de vaccinatiegraad erg hoog lijkt te zijn. Waarom is het tegen de achtergrond van deze gegevens geen optie om juist maatwerk te leveren en bijvoorbeeld alleen het ctb in te zetten indien blijkt dat bij specifieke instellingen sprake is van veel besmettingen?*

Het is mogelijk om regionaal over te gaan tot inzet van ctb's in het mbo en ho, maar niet op instellingsniveau. Er is juist voor gekozen, vanwege de overweging om ctb's alleen als uiterst middel in te zetten, om de bevoegdheid om over te gaan tot inzet van ctb's bij het kabinet en niet de onderwijsinstelling te beleggen.

*De leden van de **SGP-fractie** vragen voorts aandacht voor de tegenstrijdigheid die het College voor de Rechten van de Mens³¹ signaleert, namelijk dat de regering enerzijds de beleidsruimte wil weghalen bij instellingen door het instemmingsrecht te schrappen, maar anderzijds de problemen die door verplichte invoering ontstaan graag aan de instellingen overlaat. Het klinkt op zich mooi als instellingen in de uitvoering veel ruimte krijgen, maar dat ligt anders wanneer zij in feite met een onuitvoerbare operatie opgezadeld worden. Deze leden vragen de regering allereerst in te gaan op de kritiek over de uitvoerbaarheid bij zoveel personen, zoveel locaties en zoveel verplaatsingen waarmee instellingen dagelijks te maken hebben. Bovendien vragen zij waarom het instemmingsrecht niet juist nuttig kan zijn om ervoor te zorgen dat instellingen het ctb alleen inzetten indien zij zelf de indruk hebben dat het uitvoerbaar zal zijn.*

De regering realiseert zich dat de controle van ctb's instellingen voor grote uitdagingen zal stellen. We zoeken met instellingen naar oplossingen voor deze problemen, omdat het van groot belang is dat fysiek onderwijs mogelijk blijft. Uitgangspunt is dat wanneer tot inzet van ctb's wordt besloten de voorwaarden waaronder die inzet plaatsvindt van overheidswege nader bij ministeriële regeling worden bepaald. De instellingen zullen daarbij geen tot weinig beleidsruimte hebben. Ook voor de medezeggenschap is daarbij nauwelijks een formele rol weggelegd. Dat neemt niet weg dat het nuttig is om binnen de instelling het gesprek te voeren over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan kabinetsmaatregelen.

*Het blijft voor de leden van de **SGP-fractie** schimmig welke voorwaarden de regering stelt bij de beschikbaarheid van testen voor studenten. In de toelichting valt de norm van dertig minuten reistijd. In de praktijk blijkt het voor te komen dat studenten twintig kilometer moeten fietsen om een test te krijgen. Zulke situatie zijn volgens deze leden niet toelaatbaar om te kunnen spreken van toegankelijke testvoorzieningen. Waarom stelt de regering niet klip en klaar de norm dat testen bij een locatie van de instelling mogelijk moet zijn en dat zij de instellingen ondersteunt om dat te realiseren?*

De regering heeft zich gecommitteerd aan de inspanningsverplichting dat een testlocatie van Testen voor Toegang binnen 30 minuten enkele reis per auto, zoals ook de Kamer de regering heeft verzocht bij motie Van der Plas (Kamerstuk 25 295, nr. 1446). Op 30 november is het voor 99,9% van de mensen mogelijk om binnen deze reistijd en voor ruim 95% van de mensen om binnen 20 minuten reistijd zich te laten testen. De regering acht de huidige bereikbaarheidsnorm, afgewogen tegen de kosten voor dit systeem, voldoende. In veel gevallen zal het wel mogelijk zijn om ook per fiets of OV snel een van de meer dan 800 testlocaties bij Testen voor Toegang te bereiken. Wanneer deze bereikbaarheidsnorm niet gehaald wordt, dan zal Stichting Open Nederland (SON) in overleg met de gemeenten actie ondernemen om een testlocatie naar dit gebied te trekken.

Van onderwijsinstellingen wordt gevraagd om wanneer zij een tekort aan voldoende toegankelijke testfaciliteiten signaleren, in contact treden met SON om te bezien of er testaanbieders zijn die (dichter) bij de onderwijsinstelling een testfaciliteit kunnen inrichten. Ook worden zij gevraagd om indien nodig ruimtes op locaties beschikbaar te stellen, zodat het inderdaad ook mogelijk kan zijn om op onderwijsinstellingen zelf

³¹ Bijlage bij Kamerstuk 35 972, nr. 3

testfaciliteiten in te richten. Bij voldoende testvraag, zullen testaanbieders bereid zijn om mee te werken.

Daarmee zorgt SON met het landelijk dekkende netwerk van testaanbieders zo goed mogelijk dat het aanbod van testlocaties aansluit op de testvraag. In bijna alle gevallen zal het mogelijk zijn voor studenten om per fiets of OV snel een testlocatie te bereiken. Er is immers al een zeer fijnmazig landelijk dekkend netwerk van testaanbieders beschikbaar. Daarvoor is het niet per se nodig om een testlocatie op de instellingslocaties in te richten. Het is ook goed mogelijk dat een testlocatie tussen twee instellingen ruim voldoende tegemoet komt aan de bereikbaarheidseisen en tegelijkertijd mogelijk is voor een testaanbieder om rendabel te exploiteren.

*De leden van de **DENK-fractie** vragen of de regering de mening deelt dat het principieel niet kan om studenten de toegang tot onderwijs te weigeren op grond van hun vaccinatiestatus, zoals de Vereniging Hogescholen (VH) en de Vereniging van Universiteiten (VSNU) ook betogen. Zo nee, waarom niet? Deelt de regering de mening van de VSNU dat het recht op onderwijs te belangrijk is om de toegankelijkheid door middel van een QR-code voor studenten te beperken? Zo nee, waarom niet? Deze leden merken op dat volgens de VSNU een ctb in het onderwijs praktisch onhaalbaar is, omdat ze niet elke dag 340.000 studenten (op universiteiten) kunnen controleren. Wat is de reactie van de regering hierop?*

Het recht op goed onderwijs betekent vanuit onderwijsregelgeving niet dat al het onderwijs fysiek moet worden verzorgd. De vorm waarin onderwijs wordt verzorgd, fysiek dan wel digitaal, en de verhouding daartussen is aan de instellingen, maar fysiek onderwijs is wel een belangrijk onderdeel van een goed onderwijsprogramma. De toegang tot onderwijs wordt met de inzet van ctb's niet geweigerd op grond van een vaccinatiestatus. Voor studenten die niet over een ctb op basis van vaccinatie of herstel beschikken, betekent dit dat zij op basis van een negatieve testuitslag fysiek onderwijs kunnen volgen. Studenten die geen bewijs van vaccinatie, herstel of negatieve test kunnen tonen en niet tot de uitzonderingsgevallen behoren, zullen gebruik kunnen maken van een alternatief. Praktijkonderwijs behoort tot een mogelijke uitzondering op het gebruik van ctb's.

De regering heeft kennis genomen van de signalen van de VSNU en van andere onderwijskoepels over de uitvoerbaarheid en realiseert zich dat de controle van ctb's hen voor grote uitdagingen zal stellen. Tegelijkertijd is het bij een ernstige epidemiologische situatie belangrijk dat het ctb het risico op besmettingen zoveel mogelijk verkleint en dat het instrument betrouwbaar is en vrij van fraude. Met de instellingen wordt gezocht naar oplossingen voor deze problemen, omdat het van groot belang is dat fysiek onderwijs mogelijk blijft. Als in het uiterste geval zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho, dan wordt de wijze van toegangscontrole in de ministeriële regeling nader uitgewerkt.

*De leden van de **DENK-fractie** merken voorts op dat volgens de VSNU het niet mogelijk is om ongevaccineerde of niet-geteste studenten apart volwaardig onderwijs te geven, omdat daarvoor docenten, die al overwerkt zijn, twee soorten colleges moeten voorbereiden (online en fysiek). Wat is de reactie van de regering hierop?*

Op het moment dat er gewerkt moet gaan worden met ctb's in het mbo en ho, dan moeten de onderwijsinstellingen toegankelijk onderwijs blijven aanbieden aan alle studenten. Voor studenten met een ctb zal dit in beginsel fysiek onderwijs zijn. Voor studenten zonder ctb zal, buiten de

uitzonderingscategorieën, veelal een online of hybride alternatief worden geboden. De signalen van onderwijsinstellingen over de uitvoering zijn bekend en het werken met ctb's zal hen voor uitdagingen stellen. Op dit moment worden er gesprekken met de onderwijskoepels gevoerd waarin wordt gezocht naar oplossingen voor deze uitdagingen. Als bij ministeriële regeling wordt overgegaan tot inzet van ctb's in mbo en ho zal ook besluitvorming plaatsvinden over een financiële tegemoetkoming voor de extra werklast en kosten.

*De leden van de **DENK-fractie** merken op dat uit het OMT-advies blijkt dat ctb's alleen effectief zouden zijn als ze op een juiste manier worden gecontroleerd en gehandhaafd. Voorts merken deze leden op dat hogescholen en universiteiten aangeven dat als de regering ervoor kiest om ctb's in te stellen dit zal leiden tot grote uitvoeringsproblemen. Deelt de regering hierdoor de mening dat een ctb in het mbo of het ho niet het beoogde doel zal behalen? Zo nee, waarom niet?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologisch beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In zo'n geval heeft de inzet van ctb's tot doel de verspreiding van het virus te beperken, de ziekenhuisbezetting te verlagen, bescherming van kwetsbaren te garanderen en gehele of gedeeltelijke sluiting van het mbo of ho voorkomen. Het kabinet deelt niet de opvatting dat het doel van ctb's door uitvoeringsproblemen niet gehaald zou worden.

Het kabinet realiseert zich dat 100%-controle voor onderwijsinstellingen erg ingewikkeld is. Tegelijkertijd is het belangrijk dat het ctb het risico op besmettingen zoveel mogelijk verkleint, juist bij een ernstige epidemiologische situatie. Ik verken met onderwijsinstellingen oplossingen die passen bij de logistiek en omvang van de onderwijssector, en bij het vereiste veiligheidsniveau bij een ernstige epidemiologische situatie.

*De leden van de **DENK-fractie** vragen voorts welk evenredig en volwaardig alternatief volgens de regering kan worden geboden aan studenten die geen ctb hebben, gezien het recht op onderwijs?*

Voor studenten die niet over een ctb op basis van vaccinatie- of herstelbewijs beschikken, betekent dit dat zij op basis van een negatieve testuitslag een ctb toegang kunnen krijgen tot fysiek onderwijs. Wanneer studenten geen ctb hebben, zal een basiskwaliteit van onderwijs moeten worden gewaarborgd. Vertrekpunt is dat instellingen zich inspannen om het onderwijs zoveel mogelijk vorm te geven, zoals zij onder normale omstandigheden zouden doen. Aan studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën om, echter veelal een online of hybride alternatief worden geboden. Voor sommige categorieën zullen er uitzonderingen worden opgenomen op de ctb-plicht. Het gaat dan om studenten die tentamens, examens of toetsen doen, of voor de begeleiding van kwetsbare studenten. Ook kunnen bij ministeriële regeling praktijklessen uitgezonderd worden van de ctb-plicht.

*De leden van de **DENK-fractie** merken tevens op dat de rector magnificus van de Erasmus Universiteit in Rotterdam van mening is dat het ctb voor een essentiële voorziening als het onderwijs „niet proportioneel» is. Wat is de reactie van de regering hierop?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te

voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Daarmee is de maatregel wat het kabinet betreft proportioneel.

*De leden van de **DENK-fractie** vragen voorts in hoeverre het studentenwelzijn wordt afgewogen tegen de risico's van besmettingen onder studenten?*

De daadwerkelijke inzet van ctb's in het onderwijs zal pas plaatsvinden als hiertoe bij ministeriële regeling wordt besloten, waarbij opnieuw een weging van de noodzaak, subsidiariteit en proportionaliteit plaatsvindt. Daarbij speelt mee dat het onderwijs een maatschappelijke en socialiserende functie heeft. Met een gebrek aan fysiek onderwijs staat het studentenwelzijn onder grote druk. Als het onderwijs voor alle studenten wederom volledig online zou moeten worden verzorgd, komt het welzijn van studenten onder druk te staan.

*De leden van de **DENK-fractie** merken op dat de voorzitter van het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) over de inzet van ctb's in het ho stelt dat dit een «fata morgana» is, gezien de praktische problemen die zullen volgen na de inzet van het ctb. Wat is de reactie van de regering hierop?*

De regering kent dit signaal van ISO en neemt dit mee in de overwegingen. Als zou worden overgegaan tot inzet van ctb's in mbo en ho, is dit een uiterste middel om ook bij een ernstige epidemiologische situatie fysiek onderwijs aan te blijven bieden. Daarbij is ook de basiskwaliteit van het onderwijs gewaarborgd in de AMvB. De regering erkent dat er met de eventuele inzet van ctb's ook de nodige uitvoeringsproblemen gepaard gaan, maar wil vermijden dat alle studenten weer aangewezen zijn op online onderwijs. Om uitvoeringsproblemen zoveel mogelijk te identificeren en waar mogelijk op te lossen, vinden op dit moment gesprekken plaats met onderwijskoepels, studentenorganisaties en vakbonden. Als zou worden besloten tot inzet van ctb's in mbo en ho, worden deze uitvoeringsaspecten nader uitgewerkt.

*De leden van de **DENK-fractie** merken voorts op dat uit «de Monitor Mentale gezondheid en Middelengebruik Studenten ho», van het Trimbos-Instituut, het RIVM en GGD GHOR Nederland, blijkt dat de helft van alle studenten psychische klachten heeft door lockdowns en prestatiedruk. Deelt de regering de mening dat met het mogelijk invoeren van een ctb bij het mbo en het ho deze uitkomsten niet verbeterd zullen worden, maar juist zullen verergeren? Zo nee, waarom niet? Hoe zal de uitzondering voor kwetsbare jongeren in de praktijk worden uitgevoerd?*

Het onderwijs heeft een maatschappelijke en socialiserende functie, en met een gebrek aan fysiek onderwijs staat het studentenwelzijn onder grote druk. Daarnaast is fysiek onderwijs een belangrijk element van veel opleidingen. Fysiek onderwijs bevordert onder meer de studeerbaarheid van de opleiding en de studievoortgang. Als het onderwijs voor alle studenten wederom volledig online zou moeten worden verzorgd, komt het welzijn van studenten onder druk te staan. Door de inzet van de ctb's in het mbo en ho wordt geprobeerd te voorkomen dat het onderwijs volledig online moet plaatsvinden. Kwetsbare studenten worden uitgezonderd van de plicht tot het tonen van een ctb. Het kan daarbij gaan om de groep die in de eerdere lockdown-periodes ook als kwetsbaar is aangemerkt, zoals de studenten van opleidingen op mbo-1 en 2 niveau. Ook kan een jongere vanwege persoonlijke omstandigheden behoren tot de groep kwetsbare studenten die van een ctb-plicht is uitgezonderd.

*De leden van de **DENK-fractie** merken op dat de voorzitter van de MBO Raad, namens een groot aantal belangenorganisaties in het onderwijs, het volgende stelt: «De grootste groep studenten in het mbo is tussen de 16 en 23 jaar. Het MBO heeft in totaal 500.000 studenten, waarvan 80% (400.000 studenten) geen startkwalificatie heeft. Van deze 400.000 studenten zijn 66.000 studenten onder de 18 jaar en dus nog kwalificatieplichtig. Voor de in totaal 100.000 jongeren in het mbo onder de 18 jaar weegt het verdragsrechtelijke recht op onderwijs via art. 28 van het VN-Kinderrechtenverdrag even zwaar als voor leerlingen in het funderend onderwijs. De lat om voor deze jongeren de toegankelijkheid voor het onderwijs te mogen belemmeren ligt niet alleen maatschappelijk maar ook juridisch – terecht – hoog.» Kan de regering specifiek ingaan op het verdragsrechtelijke recht op onderwijs via art. 28 van het Internationaal Verdrag Rechten van het kind in relatie tot het ctb in het mbo en de invloed daarvan op kwalificatieplichtige studenten?*

De rechten van kinderen zijn in het bijzonder neergelegd in het VN-Kinderrechtenverdrag (IVRK). In het IVRK (artikel 3) is vastgelegd dat bij besluitvorming het belang van het kind voorop dient te staan. Ook kent dit verdrag een recht op onderwijs (artikel 28). Als ctb's worden ingezet in het onderwijs, blijft er altijd op de een of andere manier een mogelijkheid om onderwijs te volgen. Er bestaat een uitzondering op het gebruik van het ctb voor het begeleiden van kwetsbare studenten. Ook voor deze alternatieve wijze van onderwijs geldt dat onderwijsinstellingen verantwoordelijk zijn voor het waarborgen van een basiskwaliteit van onderwijs. Deze waarborg is in het belang van het kind. Kinderen zijn gebaat bij fysiek onderwijs, allereerst met het oog op de kwaliteit van het onderwijs, maar ook vanwege de sociale functie van onderwijs. Het ctb zal dan ook alleen worden ingezet als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Voor studenten die niet over een ctb op basis van vaccinatie of herstel beschikken, betekent dit dat zij op basis van een negatieve testuitslag fysiek onderwijs kunnen volgen.

*De leden van de **DENK-fractie** merken op dat de voorzitter van de MBO Raad, namens een groot aantal belangenorganisaties in het onderwijs, verwacht dat leerplichtige/kwalificatieplichtige studenten massaal af dreigen te haken en uit beeld dreigen te verdwijnen als gevolg van de mogelijke invoering van het ctb in het mbo. Wat is de reactie van de regering hierop?*

Studenten onder de 18 jaar zonder startkwalificatie zijn verplicht om deel te nemen aan het onderwijs. Fysiek onderwijs is het beste voor het welzijn van de studenten. Het ctb zal dan ook alleen worden ingezet als middel om het fysiek onderwijs overeind te houden als dat op een andere manier niet meer goed kan. De verschillen tussen mbo en ho worden betrokken bij de besluitvorming om tot inzet van ctb's over te gaan. De positie en het belang van leer- en kwalificatieplichtige studenten heeft daarbij nadrukkelijk de aandacht. In de AMvB is overigens de begeleiding van kwetsbare studenten uitgezonderd van het gebruik van een ctb; dit om te voorkomen dat deze groep tussen de wal en het schip belandt.

*De leden van de **DENK-fractie** merken tenslotte op dat de voorzitter van de MBO Raad, namens een groot aantal belangenorganisaties in het onderwijs, wijst op grote uitvoeringsproblemen en lange wachtrijen en wachttijden voor de deur van onderwijsinstellingen bij mogelijke invoering van het ctb in het mbo. Wat is de reactie van de regering hierop?*

De regering kent dit signaal van de MBO Raad en neemt het mee in de overwegingen. Als zou worden overgegaan tot inzet van ctb's in mbo en ho, is dit een uiterste middel om ook bij een ernstige epidemiologische situatie fysiek onderwijs aan te blijven bieden. Om uitvoeringsproblemen zoals de toegangscontrole zoveel mogelijk te identificeren en op te lossen, vinden op dit moment gesprekken plaats met onderwijskoepels, studentenorganisaties en vakbonden. Als zou worden besloten tot inzet van ctb's in mbo en ho, worden deze uitvoeringsaspecten nader uitgewerkt.

*Het lid van de **BBB-fractie** vindt het essentieel dat het instellingsbestuur en de medezeggenschap inspraak hebben in het gebruik van ctb's op hun instelling. Enerzijds omdat draagvlak voor zulke drastische maatregelen noodzakelijk is, anderzijds omdat er in de instelling zelf het beste besloten kan worden hoe de ctb's ingezet gaan worden. Het feit dat instellingen verplicht worden om ctb's te vragen en niet meer zelf kunnen bepalen voor welke delen van het onderwijs dat wenselijk is, vindt het lid van de BBB-fractie onjuist en zeer onwenselijk. Dit lid wil dat de mogelijkheid om onderwijs aan te bieden op anderhalve meter afstand blijft bestaan én dat het instellingbestuur, met instemming van de medezeggenschap, besluit welk instrument wanneer wordt ingezet.*

Zoals in de inleidende overwegingen uitgezet is, heeft het OMT in het advies naar aanleiding van zijn 128e bijeenkomst gewezen op de verslechterende epidemiologische situatie en de noodzaak om voorbereidingen te treffen voor eventueel verzwarende maatregelen. Dit advies was aanleiding voor de voorgestelde verbreding van de mogelijkheid om het ctb in te zetten. Het mogelijk maken van de inzet van het ctb in het mbo en het ho, geschiedt bij AMvB. Het kabinet heeft deze AMvB vanwege de voorhangprocedure reeds aan uw Kamer aangeboden. In de AMvB is geregeld dat bij ministeriele regeling kan worden bepaald dat het ctb kan worden ingezet in het mbo en ho, waarbij de onderwijsinstellingen dan nog wel de mogelijkheid wordt geboden om geen ctb van de studenten te verlangen bij:

- het afnemen van tentamens, examens en toetsen;
- het begeleiden van kwetsbare studenten, en
- het (in bij ministeriele regeling aangewezen gevallen) geven van praktijkonderwijs.

Hierbij geldt wel als voorwaarde dat de onderwijsinstelling in dat geval op een andere wijze een passend beschermingsniveau moet kunnen bereiken. Artikel 58ra, vierde lid, Wpg schrijft op dit moment voor dat medezeggenschapsorganen worden betrokken bij de keuze van een onderwijsinstelling om het ctb in te zetten. Deze insteek komt uit de tijd waarin het ctb vooral werd gezien als een instrument dat naar vrije keuze door de onderwijsinstelling zou kunnen worden ingezet, om geldende maatregelen te kunnen versoepelen. Die zienswijze is inmiddels verlaten. De systematiek zoals opgenomen in de AMvB houdt in dat de overheid bepaalt of bij onderwijsinstellingen de ctb-plicht wordt ingesteld en de onderwijsinstelling heeft alleen in het kader van de genoemde uitzonderingen nog enige beleidsruimte ten aanzien van de inzet van het ctb. Dit maakt dat de thans in artikel 58ra, vierde lid, Wpg opgenomen medezeggenschapsregeling geen betekenis meer heeft. Deze regeling wordt daarom in dit wetsvoorstel geschrapt. Daarmee wordt de procedure die gevolgd moet worden om het ctb in te kunnen zetten in het mbo en ho ook versneld. Dit is wenselijk gelet op het feit dat de ervaring leert dat de epidemie een grillig verloop heeft en dat het daarom van belang is dat snel passende maatregelen te kunnen worden genomen als dit nodig is. Als wordt overwogen om het ctb in te zetten, zal er wel nog steeds overleg plaatsvinden met de onderwijsinstellingen. Dit is onder meer van belang in het kader van de invulling van de beleidsruimte betreffende de

genoemde uitzonderingen op de ctb-plicht en de goede informatievoorziening aan de studenten betreffende de inzet van het ctb.

4. Noodzaak en epidemiologische overwegingen

De leden van de VVD-fractie lezen dat aangezien het onderwijs een essentiële voorziening is, er een zwaarwegende epidemiologische onderbouwing dient te zijn, waarom de inzet van ctb's in het mbo en ho op dat moment noodzakelijk is. Wat betekent «zwaarwegend» in dit geval?

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren, zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Het belang van onderwijs voor de ontwikkeling van jongeren is hierbij een voorbeeld van een zogenoemde contextfactor. Het zwaarwegende voor onderwijs betekent dat uit een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is en dat daardoor sluiting dreigt.

De leden van de VVD-fractie geven aan dat in het 128^e OMT-advies van 1 november 2021 is opgenomen: «Wat betreft het onderwijs adviseert het OMT het primair en voortgezet onderwijs als nu te continueren. Ten aanzien van het mbo en ho (mbo, hbo, en universiteit) adviseert het OMT de invoering van het ctb om transmissie van SARS-CoV-2 te verminderen. Echter, invoering van het ctb in het onderwijs kan voor een deel van de studenten betekenen dat zij zich dagelijks moeten laten testen om deel te nemen aan fysiek onderwijs. Dit zal mogelijk niet haalbaar blijken. Een alternatief hiervoor kan zijn dat studenten (zonder ctb) zich tweemaal per week verplicht laten testen, dan wel gebruik maken van zelftesten onder directe supervisie.» De leden van de VVD-fractie vragen waarom naar aanleiding van het 128^e OMT-advies niet is besloten om het ctb in te zetten. Deze leden vragen wat de opvatting van de regering is betreffende de frequentie van testen en om welke testen het dan gaat (PCR, antigeen-sneltest, zelftesten onder directe supervisie), ook mede in het licht van het 128^e OMT advies. Moeten studenten zich dagelijks of bijvoorbeeld tweemaal per week verplicht laten testen als ze niet gecontroleerd zijn?

Inzet van ctb's in het mbo en ho moet volgens het kabinet alleen aan de orde zijn als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Daarom is van alle studenten en personeel in het mbo en het ho gevraagd om twee keer per week een vrijwillige zelftest af te nemen. De twee genoemde alternatieven voldoen niet, omdat de inzet van het ctb inhoudt dat een student steeds over een geldig ctb moet beschikken die ook gecontroleerd moet worden, voordat hij toegang krijgt tot de onderwijsinstelling. Het ctb kan gebaseerd zijn op een vaccinatie tegen het virus, herstel van een virusinfectie of een negatieve testuitslag. Voor die testuitslag geldt dat het op dit moment nog niet mogelijk is om met een zelftest een ctb te krijgen. Over het andere alternatief, verplicht zelftesten onder supervisie, is eerder een advies uitgebracht door het deskundigen panel onder leiding van dhr. Van der Zande. Daarin is geconcludeerd dat testen onder supervisie door medische professionals maar in beperkte mate opschaalbaar is vanwege beperkte beschikbaarheid van bedrijfs- en jeugdartsen. Wel worden drie pilots opgezet die zich richten op begeleid

zelftesten. Op basis van de uitkomsten daarvan kan besloten worden of het veilig genoeg is om met een zelftest een ctb te krijgen.

*De leden van de **VVD-fractie** vragen voorts of uitgelegd kan worden waarom in het 128^e OMT-advies het bovenstaande wordt geadviseerd, terwijl in het 129^e OMT-advies aanvullende maatregelen in het onderwijs worden ontraaden door het OMT?*

Het OMT komt niet terug op maatregelen in eerdere adviezen, deze blijven staan, dus ook genoemd advies uit het 128^e OMT advies. Het OMT adviseert in het 129^e OMT advies per direct algemene maatregelen in te voeren totdat het ctb in combinatie met placering plus de anderhalve meter maatregel wettelijk doorgevoerd kan worden. Aanvullende maatregelen ontraadde het OMT in het 129^e advies bij het onderwijs in het belang van de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

*De leden van de **VVD-fractie** lezen voorts in de AMvB dat aan het testen geen kosten verbonden zijn voor de student. Genoemde leden nemen aan dat dit ook geldt voor de onderwijsinstelling? Deze leden vinden het ook goed dat de onderwijsinstelling niet verantwoordelijk is voor de testmogelijkheid, maar dat de Minister van VWS eindverantwoordelijk is. Wat betekent die eindverantwoordelijkheid precies? Deze leden lezen dat het testen plaats zal vinden via de Stichting Open Nederland (SON). Hoe wordt voorkomen dat op locaties geen of onvoldoende testcapaciteit tijdig beschikbaar is? Zeker in dunner bevolkte gebieden is de afgelopen tijd regelmatig gebleken dat testlocaties voor testen voor toegang ook weer verdwenen, bijvoorbeeld op de Waddeneilanden.*

De Minister van VWS is namens de regering verantwoordelijk voor het realiseren van een landelijk dekkend netwerk van testaanbieders zodat testen, voor alle mensen die niet in het bezit zijn van een geldig ctb op basis van vaccinatie of recent herstel, een bereikbaar en beschikbaar alternatief is voor toegang tot de ctb-plichtige sectoren. Voor de bereikbaarheid en de beschikbaarheid hanteert de regering de norm dat een testlocatie binnen 30 minuten reistijd per auto beschikbaar moet zijn, zoals ook de Kamer de regering heeft verzocht bij motie Van der Plas (Kamerstuk 25 295, nr. 1446). Op dit moment is dat voor 99,9% van de Nederlanders het geval en voor meer dan 95% van de Nederlanders is een testlocatie zelfs binnen 20 minuten reistijd bereikbaar.

Wanneer deze bereikbaarheidsnorm niet gehaald wordt, dan zal Stichting Open Nederland (SON) in overleg met de gemeenten actie ondernemen om een testlocatie naar dit gebied te trekken. SON zorgt er als marktmeester voor dat het aanbod van testlocaties zo goed mogelijk aansluit op de vraag. Wanneer er nieuwe vraag ontstaat, dan zal dat vrijwel zeker leiden tot nieuw aanbod van testen. Met deze inzet heeft SON reeds een landelijk dekkend netwerk gerealiseerd.

*De leden van de **VVD-fractie** lezen dat in de AMvB tevens regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop de onderwijsinstelling zorg draagt voor een toegankelijke testvoorziening waar de student zich kan laten testen op besmetting met het SARS-CoV-2. Op welke manier wordt hierbij ook gebruik gemaakt van de geleerde lessen in het ho, bijvoorbeeld de proef met de sneltest-sstraat van de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool? Is het mogelijk om dergelijke initiatieven hierbij ook te betrekken en deze over meerdere regio's en onderwijsinstellingen te verspreiden?*

In de eerste helft van 2021 is in acht regionale pilots, waaronder die van de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool, onderzoek gedaan naar corona(snel)testen in het mbo en ho. Het doel van de pilots was om te onderzoeken of, en zo ja op welke manier, (snel)testen in het mbo en ho kunnen bijdragen aan het mogelijk maken van meer fysiek onderwijs. Uit de pilotstudies is gebleken dat het weliswaar mogelijk is voor onderwijsinstellingen om een eigen testvoorziening in te richten, maar dat dit vanwege de benodigde medische en logistieke expertise zeer ingewikkeld is, zeker voor kleine instellingen. Om instellingen te ontlasten, is ervoor gekozen om aan te sluiten bij bestaande testvoorzieningen zoals die van SON, dat op dit moment het meest fijnmazige netwerk heeft. In de AMvB wordt gespecificeerd dat een onderwijsinstelling de zorgplicht om studenten hierover te informeren.

*De leden van de **D66-fractie** lezen in de toelichting dat de regering, indien de epidemiologische situatie daartoe noopt, op zo kort mogelijke termijn wil kunnen besluiten tot daadwerkelijke inzet van het cbt in het mbo en ho. Als de nieuwste maatregelen de besmettingen omlaag brengen, is het dan nog noodzakelijk om het CBT in te zetten? Ook vragen deze leden wat de regering bedoelt met «een sociaalmaatschappelijk en economische reflectie», waarin de regering gevraagd zal worden wanneer zij overweegt cbt in te voeren.*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is. Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren, zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Met de sociaalmaatschappelijke en economische reflectie doelt het kabinet op o.a. de adviezen van het SCP, het CPB en de onderwijs- en studentenkoepels.

*De leden van de **D66-fractie** lezen in het advies naar aanleiding van het 131ste OMT³² dat het OMT geen algemene schoolsluiting adviseert terwijl er in het funderend onderwijs veel besmettingen optreden die tot doorgifte van de infectie aan de ouders kunnen leiden. Het OMT adviseert onder meer om geassisteerd en onder toezicht leerlingen tweemaal per week te laten testen met een antigeensneltest of een zelftest. Genoemde leden vragen de regering of zij dit testregime met betere naleving en instructies ook als een alternatieve modaliteit ziet voordat er wordt gegrepen naar het middel van het ctb.*

Het is al sinds eind april het beleid dat studenten worden geadviseerd om zich twee keer per week preventief te testen met de zelftest. Over het voorgestelde alternatief van twee maal per week verplicht laten testen onder toezicht is eerder een advies uitgebracht door het deskundigen panel onder leiding van dhr. Van der Zande. Daarin is geconcludeerd dat testen onder supervisie door medische professionals maar in beperkte mate opschaalbaar is vanwege beperkte beschikbaarheid van bedrijfs- en jeugdartsen.

³² Bijlage bij Kamerstuk 25 295, nr. 1560.

*De leden van de **D66-fractie** constateren dat de regering meent dat met het instemmingsrecht een implementatietijd van minimaal drie weken nodig is, voordat de maatregel daadwerkelijk ingevoerd kan worden. Zij vragen de regering of onderwijsinstellingen op basis van de huidige wetgeving ook de ruimte hebben om nu al instemming van de medezeggenschap te vragen voor het beleid dat gevoerd wordt, mocht het gebruik van het ctb in het mbo en ho verplicht worden gesteld.*

Zoals in de inleiding uiteen is gezet kiest de regering er voor om de inzet van het ctb vanuit de overheid voor te schrijven in plaats van de keuze aan de onderwijsinstelling over te laten. Voor de medezeggenschap is dan ook nauwelijks een formele rol weggelegd bij de keuze voor de inzet van het ctb. Dat neemt niet weg dat het nuttig is om binnen de instelling het gesprek te voeren over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan kabinetsmaatregelen.

*De **D66-fractie** vragen voorts of de regering voornemens is om een concept ministeriële regeling op te stellen, zodat onderwijsinstellingen zich nu al kunnen voorbereiden op de eventuele inzet van het CBT?*

Het kabinet werkt de contouren van de ministeriële regeling uit. Hiermee wordt duidelijk welke onderwerpen in ieder geval in de ministeriële regeling geadresseerd zouden moeten worden als besloten wordt om het ctb in te zetten in het mbo en het ho. Echter, er is nog geen besluit genomen over de inzet van het ctb. Dat besluit wordt pas genomen als op basis van een advies van het OMT over de epidemiologische situatie duidelijk is dat de inzet van het ctb in het mbo en ho noodzakelijk is ter bestrijding van de epidemie of een directe dreiging daarvan.

*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat als wordt overwogen om het ctb in te zetten in het mbo en ho, alleen mbo of ho, hierover onder meer eerst een actueel advies van het OMT en een sociaalmaatschappelijk en economische reflectie gevraagd zal worden. De leden van de CDA-fractie vragen welke organisaties hierbij de sociaalmaatschappelijk en economische reflectie zullen geven. Zijn dat minimaal de MBO Raad, de HBO Raad en de VSNU? Kijkt de regering bij de inzet van het ctb ook nog naar alternatieve mogelijkheden zoals het spreiden van college- en lesuren, grotere inzet van mondkapjes et cetera?*

Als tot inzet van ctb's in mbo en ho wordt overwogen, zullen de reflecties van de onderwijskoepels daarin worden meegenomen, net als die van studentenorganisaties en vakbonden. Bij de sociaalmaatschappelijke afweging worden daarnaast de adviezen van het Sociaal Cultureel Planbureau, het Centraal Planbureau en de gedragsunit van het RIVM meegenomen.

Het kabinet ziet de inzet van ctb's in het mbo en ho als een uiterste middel, dat wordt ingezet indien het epidemiologisch beeld dusdanig verslechtert dat er geen andere manieren zijn om het mbo en ho in de huidige vorm open te houden. Daarbij wordt dus ook nadrukkelijk in overweging genomen of er nog andere mogelijkheden zijn, aanvullend op de veiligheidsmaatregelen die nu al gelden zoals het dragen van mondkapjes bij verplaatsingen en de maximale groepsgrootte van 75 personen, die het ervoor kunnen zorgen dat fysiek onderwijs doorgang kan vinden. Daarbij vast te denken aan het aanscherpen van de mondkapjesplicht of het afschalen van niet-onderwijs gerelateerde activiteiten in schoolgebouwen en op de campus.

*De leden van de **SP-fractie** lezen dat dit wetsvoorstel door de regering is ingediend vanwege de verslechterende epidemiologische situatie. Daarbij stelt zij dat de verplichting voor een ctb in het onderwijs pas gaat gelden wanneer het plaatsvinden van fysiek onderwijs in gevaar komt. Kan de regering toelichten wanneer dit volgens haar precies is? Hoeveel besmettingen per week moeten er dan zijn? Hoeveel ziekenhuisopnames en bezette ic-bedden moeten er dan zijn?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren, zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **SP-fractie** vragen voorts of het ctb in het onderwijs bij de huidige epidemiologische situatie – ruim 150.000 gemelde besmettingen in één week, ruim 2.500 covid-patiënten in het ziekenhuis, waarvan bijna 500 op de ic – een instrument is dat ingezet moet worden. Kan de regering dit uitgebreid en onderbouwd toelichten als zij van mening is dat dit inderdaad een juist instrument voor deze fase van de uitbraak is. Als zij van mening is dat dit niet het juiste instrument is voor de huidige fase, kan zij dan toelichten wanneer het instrument dan wel ingezet zou moeten worden, en kan zij daar dan bij toelichten waarom de Tweede Kamer is gevraagd om dit wetsvoorstel met grote spoed te behandelen?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is. Van een dergelijke situatie is nu nog geen sprake, maar afhankelijk van het verloop van de epidemie bestaat de mogelijkheid dat op zeer korte termijn hier toch toe moet worden besloten als uiterste middel. Om voorbereid te zijn op die situatie en per ministeriele regeling over te gaan tot daadwerkelijke inzet, wil dit kabinet over het instrument kunnen beschikken.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** geven aan dat de belangrijkste reden om het instemmingsrecht van de medezeggenschapsorganen te schrappen de wens de regering lijkt te zijn om snel in te kunnen grijpen. De procedures via de medezeggenschapsorganen duren namelijk wel drie weken. Genoemde leden vragen of het niet beter is om, binnen dit specifieke geval, de procedure met de medezeggenschapsorganen te versnellen. Daarnaast vragen deze leden ook waar de termijn van drie weken op is gebaseerd en in welke van de verschillende medezeggenschapswetten deze termijn staat omschreven.*

De keuze voor de inzet van ctb's wordt door de regering gemaakt, niet door de instelling zelf. Er is dus geen sprake van een besluit van de instelling waarop de medezeggenschap instemming kan verlenen of onthouden. In een dergelijke situatie wil de regering snel en landelijk kunnen ingrijpen om de verspreiding van het virus in te dammen en

risico's bij het open houden van het onderwijs zoveel mogelijk te beperken. Daarom kiest de regering ervoor om de inzet van het ctb van overheidswege voor te schrijven en niet langer de keuze bij medezeggenschapsorganen te laten. Het inkorten van de termijn die met het instemmingsrecht gepaard gaat is hier dan ook geen oplossing. Dit is de reden waarom de regering voorstelt dit instemmingsrecht te laten vervallen. Het schrappen van het instemmingsrecht neemt natuurlijk niet de mogelijkheid weg om binnen de instelling het gesprek met de medezeggenschap en andere partijen te voeren over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan kabinetsmaatregelen. De inschatting van de termijn van drie weken is gebaseerd op signalen uit de medezeggenschapspraktijk.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** lezen in het 130ste OMT-advies dat het ctb een middel is om risico's te beperken bij de opening van sectoren, en géén maatregel om virusverspreiding te voorkomen en een epidemie te bestrijden, zoals de basisregels en collectieve maatregelen dat wel zijn. In de toelichting schrijft de regering dat er een zwaarwegende epidemiologische onderbouwing nodig dient te zijn waarom inzet van het ctb in het mbo en ho noodzakelijk is. De inzet van het ctb moet als doel hebben, zo schrijft de regering, om stijging van het aantal besmettingen, instroom en bezetting een halt toe te roepen. Tevens zou de inzet van het ctb een gunstig effect hebben op de transmissie van het SARS-CoV-2 virus. Uit het 130ste OMT-advies blijkt dat het toeroepen van een halt en het gunstige effect op de transmissie van het SARS-CoV-2 dus niet het gevolg te zijn van de inzet van het ctb. Dat doet de vraag rijzen hoe een en ander zich tot elkaar verhoudt nu de regering opmerkt dat het noodzakelijk is om met spoed het ctb in het mbo en ho in te kunnen voeren bij snel verslechterende epidemiologische omstandigheden. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering om nog eens precies te formuleren op welke basis besloten wordt tot invoering van het ctb in het mbo en ho en met welke doelen.*

Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren, zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om verspreiding van het virus te beperken, de ziekenhuisbezetting te verlagen, de bescherming van kwetsbaren te waarborgen en gehele of gedeeltelijke sluiting van het mbo of ho te voorkomen.

Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, zijn er verscheidene signaalwaarden en contextfactoren, zoals IC- en ziekenhuisopnames, druk op de zorgketen en sociaal maatschappelijke situatie, die bij de afweging een rol spelen. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **JA21-fractie** lezen dat het schrappen van het instemmingsrecht als achtergrond de wens van de regering heeft om snel te kunnen acteren op epidemiologische omstandigheden. Deze leden vragen twee dingen. De eerste vraag is waarom de regering een doelgroep, die niet als kwetsbaar aangemerkt is voor het SARS-CoV-2 virus, zou willen belasten met een ctb dat hooguit indirect een dempend effect op de*

uiteindelijke bezetting van de ic's zou hebben, en dat in geen enkel opzicht wetenschappelijk met enige mate van aannemelijkheid onderbouwd is.

De systematiek zoals opgenomen in de AMvB houdt in dat de overheid bepaalt of bij onderwijsinstellingen de ctb-plicht wordt ingesteld en de onderwijsinstelling heeft alleen in het kader van de genoemde uitzonderingen nog enige beleidsruimte ten aanzien van de inzet van het ctb. Dit maakt dat de thans in artikel 58ra, vierde lid, Wpg opgenomen medezeggenschapsregeling geen betekenis meer heeft. Deze regeling wordt daarom in dit wetsvoorstel geschrapt. Daarmee wordt de procedure die gevolgd moet worden om het ctb in te kunnen zetten in het mbo en ho ook versneld. Dit is wenselijk gelet op het feit dat de ervaring leert dat de epidemie een grillig verloop heeft en dat het daarom van belang is dat snel passende maatregelen te kunnen worden genomen als dit nodig is. Wat de effectiviteit van de inzet van ctb's betreft, heeft het OMT in meerdere adviezen aangegeven dat inzetten van het ctb een gerichte maatregel is die effect kan hebben op de transmissie, de doorgifte van het virus. Hoewel het virus in relatieve zin minder gezondheidsrisico's oplevert voor jongere mensen dan voor oudere mensen, kunnen zij na het te hebben opgelopen door contact te hebben met oudere mensen het virus wel weer doorgeven. Daarom kan het ctb als uiterst middel in het mbo en het ho worden ingezet als anders fysiek onderwijs gelet op de epidemiologische situatie niet meer verantwoord mogelijk zou zijn.

*De tweede vraag van de **JA21-fractie** is hoe het snel acteren zich verhoudt tot epidemiologische omstandigheden, waarvan de signaalwaarden en contextfactoren waarop de regering stuurt, per definitie betekenen dat maatregelen enkele weken na-ijlen ten opzichte van de maatregelen. Samengevat, de regering weet dat met het ctb het paard achter de wagen wordt gespannen, dat ook nog eens voor een doelgroep die zelf niet als kwetsbaar wordt aangemerkt en waarvan het beoogde effect meer een wens is dan een daadwerkelijk weten.*

De systematiek zoals opgenomen in de AMvB houdt in dat de overheid bepaalt of bij onderwijsinstellingen de ctb-plicht wordt ingesteld en de onderwijsinstelling heeft alleen in het kader van de genoemde uitzonderingen nog enige beleidsruimte ten aanzien van de inzet van het ctb. Dit maakt dat de thans in artikel 58ra, vierde lid, Wpg opgenomen medezeggenschapsregeling geen betekenis meer heeft. Deze regeling wordt daarom in dit wetsvoorstel geschrapt. Daarmee wordt de procedure die gevolgd moet worden om het ctb in te kunnen zetten in het mbo en ho ook versneld. Dit is wenselijk gelet op het feit dat de ervaring leert dat de epidemie een grillig verloop heeft en dat het daarom van belang is dat snel passende maatregelen te kunnen worden genomen als dit nodig is. Wat de effectiviteit van de inzet van ctb's betreft, heeft het OMT in meerdere adviezen aangegeven dat inzetten van het ctb een gerichte maatregel is die effect kan hebben op de transmissie, de doorgifte van het virus. Hoewel het virus in relatieve zin minder gezondheidsrisico's oplevert voor jongere mensen dan voor oudere mensen, kunnen zij na het te hebben opgelopen door contact te hebben met oudere mensen het virus wel weer doorgeven. Daarom kan het ctb als uiterst middel in het mbo en het ho worden ingezet als anders fysiek onderwijs gelet op de epidemiologische situatie niet meer verantwoord mogelijk zou zijn.

*De leden van de **JA21-fractie** vragen de regering in te gaan op door de AOb ingebrachte zienswijze dat er naast het ctb andere maatregelen denkbaar zijn die een stuk minder ingrijpend en omstreden zijn, die snel kunnen worden getroffen en die een bewezen bijdrage leveren aan een veilige werkomgeving.*

De regering ziet de inzet van ctb's in het mbo en ho als een uiterste middel, dat wordt ingezet indien het epidemiologisch beeld dusdanig verslechtert dat er geen andere manieren zijn om het mbo en ho in de huidige vorm open te houden. Als de epidemiologische situatie en/of een OMT-advies daar aanleiding toe geeft, kunnen aanvullend op de veiligheidsmaatregelen die nu al gelden op onderwijsinstellingen – zoals het dragen van mondkapjes bij verplaatsingen en de maximale groeps grootte van 75 personen – een aantal maatregelen worden overwogen. Zo kan worden gedacht aan het afschalen van activiteiten (met externen) die niet primair het onderwijs betreffen, aan het uitbreiden van de mondkapjesplicht door ook in de klas het dragen van een mondkapje te verplichten of, als echt noodzakelijk is, aan het beperken van toegang tot studieruimtes of het verder beperken van de groeps grootte. Daarbij vormen met name de laatste twee maatregelen een sterke beperking van het fysieke onderwijs en grijpen ze zeer in op het welzijn van studenten.

*De leden van de **SGP-fractie** hebben met stijgende spanning de weergave van de OMT-adviezen gelezen, vanaf nummer 126 tot en met nummer 129.³³ Deze leden zouden graag een aanvulling van het verhaal zien vanuit het perspectief van OMT-advies nummer 130.³⁴ Zij wijzen erop dat de lijn in de adviezen steeds duidelijker maakt dat de invoering van het ctb in de huidige omstandigheden niet voor de hand ligt en dat het de aandacht ook kan afleiden van de maatregelen die nu juist wel hard nodig zijn. Waarom is het meest recente advies geen aanleiding geweest om van verdere behandeling van dit wetsvoorstel en het besluit af te zien?*

Zoals het OMT in meerdere adviezen heeft aangegeven, kan de inzet van het ctb er voor zorgen dat de verspreiding van het virus sterk wordt beperkt in combinatie met de basismaatregelen en al dan niet in combinatie met generieke contactbeperkende maatregelen afhankelijk van de ernst van de epidemiologische situatie op dat moment. Het is daarmee een instrument om de stijgende instroom bij ziekenhuizen en bezetting van ziekenhuis- en intensive care-capaciteit een halt toe te roepen of een stijging te voorkomen, om kwetsbare mensen in de samenleving te blijven beschermen en om te voorkomen dat andere meer generieke maatregelen moeten worden genomen of moeten blijven gelden die ingrijpendere gevolgen kunnen hebben voor een grotere groep mensen, zoals het geval is bij een gehele of gedeeltelijke sluiting van sectoren. Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **SGP-fractie** vragen of de regering wil ingaan op het verweer vanuit het ho dat het invoeren van het ctb niet voor de hand ligt omdat deze sector slechts relatief weinig besmettingen kent. Ook vragen deze leden of de regering zich ervoor inzet om een beeld te krijgen van het aantal besmettingen per instellingen, zodat meer ruimte voor maatwerk ontstaat. In hoeverre is het mogelijk om geanonimiseerd, bijvoorbeeld door inzet van een pseudoniem, een beter beeld te krijgen van de ontwikkelingen in het onderwijs?*

³³ Onder andere Bijlage bij Kamerstuk 25 295, nr. 1519.

³⁴ Bijlage bij Kamerstuk 25 295, nr. 1555.

In de leeftijdscategorieën van de studenten van mbo en ho komen de afgelopen weken veel besmettingen voor. We vinden het belangrijk om een algemeen beeld te krijgen van de besmettingen in het onderwijs. Door inzet van BCO en clusteranalyses van RIVM is het mogelijk om regionaal en op sector niveau een beeld te krijgen van het aantal besmettingen. Maatwerk op instellingen niveau is minder goed mogelijk en sluit niet aan bij de wens om het besluit om ctb's als uiterst middel in te zetten bij het kabinet te laten.

*De leden van de **DENK-fractie** merken op dat het aantal besmettingen in specifiek de setting mbo en ho volgens de regering niet bekend is. Hoe kan de regering zonder deze cijfers beoordelen of invoering van het ctb in het mbo of het ho noodzakelijk, proportioneel en subsidiair is, alsmede of de invoering zal bijdragen aan preventie van besmettingen?*

Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, geeft het OMT aan dat het ctb een middel is om risico's te beperken bij het openen of open houden van sectoren. Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **DENK-fractie** vragen of de regering de mening deelt dat het zonder beschikbare cijfers over de besmettingen in het mbo en het ho onmogelijk is om te beargumenteren waarom inbreuk gemaakt zou moeten worden op het recht op onderwijs door middel van een ctb? Zo nee, waarom niet?*

Tot de inzet van het ctb in het mbo en ho zal alleen worden overgegaan als het kabinet op basis van het epidemiologisch beeld besluit dat dit noodzakelijk en proportioneel is, en een passend middel is in de bestrijding van de epidemie, die een mogelijke inbreuk op het recht op onderwijs die met de inzet van dat middel gepaard zou kunnen gaan, kan rechtvaardigen. Overigens zal bij de inzet van het ctb in het mbo en ho altijd een alternatieve vorm van onderwijs open staan. Besmettingscijfers zullen bij de keuze om tot de inzet van het ctb in het mbo en ho over te gaan, een rol spelen. Echter, hierbij gaat het niet alleen om besmettingscijfers in het mbo en ho zelf, maar ook besmettingscijfers in de leeftijdsgroepen van studenten alsmede om besmettingscijfers in den brede. Daarbij zal het ctb onder die omstandigheden juist worden ingezet om zoveel mogelijk fysiek onderwijs doorgang te laten vinden om zo een eventuele inbreuk op het recht op onderwijs te minimaliseren. Zoals ook in de inleidende opmerkingen uiteen is gezet, zal voorafgaand aan het besluit om tot inzet van het ctb in het mbo of ho over te gaan, ook altijd een advies worden gevraagd aan het OMT, wat ook inzage geeft in het beeld van de besmettingscijfers.

*De leden van de **DENK-fractie** vragen of de regering de opvatting deelt van deze leden, dat het zonder cijfers over de besmettingen in het mbo en het ho onmogelijk is om te beargumenteren dat er inbreuk gemaakt zou moeten worden op het recht op de privacy middels een ctb? Zo nee, waarom niet?*

Tot de inzet van het ctb in het mbo en ho zal alleen worden overgegaan als het kabinet op basis van het epidemiologisch beeld besluit dat dit noodzakelijk en proportioneel is, en een passend middel is in de

bestrijding van de epidemie, die inbreuk op het recht op lichamelijke integriteit kan rechtvaardigen. Dit zal vooral studenten die niet over een vaccinatie- of herstelbewijs beschikken, treffen. Immers, zij zullen zich moeten laten testen om een ctb te verkrijgen. Besmettingscijfers zullen bij de keuze om tot de inzet van het ctb in het mbo en ho over te gaan, een rol spelen. Echter, hierbij gaat het niet alleen om besmettingscijfers in het mbo en ho zelf, maar ook besmettingscijfers in de leeftijdsgroepen van studenten alsmede om besmettingscijfers in den brede.

*Voorts vragen de leden van de **DENK-fractie** of de regering de opvatting deelt van genoemde leden dat het zonder cijfers over de besmettingen in het mbo en het ho onmogelijk is om te beargumenteren waarom inbreuk gemaakt zou moeten worden op de persoonlijke levenssfeer door middel van een ctb? Zo nee, waarom niet?*

Tot de inzet van het ctb in het mbo en ho zal alleen worden overgegaan als het kabinet op basis van het epidemiologisch beeld besluit dat dit noodzakelijk en proportioneel is, en een passend middel is in de bestrijding van de epidemie, die inbreuk op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer kan rechtvaardigen. In het bijzonder voor studenten die niet beschikken over een vaccinatie- of herstelbewijs en die zich evenmin willen laten testen. Besmettingscijfers zullen bij de keuze om tot de inzet van het ctb in het mbo en ho over te gaan, een rol spelen. Echter, hierbij gaat het niet alleen om besmettingscijfers in het mbo en ho zelf, maar ook besmettingscijfers in de leeftijdsgroepen van studenten alsmede om besmettingscijfers in den brede.

*Ook vragen de leden van de **DENK-fractie** of de regering de opvatting deelt van deze leden, dat als een maatregel niet bewezen effectief is, deze niet proportioneel kan zijn in het licht van inbreuken op rechten en vrijheden? Zo nee, waarom niet?*

Wanneer tot de inzet van het ctb in het mbo en ho zal worden besloten, zal daar een zware toets aan voorafgaan gezien het essentiële karakter van onderwijs en de inbreuk op de grondrechten die daarmee gepaard gaat, in het bijzonder voor die studenten die niet over een vaccinatie- of herstelbewijs beschikken. Alleen wanneer het ctb kan worden gezien als een effectief middel en op dat moment noodzakelijk om bij te dragen aan de bestrijding van de epidemie en daarmee de bescherming van de volksgezondheid, zal dit worden overwogen.

*De leden van de **DENK-fractie** merken voort op dat uit de meest recente cijfers van het RIVM blijkt dat het hogere onderwijspersoneel een positieve testgraad van 14,4% had en een positieve testgraad van 8,4% in de weken sinds 2 augustus 2021. Deelt de regering de constatering dat dit de laagste positieve testgraad is van alle beroepsgroepen en dat dit dus een indicatie is dat de besmettingsgraad in het ho relatief laag is? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom acht de regering de invoering van een ctb in het ho dan mogelijk toch proportioneel?*

Uit de wekelijkse update van de epidemiologische situatie COVID-19 in Nederland van het RIVM³⁵, blijkt dat er onder ho-personeel inderdaad minder besmettingen worden gezien dan bij personeel in het primair en voortgezet onderwijs. Dit zou deels kunnen worden verklaard door het feit dat docenten in het ho makkelijker de maatregelen kunnen handhaven, zoals het houden van 1,5 meter afstand. Daarnaast is de vaccinatiegraad onder studenten in het ho ook hoger dan onder scholieren in het

³⁵ Bron: Weekrapport epidemiologische situatie COVID-19 in Nederland, RIVM, 23 november 2021.

voortgezet- en basisonderwijs. Kinderen onder de 12 jaar worden momenteel (nog) niet gevaccineerd³⁶. Tot de inzet van het ctb in het mbo en ho zal alleen worden overgegaan als het kabinet op basis van het epidemiologisch beeld besluit dat dit noodzakelijk en proportioneel is, en een passend middel is in de bestrijding van de epidemie, die inbreuk op het recht op onderwijs die met de inzet van dat middel gepaard kan gaan, kan rechtvaardigen. Zoals in de inleidende opmerkingen is opgemerkt, zijn besmettingscijfers één van de factoren die worden meegewogen bij het nemen van die beslissing.

*De leden van de **DENK-fractie** merken tevens op dat de regering aangeeft dat het ctb in het mbo en het ho een passend instrument is om het aantal besmettingen een halt toe te roepen. Hoe valt dit te rijmen met het OMT advies, waarin wordt aangegeven dat een ctb geen maatregel is om virusverspreiding te voorkomen?*

Zoals in de inleidende overwegingen uiteengezet is, geeft het OMT in het 129^e advies aan dat de inzet van ctb's geen maatregel is om virusverspreiding te voorkomen en om de epidemie te bestrijden. Wel geeft het OMT aan dat het ctb een middel is om risico's te beperken bij het openen of open houden van sectoren. Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **DENK-fractie** vragen of het klopt dat uit een steekproef is gebleken dat 90% van de studenten aan het ho is gevaccineerd? Zo ja, maakt een dermate hoge vaccinatiegraad de inzet van een ctb niet overbodig?*

Er zijn indicaties dat de vaccinatiegraad van studenten aan het ho hoger ligt dan het gemiddelde voor de betreffende leeftijdsgroepen. Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **DENK-fractie** merken op dat het OMT aangeeft dat het effect van het ctb op besmettingen en ziekenhuisopnames sterk afhankelijk is van de setting, onder andere de leeftijd van de bezoekers waar het ctb wordt ingevoerd. Deelt de regering daarom de opvatting van deze leden dat invoering van een ctb in omstandigheden waar vrijwel alleen zeer jonge mensen komen die nauwelijks opgenomen worden in het ziekenhuis, disproportioneel is? Zo nee, waarom niet?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs

³⁶ Bron: RIVM.

te bieden. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **DENK-fractie** merken op dat de regering aangeeft dat door ctb's verplicht in te zetten het onderwijs in het mbo en het ho op een veilige manier open kan blijven. Wat bedoelt de regering met „veilig”, mede in het licht van het feit dat gevaccineerden ook kunnen bijdragen aan transmissie van het SARS-CoV-2 virus naar ongevaccineerden en dat inmiddels de helft van de mensen die positief getest zijn, bestaat uit gevaccineerden?*

Inzet van ctb's in het mbo en ho is volgens het kabinet alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In dat geval zou de inzet van ctb's de enige manier zijn om sluiting te voorkomen en ervoor te zorgen dat het mogelijk blijft om fysiek onderwijs te bieden. Mede op basis van een OMT advies moet blijken dat een andere wijze van doorgang laten vinden van fysiek onderwijs niet meer verantwoord mogelijk is.

*De leden van de **DENK-fractie** lezen voorts dat de regering aangeeft dat vanwege het essentiële karakter van het onderwijs een zwaardere toets wordt gehanteerd. Kan de regering nauwgezet uiteenzetten op grond van welke (objectieve) criteria deze zware toets wordt uitgevoerd en waaruit blijkt dat deze toets zwaarder is dan bij de invoering van andere maatregelen?*

Om tot de inzet van het ctb in het mbo en ho te besluiten, moet allereerst getoetst worden of de maatregel noodzakelijk en proportioneel is gezien de actuele epidemiologische situatie ten opzichte van de inbreuk op de rechten van studenten die met de maatregel wordt gemaakt. Bovendien moet worden toegelicht waarom wordt overgegaan tot inzet van het ctb en de wijze waarop wordt besloten. Ook zal moeten worden meegewogen of niet op andere (lichtere) wijze aan het te behalen doel kan worden voldaan. Hierbij moet het belang van onderwijs en de leeromgeving worden meegenomen, en het feit dat jongeren in zijn algemeenheid niet heel ziek worden van het virus maar door de mogelijke inzet van het ctb kunnen worden geraakt in de beperking van hun grondrechten wanneer zij niet beschikken over een vaccinatie- of herstellbewijs. In het bijzonder wordt hierbij gedacht aan het recht op lichamelijke integriteit, het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer en het recht op onderwijs. Het essentiële belang van het kunnen volgen van onderwijs is daarbij een zwaarwegende factor in de proportionaliteitstoets.

*De leden van de **DENK-fractie** vragen of de regering kan uitleggen waarom bij de invoering van het ctb op de werkplek is gekozen voor vrijblijvendheid en instemming, en bij het ctb in het mbo en het hbo niet?*

De Raad van State wijst er in het advies op het wetsvoorstel Tijdelijke wet verbreding inzet ctb's juist op dat de inzet van het ctb vanuit volksgezondheidsbelang moet worden afgewogen op epidemiologische gronden en dat de keus tot inzet daarom door de overheid, en niet door werkgevers, moet worden gemaakt. Een dergelijke keuzevrijheid leidt tot onenigheid en conflicten op de werkvloer. De vrijwillige inzet van ctb's door werkgevers is daarom geschrapt. De keus tot inzet van ctb's in mbo en ho wordt pas gemaakt als er gezien de epidemiologische situatie geen andere manieren zijn om het fysieke onderwijs mogelijk te blijven maken. Ook daarbij past dat die keus door de overheid en niet door de instellingen wordt gemaakt. Voor beide wetsvoorstellen geldt dat er geen

formele rol is weggelegd voor de medezeggenschapsorganen als het gaat om de van overheidswege verplichte inzet van ctb's.

*De leden van de **DENK-fractie** vragen voorts waarom vertraging in de besluitvorming bij de mogelijke invoering van een ctb op de werkvloer geen rol speelt?*

Ook in het wetsvoorstel «Tijdelijke wet verbreding inzet ctb's is sprake van verplichte inzet van het ctb; naar aanleiding van het advies van de Raad van State is de vrijwillige inzet van ctb's door werkgevers geschrapt. Voor zover sprake is van een verplichte inzet van het ctb is instemming door medezeggenschapsorganen niet aan de orde.

*Ook vragen de leden van de **DENK-fractie** wat de verwachtingen zijn qua veranderingen in de hoeveelheid besmettingen of ziekenhuisopnames als het ctb doorgevoerd wordt in het mbo of het ho?*

Vaccinatie draagt het meeste bij aan de effectiviteit van het ctb. Gevaccineerden zijn voor 50–75% beschermd tegen infectie. Daarbovenop komt dat vaccinatie voor 50% beschermt tegen overdracht van het virus wanneer iemand eenmaal besmet is. Men is dus dubbel beschermd: eerst tegen infectie en daarna voor transmissie. De hoge mate van bescherming tegen transmissie door vaccinatie heeft ook positieve gevolgen voor ongevaccineerden: de kans dat zij besmet worden is significant kleiner. Tenslotte zijn vaccins ook zeer effectief tegen zowel ziekenhuisopname (94%) als IC-opname (97%).

Het is niet te zeggen hoeveel procent de transmissie en het aantal ziekenhuisopnames wordt verminderd middels de inzet van ctb, omdat het effect altijd een opeenstapeling van maatregelen is. Losse onderdelen zijn nooit door te rekenen, dat heeft het OMT ook vaker aangegeven. Daarnaast spelen contextfactoren, zoals vaccinatiegraad, seizoenseffecten en nieuwe mutaties, ook een belangrijke rol in de effectiviteit van maatregelen

*De leden van de **DENK-fractie** lezen tenslotte in de toelichting dat raadpleging van de medezeggenschapsorganen van de onderwijsinstellingen ten minste drie weken duurt. Waar is deze termijn op gebaseerd?*

De termijn van drie weken is gebaseerd op signalen uit de medezeggenschapspraktijk.

5. Overleg medezeggenschap

*De leden van de **VVD-fractie** lezen dat hoewel het instemmingsrecht van de medezeggenschap wordt geschrapt, de regering het nog wel belangrijk vindt om binnen de instelling in gesprek te gaan over een toegankelijke testvoorziening, het alternatieve onderwijs aan studenten zonder ctb, de toegangscontrole en de uitzonderingsgevallen voor wat betreft het tonen van het ctb. Wat is precies de opvatting van de regering hierover?*

Ondanks dat er geen formele rol is voor de medezeggenschap is het goed dat binnen de instelling het gesprek met studenten, personeel en anderen wordt gevoerd over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan kabinetsmaatregelen. Te denken valt aan de informatieverstrekking vooraf over de testvoorziening, het alternatieve onderwijs aan studenten zonder ctb, de toegangscontrole en de uitzonderingsgevallen daarbij. Ook gedurende de inzet van ctb's is overleg over operationele uitvoering nuttig. Overleg over zaken waar men tegenaan loopt kan aanleiding zijn

om de operationele uitvoering op onderdelen aan te passen. Voorts zal het instellingsbestuur de gevolgen van de maatregel voor de studenten en de medewerkers moeten monitoren. Daarbij is ook een controlerende taak weggelegd voor de medezeggenschap in het kader van de bewaking van de kwaliteit van het onderwijs.

*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat instellingen met de medezeggenschap in gesprek zullen gaan hoe invulling wordt gegeven aan de wettelijke zorgplichten, betrekking hebbend op een toegankelijke testvoorziening en het alternatieve onderwijs aan studenten zonder ctb. De leden van de CDA-fractie vragen hoe onderwijsinstellingen ondersteund zullen worden bij het invulling geven van die wettelijke zorgplichten.*

De regering erkent dat onderwijsinstellingen voor een grote taak staan bij het voldoen aan de wettelijke plicht om zorg te dragen voor een toegankelijke testvoorziening en voor de toegang tot onderwijs voor studenten zonder ctb. Ter ondersteuning van instellingen brengen we de (financiële) gevolgen voor onderwijsinstellingen en studenten zo goed mogelijk in kaart. Hiervoor zijn we gedurende het hele traject rond ctb's doorlopend in overleg geweest met de onderwijskoepels, studentenorganisaties en vakbonden. Dit overleg wil de regering voortzetten richting besluitvorming op ctb's.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** hebben kennisgenomen van het doel van de wetswijziging, namelijk enerzijds het bieden van een grond voor een AMvB en anderzijds het schrappen van artikel 58ra, vierde lid, van de Wpg waarmee de medezeggenschapsorganen bij de onderwijsinstellingen geen rol meer hebben bij de inzet van het ctb. Deze leden begrijpen dat wanneer het ctb van bovenaf verplichtend opgelegd wordt aan de onderwijsbestuurders, deze bestuurders klem komen te zitten als de medezeggenschapsorganen tegen de verplichting in zouden oordelen over het ctb. Tegelijkertijd begrijpen deze leden niet waarom dan enkel gekozen wordt voor het schrappen van artikel 58ra, vierde lid en niet de invoering van een bepaling waarin de aangelegenheden waarover de medezeggenschapsraad adviesrecht heeft uitgebreid wordt. Deze leden vragen de regering of deze optie overwogen is en waarom hier niet voor gekozen is. Indien de regering deze optie niet overwogen heeft vragen de leden van de ChristenUnie-fractie de regering om een reflectie op een uitbreiding van het adviesrecht van de medezeggenschapsraad.*

De keuze voor de inzet van ctb's wordt gezien de epidemiologische situatie door de regering gemaakt, niet door de instelling zelf. In een dergelijke situatie wil de regering snel en landelijk kunnen ingrijpen om de verspreiding van het virus in te dammen en om risico's bij het open houden van het onderwijs zoveel mogelijk te beperken. Om die reden is er geen formele rol voor de medezeggenschap weggelegd, ongeacht of het nu om een instemming- of een adviesrecht gaat. Het schrappen van het instemmingsrecht neemt natuurlijk niet de mogelijkheid weg om binnen de instelling het gesprek met de medezeggenschap en andere partijen te voeren over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan overheidsmaatregelen.

*De leden van de **JA21-fractie** lezen in de toelichting dat pas op het moment dat duidelijk is hoe en onder welke voorwaarden het ctb daadwerkelijk zal worden ingezet, de rol van de medezeggenschap nader kan worden toegelicht ten aanzien van keuzes op instellingsniveau. Deze leden vinden het te gemakkelijk om te verwijzen naar het moment van daadwerkelijke invoering van het ctb, mocht het onverhoopt ooit zover komen, als geschikt moment om tegen die tijd nog eens te gaan nadenken*

over de invulling van de medezeggenschap. De leden van de JA21-fractie vragen de regering daarom bij deze fundamentele inperking van medezeggenschap in hetzelfde, onderhavige wetsvoorstel te regelen hoe medezeggenschap op alternatieve wijze wordt ingevuld. Zo kan de Kamer die een streep haalt door het instemmingsrecht ervoor zorgen dat de invulling van medezeggenschap ten aanzien van de invoering van het ctb meer behelst dan een sluitpost in de besluitvorming. Deze leden benadrukken dit mede in het licht van het aanhoudende belang van de checks and balances binnen een instelling, een belang waarop de Afdeling Advisering van de Raad van State heeft gewezen.

De keus tot inzet van ctb's in mbo en ho wordt pas gemaakt als er gezien de epidemiologische situatie geen andere manieren zijn om het fysieke onderwijs mogelijk te blijven maken. Daarbij past dat die keus door de overheid en niet door de instellingen wordt gemaakt. De voorwaarden waaronder die inzet plaatsvindt worden van overheidswege dan nader in die ministeriële regeling bepaald. In hoeverre er dan op instellingsniveau nog keuzes kunnen en moeten worden gemaakt wordt dan pas duidelijk. Dan kan ook de rol van de medezeggenschap bij die keuzes preciezer worden geschetst.

*De leden van de **SGP-fractie** constateren dat de regering erg vaag blijft over de wijze waarop en de zaken waarover de medezeggenschapsraad mee kan spreken. Voor het bieden van duidelijkheid wordt verwezen naar het moment waarop het besluit al gevallen is. Waarom kan de regering niet vooraf duidelijkheid verschaffen, bijvoorbeeld over de vraag op welke wijze de uitvoering van het besluit om een ctb toe te passen ter sprake dient te komen?*

De keuze voor de inzet van ctb's wordt gezien de epidemiologische noodsituatie door het kabinet gemaakt, niet door de instelling zelf. In hoeverre er op instellingsniveau nog keuzes kunnen en moeten worden gemaakt, wordt pas duidelijk als tot inzet van ctb's wordt besloten. Dan kan ook de rol van de medezeggenschap preciezer worden geschetst. Ondanks dat er geen formele rol is voor de medezeggenschap is het goed dat binnen de instelling het gesprek met studenten, personeel en anderen wordt gevoerd over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan kabinetsmaatregelen. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel is aangegeven dat te denken valt aan de informatieverstrekking vooraf over de testvoorziening, het alternatieve onderwijs aan studenten zonder ctb, de toegangscontrole en de uitzonderingsgevallen daarbij. Ook gedurende de inzet van ctb's is overleg over operationele uitvoering nuttig. Overleg over zaken waar men tegenaan loopt kan aanleiding zijn om de operationele uitvoering op onderdelen aan te passen.

6. Grondrechten

*De leden van de **VVD-fractie** vinden het van belang dat een grondige afweging van de grondrechten wordt gemaakt. Duidelijk is ook dat een aantal grondrechten kan botsen. Het niet treffen van maatregelen kan ook een beperking van grondrechten en vrijheden betekenen. Deze afweging wordt gemaakt in het voorliggende wetsvoorstel en in de ontwerp AMvB. In hoeverre wordt dit ook nog een keer gecontroleerd bij de ministeriële regeling in relatie tot nut, noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit?*

Wanneer tot de daadwerkelijke inzet van het ctb in het mbo en ho wordt besloten, zal bij de ministeriële regeling opnieuw een concrete toets plaatsvinden op de vraag of de voorgestelde maatregel noodzakelijk is en voldoet aan de eisen van subsidiariteit en proportionaliteit. Dit volgt uit de

systematiek van de Wpg, onder meer uit artikel 58b, tweede lid, en de mensenrechtelijke eisen aan het vaststellen van regelgeving.

*De leden van de **CDA-fractie** vragen hoe het mogelijk verplichte gebruik van ctb in het mbo zich verhoudt tot de wettelijke kwalificatieplicht die tot 18 jaar geldt. Hoe wordt omgegaan met de mogelijke botsing van deze plicht om onderwijs te volgen ten opzichte van de verplichting een ctb te gebruiken om dat onderwijs te kunnen volgen? Kan het zijn dat een jongere of de ouders beboet zullen worden als de jongere weigert om een ctb te gebruiken?*

Alle jongeren moeten inderdaad tot 18 jaar onderwijs volgen gericht op het behalen van een startkwalificatie. Bij het besluit tot inzet van ctb's wordt nadrukkelijk ook rekening gehouden met het verschil tussen mbo en ho en de positie van leer- en kwalificatieplichtige studenten. Over het algemeen geldt: voor studenten die niet over een ctb op basis van vaccinatie of herstel beschikken, betekent dit dat zij op basis van een negatieve testuitslag fysiek onderwijs kunnen volgen. Studenten die geen ctb hebben omdat zij zich niet laten testen, en die niet onder de uitzonderingscategorieën vallen, zullen veelal aangewezen zijn op een online of hybride les. Deze keuze is vrij. Wel is de student verplicht om het alternatieve onderwijs te volgen dat de instelling aanbiedt.

*De leden van de **CDA-fractie** vragen of de regering in het algemeen kan aangeven wat haar opvatting is over de vraag of de toegang tot (fysiek) onderwijs beperkt mag worden voor studenten die nog kwalificatieplichtig zijn? Zo ja, wat zijn hiervoor de minimale randvoorwaarden?*

Op het moment dat met ctb's wordt gewerkt in het mbo en ho, moeten instellingen toegankelijk onderwijs aan alle studenten blijven bieden. Voor studenten met een ctb is dit fysiek onderwijs. Voor studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën, veelal een online of hybride alternatief worden geboden. Beide vormen van onderwijs moeten minimaal voldoen aan de basiskwaliteit. Bij het besluit tot inzet van ctb's wordt nadrukkelijk rekening gehouden met het verschil tussen mbo en ho en de positie van leer- en kwalificatieplichtige studenten. In de AMvB is ook de begeleiding van kwetsbare studenten uitgezonderd van de ctb-plicht. Dit zal dan voor een deel de leer- en kwalificatieplichtige leerlingen betreffen. Verder is specifieke aandacht voor entree- en niveau-2 mbo studenten, waarbij denkbaar is, mede gezien het feit dat veel onderwijs voor deze groep überhaupt praktisch van aard is en daarmee kan worden uitgezonderd, niet zullen worden aangewezen bij ministeriele regeling

*Indien het wel wettelijk mogelijk is om kwalificatieplichtige studenten de toegang tot (fysiek) onderwijs te ontzeggen omdat zij geen ctb kunnen laten zien, kan dan aangegeven worden hoe het voor hen zo gemakkelijk mogelijk gemaakt kan worden om alsnog onderwijs te kunnen blijven volgen, vragen de leden van de **CDA-fractie**. Is de onderwijsinstelling gehouden, als fysiek bijwonen niet kan vanwege het niet kunnen tonen van een ctb, digitaal onderwijs te verzorgen voor studenten die het onderwijs niet fysiek kunnen bijwonen?*

Het uitgangspunt is dat als er gewerkt moet gaan worden met ctb's in het mbo en ho, dat dan de onderwijsinstellingen toegankelijk onderwijs van voldoende kwaliteit moeten blijven aanbieden aan alle studenten. Voor studenten met een ctb zal dit fysiek onderwijs zijn. Voor studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën, veelal een online of hybride alternatief worden geboden.

*De leden van de **CDA-fractie** merken op dat in de concept AMvB ook een aantal uitzonderingen worden genoemd waarvoor het ctb niet zou gelden zoals voor praktijkstudenten, kwetsbare studenten et cetera. De leden van de CDA-fractie vragen of het een optie is om kwalificatieplichtige studenten ook onder deze uitzonderingen te scharen. De leden van de CDA-fractie vragen of, en zo ja, hoe de regering er zorg voor gaat dragen dat het ctb in het mbo en ho gratis, snel en gemakkelijk verkrijgbaar is, het liefst op de onderwijslocatie zelf, zoals het College voor de Rechten van de Mens adviseert.*

Bij het besluit tot inzet van ctb's wordt nadrukkelijk rekening gehouden met het verschil tussen mbo en ho en de positie van leer- en kwalificatieplichtige studenten. In de amvb is ook de begeleiding van kwetsbare studenten uitgezonderd van de ctb- plicht. Dit zal voor een deel de leer- en kwalificatieplichtige leerlingen betreffen. Verder is specifieke aandacht voor entree- en niveau-2 mbo studenten, waarbij denkbaar is, mede gezien het feit dat veel onderwijs voor deze groep überhaupt praktisch van aard is en daarmee kan worden uitgezonderd, niet zullen worden aangewezen bij ministeriele regeling.

Gezien het essentiële karakter van onderwijs is testcapaciteit voor toegang tot het onderwijs voor studenten gratis. Wat de toegankelijkheid van testfaciliteiten betreft, zijn er momenteel meer dan 800 teststraten van testaanbieders onder Stichting Open Nederland beschikbaar. Het is mogelijk dat dit aantal onder de open house van SON bij voldoende testvraag nog verder groeit. De testmarkt blijkt zich zoals verwacht te zetten naar de vraag. Van onderwijsinstellingen wordt gevraagd om wanneer zij een tekort aan voldoende toegankelijke testfaciliteiten signaleren, in contact treden met SON om te bezien of er testaanbieders zijn die (dichter) bij de onderwijsinstelling een testfaciliteit kunnen inrichten. Ook worden zij gevraagd om indien nodig ruimtes op locaties beschikbaar te stellen, zodat het inderdaad ook mogelijk kan zijn om op onderwijsinstellingen zelf testfaciliteiten in te richten.

*De leden van de **CDA-fractie** wijzen er voorts op dat het College voor de Rechten van de Mens daarnaast adviseert dat de toegankelijkheid van het onderwijs voor studenten met een beperking of chronische ziekte gewaarborgd moet zijn. Dit geldt zowel voor studenten die maatwerk nodig hebben in een fysieke onderwijssetting als voor studenten voor wie digitaal onderwijs juist een geschikt en passend alternatief kan zijn. Daarnaast moeten studenten met een beperking betrokken worden bij het maken van wetsvoorstellen en beleid hierover. De leden van de CDA-fractie vragen de regering hoe de toegankelijkheid voor deze groep studenten gewaarborgd wordt en hoe deze groep betrokken wordt bij de beleidsvorming.*

Op het moment dat er gewerkt moet gaan worden met ctb's in het mbo en ho, dan moeten de onderwijsinstellingen toegankelijk onderwijs blijven aanbieden aan alle studenten. Voor studenten met een ctb zal dit fysiek onderwijs zijn. Voor studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën, veelal een online of hybride alternatief worden geboden. Voor studenten die zich om medische redenen niet kunnen laten vaccineren of testen geldt een uitzondering. Deze groep is naar verwachting klein en instellingen hebben aangegeven dat er voor deze studenten zal wordt gezocht naar individuele oplossingen. De studentenbonden zijn geconsulteerd bij het opstellen van de AMvB. Bij de ministeriële regeling zal nadere invulling worden gegeven aan de wijze waarop de instellingen het onderwijs kunnen verzorgen aan studenten die vallen onder de uitzonderingscategorieën. Bij het schrijven van de ministeriële regeling vindt er ook overleg plaats met lederen en ECIO.

*De leden van de **CDA-fractie** vragen of, en zo ja, hoe ook voor kwetsbare leerlingen en studenten de toegankelijkheid van het onderwijs gewaarborgd zal worden.*

Op het moment dat er gewerkt moet gaan worden met ctb's in het mbo en ho, dan moeten de onderwijsinstellingen toegankelijk onderwijs blijven aanbieden aan alle studenten. Voor studenten met een ctb zal dit fysiek onderwijs zijn. Voor studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën, veelal een online of hybride alternatief worden geboden. De begeleiding van kwetsbare studenten valt onder de uitzondering waarvoor geen ctb-plicht geldt.

*De leden van de **CDA-fractie** vragen ten slotte of de regering kan aangeven onder welke omstandigheden een verplicht ctb in het mbo en ho weer afgeschaft zal worden. Wordt bij het opstellen van de ministeriële regeling expliciet vastgelegd dat dit een tijdelijke maatregel is?*

De regering is van mening dat de invoer van het ctb in het mbo en ho niet langer moet duren dan noodzakelijk. Indien moet worden overgegaan op daadwerkelijke inzet, wordt dit op regelmatige basis getoetst en verlenging van inzet – mede op basis van een OMT-advies – zorgvuldig afgewogen en onderbouwd.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** lezen in de toelichting dat volgens de regering het wetsvoorstel niet leidt tot een inbreuk op grondrechten. Indien de wetsvoorstellen over invoering en uitbreiding van het ctb in combinatie met 2G, worden aangenomen, is onderwijs wel degelijk minder toegankelijk voor mensen zonder vaccinatie tegen het SARS-CoV-2 virus of een herstelbewijs. Zeker voor mensen die vanwege een medische reden niet gevaccineerd kunnen worden, voorzien deze leden hier een probleem. Kan worden gegarandeerd dat mbo en ho ook toegankelijk blijven voor mensen die niet kunnen worden gevaccineerd? Kan de regering dezelfde garantie afgeven voor mensen die niet gevaccineerd en niet getest kunnen worden?*

In het 2G-wetsvoorstel zijn de sectoren waar voor kan worden bepaald dat alleen op basis van vaccinatie of herstel deelname aan of toegang tot activiteiten of voorzieningen kan worden verkregen, limitatief opgesomd. Dit zijn de cultuursector, horeca en evenementen. In andere sectoren, zoals het onderwijs, mag een «2G-ctb» niet worden gevraagd of ingezet. Bij het essentiële karakter van onderwijs past in de ogen van het kabinet dat, in het geval tot inzet van het ctb wordt besloten, altijd de mogelijkheid bestaat om toegang te verkrijgen op basis van een testbewijs.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** vragen de regering te reflecteren op het onderhavige wetsvoorstel in relatie tot het VN-verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (EcSoCu), waarin wordt gesteld dat niemand het recht op educatie kan worden ontnomen?³⁷*

Het recht op onderwijs is vastgelegd in artikel 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR). Tot de inzet van het ctb in het mbo of ho zal alleen worden overgegaan als blijkt dat dit noodzakelijk is om verspreiding van het virus te beperken, de ziekenhuisbezetting te verlagen, de bescherming van kwetsbaren te waarborgen en gehele of gedeeltelijke sluiting van het mbo of ho te

³⁷ Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, New York, 16-12-1966, wetten.nl – Regeling – Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, New York, 16-12-1966 – BWBV0001016 (overheid.nl).

voorkomen, en niet met een lichter middel hetzelfde doel kan worden. In het bijzonder studenten die niet over een vaccinatie- of herstellbewijs beschikken, worden, indien daartoe wordt besloten, geraakt door de inzet van het ctb. Toegang is in dat geval echter altijd mogelijk met een testbewijs. Dus ook in het licht van artikel 13, tweede lid, sub c, van het IVESCR, blijft onderwijs beschikbaar en toegankelijk. Echter, voor studenten die niet over een vaccinatie- of herstellbewijs beschikken, ontstaat hier wel een drempel. Het kabinet is zich ervan bewust dat het noodzakelijk is om de toegang tot testvoorzieningen goed te organiseren, zodat het testen laagdrempelig mogelijk is en zal ook alles doen wat mogelijk is om dit op die wijze vorm te geven. Daarbij zal ook bij de inzet van het ctb in het mbo en ho altijd een alternatieve vorm van onderwijs open staan, waarbij voor het praktijkonderwijs is bepaald dat dit van de inzet van het ctb kan worden uitgezonderd. Tot slot merkt het kabinet op dat het ctb onder die omstandigheden juist zal worden ingezet om zoveel mogelijk fysiek onderwijs doorgang te laten vinden om zo een eventuele inbreuk op het recht op onderwijs te minimaliseren.

*Tevens vragen de leden van de **GroenLinks-fractie** hoe de regering de toegang van internationale studenten tot het ho en mbo denkt te waarborgen. Nu kunnen gevaccineerde studenten van buiten de Europese Unie al vaak geen werkende QR code krijgen. Kan de regering garanderen dat die problemen zijn opgelost voordat er mogelijk om een ctb wordt gevraagd in het ho en mbo?*

Internationale studenten in Nederland kunnen met verschillende situaties te maken hebben:

Internationale studenten die in Nederland zijn gevaccineerd, kunnen in Nederland een ctb en DCC verkrijgen, indien zij een BSN hebben en door de GGD zijn gevaccineerd of door een andere uitvoerder maar toestemming hebben gegeven hun gegevens door te geven aan het Covid-vaccinatie Informatie- en Monitoringssysteem van het RIVM. Het kan zijn dat zij niet beschikken over een DigID, die kunnen zij dan aanvragen. Indien zij geen BSN hebben en door een huisarts of zorginstelling zijn gevaccineerd kunnen zij daar hun vaccinatiebewijs vragen. Samen met de GGD GHOR wordt verkend hoe op korte termijn personen die door de GGD zijn gevaccineerd maar geen BSN hebben, toch een ctb en DCC kunnen krijgen. De verwachting is dat dit op korte termijn is gerealiseerd.

Voor internationale studenten die elders binnen de EU zijn gevaccineerd geldt dat indien de 1^e prik in het buitenland en de 2^e bij de GGD is gezet, zij hun QR-code kunnen genereren via de CoronaCheck app. Indien de 1^e prik in Nederland en de 2^e in de andere lidstaat is gezet, ofwel als zij volledig in een andere lidstaat zijn gevaccineerd, beschikken zij in principe over een DCC van die lidstaat, waarmee toegang kan worden gekregen tot of deelgenomen kan worden aan activiteiten of voorzieningen waarvoor een ctb is voorgeschreven. Het komt soms voor dat de andere lidstaat geen DCC heeft afgegeven. Indien dit het geval is kunnen deze studenten terecht bij de GGD-locatie Utrecht, Groningen en Rotterdam voor een ctb. Nederland wil hiermee voorkomen dat deze studenten in Nederland nergens terecht kunnen.

Internationale studenten die buiten de EU zijn gevaccineerd en daar geen DCC hebben gekregen (wat wél mogelijk is, indien het niet-EU-land is aangesloten op de DCC) kunnen bij de GGD-locaties Utrecht, Groningen en Rotterdam terecht voor een ctb en DCC. Een van de voorwaarden om een vaccinatiebewijs verkregen in een derdeland om te zetten naar een Nederlands DCC en ctb is dat zij kunnen aantonen dat zij woonachtig zijn in Nederland. Een inschrijving aan bijvoorbeeld een studie-instelling

volstaat ook als bewijs dat iemand woonachtig is in Nederland. Een andere voorwaarde is dat de vaccins zijn goedgekeurd door de EMA of WHO.

Dit alles geldt overigens niet alleen voor internationale studenten maar voor alle mensen op wie deze situaties van toepassing zijn.

Ten aanzien van een herstelbewijs voor een ctb geldt, dat dit alleen wordt afgegeven op basis van in Nederland afgenomen positieve test. Tevens is een vereiste dat men een DigiD heeft of een woonadres in Nederland heeft. Internationale studenten die een geldend DCC herstelbewijs hebben, kunnen dat natuurlijk ook als ctb gebruiken.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** vragen de regering om de grondrechtentoets en de toetsing van de internationale verdragen nader te expliciteren. Zij vragen daarbij in het bijzonder naar de weging van de kern van het sociale grondrecht zoals opgenomen in artikel 13, tweede lid, sub c, van het EcSoCu-verdrag, namelijk dat het ho algemeen beschikbaar en toegankelijk moet zijn. Zij lezen die inspanningsverplichting in het licht van wat de regering eerder te berde bracht in samenhang met artikel, de centrale bepaling van het verdrag, die de aard en reikwijdte van de verplichtingen nader definieert en bepaalt. Artikel 2, eerste lid, van het verdrag luidt:*

«Iedere Staat die partij is bij dit Verdrag verbindt zich maatregelen te nemen, zowel zelfstandig als binnen het kader van de internationale hulp en samenwerking, met name op economisch en technisch gebied, en met volledige gebruikmaking van de hem ter beschikking staande hulpbronnen, ten einde met alle passende middelen, inzonderheid de invoering van wettelijke maatregelen, steeds nader tot een algehele verwezenlijking van de in dit Verdrag erkende rechten te komen.»

In het licht van het bovenstaande vragen de leden van de ChristenUnie-fractie hoe een ctb zich verhoudt tot voornoemd verdrag en op welke wijze hierover internationaal gerapporteerd wordt.

Tot de inzet van het ctb in het mbo of ho zal alleen worden overgegaan als blijkt dat dit noodzakelijk is om verspreiding van het virus te beperken, de ziekenhuisbezetting te verlagen, de bescherming van kwetsbaren te waarborgen en gehele of gedeeltelijke sluiting van het mbo of ho te voorkomen, en niet met een lichter middel hetzelfde doel kan worden bereikt. In het bijzonder studenten die niet over een vaccinatie- of herstelbewijs beschikken, worden, indien daartoe wordt besloten, geraakt door de inzet van het ctb. Toegang is in dat geval echter altijd mogelijk met een testbewijs. De inzet van «2G» is niet toegestaan in het onderwijs. Dus ook in het licht van artikel 13, tweede lid, sub c, van het IVESCR, blijft onderwijs beschikbaar en toegankelijk. Echter, voor studenten die niet over een vaccinatie- of herstelbewijs beschikken, ontstaat hier wel een drempel. Het kabinet is zich ervan bewust dat het noodzakelijk is om de toegang tot testvoorzieningen goed te organiseren, zodat het testen laagdrempelig mogelijk is en zal ook alles doen wat mogelijk is om dit op die wijze vorm te geven. Daarbij zal ook bij de inzet van het ctb in het mbo en ho altijd een alternatieve vorm van onderwijs open staan, waarbij voor het praktijkonderwijs is bepaald dat dit van de inzet van het ctb kan worden uitgezonderd. Tot slot merkt het kabinet op dat het ctb onder die omstandigheden juist zal worden ingezet om zoveel mogelijk fysiek onderwijs doorgang te laten vinden om zo een eventuele inbreuk op het recht op onderwijs te minimaliseren. Op de vraag op welke wijze internationaal wordt gerapporteerd in het licht van het IVESCR, antwoordt het kabinet dat NL sinds 1978 partij is bij dit verdrag en daardoor verplicht is periodiek te rapporteren aan het Comité inzake economische, sociale en culturele rechten (CESCR). In 2016 heeft de regering het zesde periodieke rapport bij het Comité ingediend. In 2021/2022 zal weer een rapport worden opgesteld.

*De leden van de **SGP-fractie** constateren dat in de toelichtingen het recht op onderwijs en de vrijheid van onderwijs door elkaar worden gebruikt, terwijl het gaat om verschillende rechten en vrijheden. Het recht van studenten om zoveel als nodig fysiek onderwijs te ontvangen is niet minder wezenlijk dan de vrijheid van de onderwijsverstrekker om zoveel als nodig fysiek onderwijs te geven. Zij vragen de regering om de inbreuk op rechten en vrijheden duidelijker vanuit beide optieken te wegen.*

Zowel het recht op onderwijs van de student als de autonomie van de instellingen wordt meegewogen bij de inzet van ctb's. De autonomie van de instelling wordt bevorderd door met ctb's de mogelijkheid te creëren om fysiek onderwijs te geven in een epidemiologische situatie waarin dat anders niet mogelijk zou zijn. Het recht op onderwijs van studenten wordt gewaarborgd door de verplichting om onderwijs te bieden aan studenten met en zonder ctb.

*De leden van de **SGP-fractie** zijn met het College voor de Rechten van de Mens van mening dat de regering te weinig zicht biedt op wat aan basiskwaliteit verwacht mag worden. In de toelichting dekt de regering zich zelfs al in met het oog op teleurstellende resultaten door te stellen dat studenten zonder ctb met een minder niveau genoeg moeten nemen. Bovendien volstaat de regering met op macroniveau uit te leggen welke verplichtingen instellingen hebben, terwijl bij een concrete maatregel als het ctb op grond van het recht op onderwijs ook op microniveau (van de student) duidelijk dient te zijn waar hij op kan rekenen. Daarbij valt het deze leden op dat de toelichting op cruciale onderdelen afwijkt van de voorstellen. Waarom wordt bijvoorbeeld niet klip en klaar geregeld dat het praktijkonderwijs, het meest kwetsbare onderdeel van de opleiding en het minst geschikt voor digitalisering, is uitgezonderd van het ctb?*

Op het moment dat met ctb's gewerkt moet worden, vindt het kabinet het belangrijk dat het onderwijs voor studenten zonder ctb's toegankelijk en van voldoende kwaliteit blijft. Veel van het onderwijs kan met een hybride of online alternatief toegankelijk blijven, maar dit geldt niet voor al het onderwijs. Bepaald is daarom dat voor het afnemen van toetsen, examens en tentamens, en voor de begeleiding van kwetsbare studenten geen ctb-plicht geldt. Daarnaast kan een uitzondering worden gemaakt voor praktijkonderwijs. Bij ministeriële regeling zal nader worden bepaald in welke gevallen dat kan.

*De leden van de **SGP-fractie** constateren dat de wetgever voor het invoeren van het ctb extra juridische waarborgen heeft gecreëerd om wezenlijke voorzieningen als het onderwijs te beschermen. Het vereiste van een AMvB is daarom opgenomen. De eerdere wetsbehandeling wekte ook de verwachting dat de Kamer bij het bespreken van het voorgenomen besluit integraal kon beoordelen of in voldoende mate aan de voorwaarden zou zijn voldaan. Tot hun teleurstelling moeten deze leden constateren dat de regering een vrijwel kale AMvB naar de Kamer heeft gestuurd, waarbij vooral bevoegdheden worden doorgedelegeerd en pas na het passeren van de AMvB duidelijk zal worden hoe de voorwaarden uitpakken. Hoewel het doordelegeren in algemene zin toelaatbaar is, past het volgens deze leden niet bij de opzet en bedoeling van de wetgever in deze specifieke situatie. De regering stelde bijvoorbeeld dat de toevoeging van de onderwijssector geschiedt bij AMvB en dat nader kan worden gepreciseerd bij ministeriële regeling.³⁸ Volgens de werkwijze van de regering is echter nauwelijks sprake van precisering bij ministeriële regeling, maar worden belangrijke uitgangspunten pas in de regeling neergelegd. Hoe is dit te rijmen met de verwachtingen die zijn gewekt?*

³⁸ Kamerstuk 35 807, nr. 3, p. 52.

Het kabinet heeft ervoor gekozen om een AMvB voor te bereiden die de inzet van het ctb in het mbo en ho mogelijk maakt, maar de keuze om daadwerkelijk tot inzet van het ctb over te gaan, door te delegeren naar de ministeriele regeling. Dit vindt voor een groot deel zijn reden in de wens van het kabinet om snel te kunnen acteren indien nodig, en om zo goed mogelijk in te kunnen spelen op de actuele (epidemiologische) situatie. Daarbij speelt het veranderde denken over de inzet van het ctb ook een rol. Ten tijde van de wetsbehandeling was het beeld bij de inzet van het ctb, dat dit een middel kon zijn om vanuit de situatie van dat moment waarin slechts circa een derde van het fysiek onderwijs kon worden verzorgd meer fysiek onderwijs mogelijk te maken en het in plaats te stellen van de maatregelen als de 1,5 meter, maar dit is verschoven naar een beeld waarbij het ctb wordt ingezet als een middel om sluiting van onderwijs te voorkomen.

De daadwerkelijke inzet van het ctb vergt een ministeriële regeling. Ingevolge artikel 58c, tweede lid, Wpg geldt daarbij als uitgangspunt dat deze niet eerder in werking treedt dan een week nadat deze regeling aan het parlement is overgelegd. Als uw Kamer besluit niet in stemmen met die regeling, vervalt deze van rechtswege. Ook als een regeling vanwege zeer dringende omstandigheden onverwijld in werking is getreden, komt uw Kamer bepalende zeggenschap toe en leidt het besluit om niet met de regeling in te stemmen tot het verval van rechtswege daarvan (artikel 58c, derde lid, Wpg). Op de hiervoor beschreven wijze is de parlementaire betrokkenheid geregeld bij de totstandkoming van de AMvB waarbij de inzet van het ctb in het mbo of ho mogelijk wordt, alsmede bij de inwerkingtreding van de ministeriele regeling waarbij tot de daadwerkelijke inzet van het ctb in het mbo of ho wordt besloten. Uw Kamer beschikt dus in feite over een vetorecht wat betreft de daadwerkelijke inzet van het ctb.

7. Regeldruk

*De leden van de **CDA-fractie** begrijpen dat dit wetsvoorstel op zichzelf geen regeldruk, uitvoeringsaspecten en geen toezichts- of handhavingsaspecten kent, aangezien dit wetsvoorstel alleen regelt dat het instemmingsrecht van de medezeggenschap vervalt. Als het gebruik van ctb in het mbo en ho echter daadwerkelijk verplicht wordt, dan zijn die aspecten er wel. Genoemde leden vragen of bij de uitwerking van de AMvB en/of de ministeriële regeling wel naar deze aspecten gekeken zal worden door de regering.*

Bij het schrappen van de bepaling over medezeggenschap worden in formele zin geen uitvoeringsgevolgen verwacht. De regering erkent de uitvoeringsproblematiek die gepaard gaat met de eventuele inzet van ctb's in het mbo en ho en maakt daar in de nota van toelichting bij de AMvB (paragrafen uitvoering, regeldruk en consultatie) ook melding van. Om uitvoeringsproblemen zoveel mogelijk te identificeren en waar mogelijk op te lossen, vinden op dit moment gesprekken plaats met onderwijskoepels, studentenorganisaties en vakbonden. Als zou worden besloten tot inzet van ctb's in mbo en ho, worden deze uitvoeringsaspecten nader geadresseerd in de ministeriële regeling.

*De leden van de **CDA-fractie** wijzen op de concept AMvB waaruit blijkt dat onderwijsinstellingen verantwoordelijk worden voor het testen. Niet duidelijk wordt of dat betekent dat zij het testen moeten faciliteren, bijvoorbeeld door hiervoor ruimte te bieden binnen de onderwijsinstelling of dat deze verantwoordelijkheid ook verder gaat en instellingen ook zelf de testen zouden moeten uitvoeren. De leden van de CDA-fractie vragen of de regering hier meer duidelijkheid over kan geven.*

Studenten die zich moeten laten testen kunnen terecht bij de testaanbieders die zijn gecontracteerd door SON. SON maakt gebruik van antigeentesten, waardoor de uitslag sneller bekend is dan bij een pcr-test. Het is niet zo dat onderwijsinstellingen verantwoordelijk zijn voor het afnemen van testen. Wel hebben zij een signalerende taak. Wanneer een onderwijsinstelling signaleert dat in de buurt van de instelling de dekkingsgraad onvoldoende is, kan de testbehoefte worden doorgegeven aan SON. De door SON gecontracteerde testaanbieders kunnen hierop inspelen door extra locaties te openen in of rondom de betreffende onderwijsinstelling. Daarbij wordt er van de instellingen verwacht dat zij studenten goed zullen informeren over de beschikbare testvoorziening en waar nodig en wenselijk ruimte bieden voor testlocaties. Er worden voor studenten en instellingen geen kosten verbonden aan het testen.

8. Uitvoering

*De leden van de **CDA-fractie** vragen hoe de handhaving door de instellingen er precies uit moet komen te zien. Is het bijvoorbeeld mogelijk om testmogelijkheden dicht bij de onderwijsinstelling te hebben, of zelfs in de onderwijsinstelling om zoveel als mogelijk ervoor te zorgen dat studenten zonder ctb laagdrempelig en snel kunnen worden getest?*

Studenten die toegang willen krijgen tot de onderwijslocatie, dienen, indien bij ministeriële regeling het ctb is voorgeschreven, bij de toegang tot het onderwijsgebouw gecontroleerd te worden op een geldig ctb. Het kabinet realiseert zich dat 100%-controle voor onderwijsinstellingen erg ingewikkeld is. Tegelijkertijd is het belangrijk dat het CTB het risico op besmettingen zoveel mogelijk verkleint, juist bij een ernstige epidemiologische situatie. Het kabinet verkent met onderwijsinstellingen oplossingen die passen bij de logistiek en omvang van de onderwijssector, en bij het vereiste veiligheidsniveau bij een ernstige epidemiologische situatie. Bij ministeriële regeling worden ten aanzien van de toegangscontrole nadere regels gesteld.

Wat de toegankelijkheid van testfaciliteiten betreft, zijn er momenteel meer dan 800 teststraten van testaanbieders onder Stichting Open Nederland beschikbaar. Dit aantal kan onder de open house van SON nog verder worden uitgebreid als daar voldoende vraag naar is. Van onderwijsinstellingen wordt gevraagd om wanneer zij een tekort aan voldoende toegankelijke testfaciliteiten signaleren, in contact treden met SON om te bezien of er testaanbieders zijn die (dichter) bij de onderwijsinstelling een testfaciliteit kunnen inrichten. Ook worden zij gevraagd om indien nodig ruimtes op locaties beschikbaar te stellen, zodat het inderdaad ook mogelijk kan zijn om op onderwijsinstellingen zelf testfaciliteiten in te richten.

*De leden van de **CDA-fractie** wijzen op hogescholen en universiteiten die aangeven geen een-op-een controle te kunnen uitvoeren en pleiten voor steekproefsgewijze controle indien het ctb verplicht wordt gesteld. De leden van de CDA-fractie vragen de regering naar haar opvatting hierover.*

Het kabinet realiseert zich dat 100%-controle voor onderwijsinstellingen erg ingewikkeld is. Tegelijkertijd is het belangrijk dat het CTB het risico op besmettingen zoveel mogelijk verkleint, juist bij een ernstige epidemiologische situatie. Alleen steekproeven controleren is dan niet veilig genoeg, maar er zijn – ook in het buitenland – andere manieren waarop studenten consequent en regelmatig gecontroleerd worden. We verkennen met onderwijsinstellingen oplossingen die passen bij de logistiek en omvang van de onderwijssector, en bij het vereiste veiligheidsniveau bij een ernstige epidemiologische situatie als deze. Dit wordt uitgewerkt in de ministeriële regeling.

*De leden van de **SP-fractie** lezen dat de regering geen uitvoeringsaspecten ziet aan dit wetsvoorstel. Hoewel dat voor het voorstel zelf zo ongeveer wel klopt, vinden deze leden het wel echt bizar dat de regering helemaal niets zegt over de enorme uitvoeringsproblemen die er te wachten staan wanneer de AMvB, die samenhangt met dit wetsvoorstel, in werking zou treden. Wat is de reactie van de regering hierop?*

Bij het schrappen van de bepaling over medezeggenschap worden in formele zin geen uitvoeringsgevolgen verwacht. De regering erkent de uitvoeringsproblematiek die gepaard gaat met de eventuele inzet van ctb's in het mbo en ho en maakt daar in de nota van toelichting bij de AMvB (paragrafen uitvoering, regeldruk en consultatie) ook melding van. Om uitvoeringsproblemen zoveel mogelijk te identificeren en waar mogelijk op te lossen, vinden op dit moment gesprekken plaats met onderwijskoepels, studentenorganisaties en vakbonden. Als zou worden besloten tot inzet van ctb's in mbo en ho, worden deze uitvoeringsaspecten nader geadresseerd in de ministeriële regeling.

*De leden van de **SP-fractie** lezen dat de Vereniging Hogescholen (VH) en de Universiteiten van Nederland (UNL) gehakt maken van de voorgestelde ctb-plicht in het onderwijs. Kan de regering punt voor punt ingaan op hun kritiek?*

Door de Vereniging Hogescholen en de Universiteiten van Nederland zijn de volgende aandachtspunten naar voren gebracht. Samengevat zijn er zorgen over de toegankelijkheid van het onderwijs, de proportionaliteit van de maatregel en de praktische (on)uitvoerbaarheid.

Met de invoering van ctb's zullen studenten die geen bewijs van vaccinatie, herstel of negatieve test kunnen tonen en niet tot de uitzonderingsgevallen behoren, vooral aangewezen zijn op afstandsonderwijs. Dit digitale afstandsonderwijs is anders van vorm. Een zeker verlies aan onderwijskwaliteit is mogelijk, bijvoorbeeld omdat studenten zonder ctb minder kunnen participeren aan hybride onderwijs dan studenten die met ctb aanwezig zijn. Op voorhand kan daarom het risico op een eventueel kwaliteitsverschil en studievertraging niet helemaal worden uitgesloten, wel geldt dat het wel zo veel mogelijk moet worden beperkt. Om het risico op kwaliteitsverlies zo klein mogelijk te maken is het ook nodig om de inzet van ctb's weer te stoppen als fysiek onderwijs op een andere manier, gezien de epidemiologische situatie, weer mogelijk is.

Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologisch beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In zo'n geval zou de inzet van ctb's een manier zijn om sluiting van het mbo en ho te voorkomen en fysiek onderwijs te kunnen blijven geven. We willen vermijden dat we terug gaan naar een situatie waarin studenten weer volledig aangewezen zijn op online onderwijs. Het ctb kan daartoe een uiterste redmiddel zijn.

De regering kent de signalen van onderwijsinstellingen goed en weet dat de controle van ctb's hen voor grote uitdagingen zal stellen. Tegelijkertijd is het bij een ernstige epidemiologische situatie belangrijk dat het ctb het risico op besmettingen zoveel mogelijk verkleint en dat het instrument betrouwbaar is en vrij van fraude. De regering zoekt met instellingen naar oplossingen voor deze problemen, omdat het van groot belang is dat fysiek onderwijs mogelijk blijft. Als in het uiterste geval zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho, dan wordt de wijze van toegangscontrole in de ministeriële regeling nader uitgewerkt. Op het moment dat met ctb's gewerkt moet worden, vindt de regering belangrijk dat het onderwijs voor studenten zonder ctb's toegankelijk blijft. Veel van het onderwijs kan met een hybride of online alternatief toegankelijk blijven, maar dit geldt niet voor al het onderwijs. Voor een groot deel van

praktijklessen is er geen online of hybride alternatief voorhanden. Omdat de regering het belangrijk vindt dat opleidingen studeerbaar blijven, worden praktijklessen daarom uitgezonderd van de ctb-plicht. Hetzelfde geldt voor toetsen, examens en tentamens. Deze zijn uitgezonderd omdat niet altijd een alternatief voorhanden is. Tegelijkertijd is het goed mogelijk om dit alsnog veilig in te richten. Bijvoorbeeld door tentamens af te nemen in een ruimte waar de 1,5 meter afstand gehouden kan worden. Ook voor de begeleiding van kwetsbare studenten is een uitzondering gemaakt. De studenten uit deze drie categorieën mochten ten tijde van eerdere lockdowns ook naar de instelling blijven komen. Tot slot worden er in de brief ook uitvoeringstechnische problemen geschetst. Er vindt overleg met de sector plaats in hoeverre hier zo goed mogelijk mee om kan worden gegaan.

*De leden van de **SP-fractie** vragen de regering daarnaast aan te geven hoe het overleg met deze organisaties is geweest in de aanloop naar dit wetsvoorstel en de daarmee samenhangende ontwerp AMvB? Is de regering het daarnaast met deze leden eens dat uitvoerbaarheid van de ctb-plicht valt of staat met de steun vanuit de onderwijsinstellingen? Wat is volgens de regering het effect van de geleverde kritiek op die uitvoerbaarheid?*

Het kabinet overlegt op reguliere basis met de onderwijskoepels over de veiligheid op onderwijsinstellingen en over geldende en nieuwe coronamaatregelen. In aanloop naar de voltooiing van de AMvB is diverse malen ambtelijk en bestuurlijk overleg geweest met onderwijskoepels, vakbonden en studentenorganisaties over de eventuele inzet van ctb's in het mbo en ho en over de uitdagingen in de uitvoering die ermee gepaard gaan. Uit de consultatie blijkt dat het werken met ctb's onderwijsinstellingen voor een moeilijke opgave stelt. Daarbij wijzen zij met name op uitvoeringsproblemen die gepaard gaan met het bieden van alternatief onderwijs, op logistieke moeilijkheden bij het vormgeven van de uitzonderingen en op de organisatorische problemen rondom controle van toegangsbewijzen.

Het kabinet deelt de opvatting dat de steun van onderwijsinstellingen noodzakelijk is om, mocht daartoe besloten worden, tot uitvoering van ctb's in het onderwijs te kunnen overgaan. In gesprekken met het onderwijsveld wordt op dit moment getracht om zoveel mogelijk van de uitvoeringsproblemen te adresseren en waar mogelijk samen tot oplossingen te komen. Daarbij merkt het kabinet op dat een ingrijpende maatregel als het invoeren van ctb's onherroepelijk ook nadelen kent. Dit moet echter worden afgewogen tegen de situatie van eerdere lockdowns, waarbij vrijwel alle studenten aangewezen waren op online onderwijs – iets dat grote gevolgen had voor het welzijn en de ontwikkeling.

*De leden van de **GroenLinks-fractie** lezen dat er geen uitvoeringsaspecten aan het wetsvoorstel zitten, terwijl dit wetsvoorstel de facto het effect heeft dat scholen verplicht kunnen worden om het ctb in te zetten, zonder dat de medezeggenschapsorganen daarmee kunnen instemmen. Daarmee kunnen zij worden verplicht tot het controleren op ctb, terwijl zij zelf niet kunnen aangeven of zij dit wel kunnen en willen. Het stellen dat er geen uitvoeringsaspecten zijn en dat er geen toezichts- of handhavingsaspecten zijn, lijkt de leden van de GroenLinks-fractie dan ook iets te kort door de bocht. Want als de regering het ctb wil inzetten op mbo en ho, dan moet dit natuurlijk wel een maatregel zijn die effectief is uit te voeren. Met andere woorden: onderwijsinstellingen moeten voldoende middelen hebben om te kunnen controleren op het ctb en er moet een instantie zijn die controleert of de onderwijsinstellingen zich hier wel aan houden. Zonder een toelichting op deze uitvoeringsaspecten is het voor de leden*

van de fractie van GroenLinks moeilijk te beoordelen of het onderliggende voorstel wel uitvoerbaar is.HOHO

De regering erkent de uitvoeringsproblematiek die gepaard gaat met de eventuele inzet van ctb's in het mbo en ho en maakt daar in de nota van toelichting bij de AMvB (paragrafen uitvoering, regeldruk, consultatie en toezicht) ook melding van. Bij het schrappen van de bepaling over medezeggenschap worden in formele zin geen uitvoeringsgevolgen verwacht.

Deze signalen van onderwijsinstellingen zijn bekend en de controle van ctb's zal hen voor grote uitdagingen stellen. Tegelijkertijd is het bij een ernstige epidemiologische situatie belangrijk dat het ctb het risico op besmettingen zoveel mogelijk verkleint en dat het instrument betrouwbaar is en vrij van fraude. Op dit moment worden er gesprekken met de onderwijskoepels gevoerd waarin wordt gezocht naar oplossingen voor deze problemen, omdat het van groot belang is dat fysiek onderwijs mogelijk blijft. Als in het uiterste geval zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho, dan worden de relevante uitvoeringsaspecten in de ministeriële regeling nader uitgewerkt. Daarbij worden ook de kosten voor de controle-infrastructuur en verdere kostenposten in beeld gebracht; een financiële tegemoetkoming is onderwerp van nadere besluitvorming.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** hebben grote zorgen en veel vragen bij de uitvoeringsgevolgen van de invoering van het ctb. Deze zijn in lijn met de zorgen en vragen die vanuit onderwijsbesturen geuit worden. Deze leden lezen dat in de ministeriële regeling nader ingegaan zal worden op uitvoeringsproblemen, de kosten die daarmee gepaard gaan en de manier waarop dit voor mbo en ho tot verschillende afwegingen kan leiden. Tevens lezen genoemde leden dat de financiële tegemoetkoming aan de onderwijsinstellingen onderwerp is voor nadere besluitvorming. Deze leden vinden het moeizaam dat pas in de ministeriële regeling duidelijkheid gegeven wordt aan studenten en onderwijsinstellingen. Zij vragen welke gevolgen dit voor onderwijsinstellingen heeft met betrekking tot de arbeidskrachten die nodig zijn om het ctb in te voeren.*

De regering is in overleg met alle betrokken partijen om deze onderdelen zo goed mogelijk in te vullen. We erkennen de complexiteit van de uitvoering en brengen de (financiële) gevolgen voor onderwijsinstellingen en studenten zo goed mogelijk in kaart.

*Zoals geschreven in de ontwerp AMvB is er sprake van een krappe arbeidsmarkt waardoor die werving mogelijk traag verloopt en er een nog grotere druk komt te liggen op onderwijzend of onderwijsondersteunend personeel (OOP). Voor de leden van de **ChristenUnie-fractie** is het verhogen van die druk op OOP een aspect dat ook meeweegt. Dat staat nog los van de financiële druk die dit met zich meebrengt, en waarvan onderwijsinstellingen nu niet kunnen inschatten wat zij zelf moeten bekostigen en hoe hoog de «financiële tegemoetkoming» is. Deze leden lezen dat gewerkt wordt aan een ministeriële regeling om snelheid in het proces te houden, zodat het ctb in het ho en mbo met spoed ingevoerd kan worden. Deze leden vragen de regering wat wordt verstaan onder het begrip «spoed». Over welke termijn gaat het dan?*

Er worden voorbereidingen getroffen voor een ministeriële regeling, zodat, wanneer tot de inzet van het ctb in het mbo of ho wordt besloten, snel kan worden geacteerd. Voordat het kabinet een dergelijk besluit kan nemen, zal ten minste een advies van het OMT en een sociaal maatschappelijke reflectie moeten zijn gegeven waaruit de noodzaak en de proporti-

onaliteit van de inzet van het ctb in het mbo of ho blijkt. Een dergelijke situatie vraagt om spoed, maar we zijn niet van plan instellingen en SON aan het onmogelijke te houden. Er vindt doorlopend overleg met alle betrokken partijen plaats over dit aspect van de uitvoering. Daarbij is het uitgangspunt dat de ministeriële regeling niet eerder in werking treedt dan een week na overlegging aan het parlement.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** vragen welke termijn naar het oordeel van de regering onderwijsbesturen nodig zullen hebben om processen in te richten voor het ctb.*

De inzet van CTB's in het mbo en ho zien we als een laatste redmiddel, dat wordt ingezet indien het epidemiologisch beeld dusdanig verslechtert dat er geen andere manieren zijn om het mbo en ho in de huidige vorm open te houden. Een dergelijke situatie vraagt om spoed, maar we zijn niet van plan instellingen aan het onmogelijke te houden. Er vindt doorlopend overleg met alle betrokken partijen plaats over dit aspect van de uitvoering. Daarbij is het uitgangspunt dat de ministeriële regeling niet eerder in werking treedt dan een week na overlegging aan het parlement.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** vragen waarom de regering niet heeft gekozen voor het verschaffen van meer duidelijke kaders in uitvoering en financiering voor de invoering van het ctb in het ho en mbo?*

De regering is in overleg met alle betrokken partijen om deze onderdelen zo goed mogelijk in te vullen. We erkennen de complexiteit van de uitvoering en brengen de (financiële) gevolgen voor onderwijsinstellingen en studenten zo goed mogelijk in kaart.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** vragen de regering bovendien waarom een ministeriële regeling in plaats van een AMvB passend wordt geacht.*

Het kabinet wil alleen tot de inzet van het ctb in het mbo of ho overgaan, indien dit echt noodzakelijk en proportioneel is, en geen ander middel volstaat. De verslechterende epidemiologische situatie die in de afgelopen weken is ontstaan, laat ook zien dat het wenselijk is om snel maatregelen te kunnen treffen. Vandaar dat er voor is gekozen om bij de AMvB de inzet van het ctb mogelijk te maken, maar de precieze uitwerking door te delegeren naar een ministeriële regeling. Op de hiervoor beschreven wijze is de parlementaire betrokkenheid geregeld bij de totstandkoming van de AMvB waarbij de inzet van het ctb in het mbo of ho mogelijk wordt, alsmede bij de inwerkingtreding van de ministeriële regeling waarbij tot de daadwerkelijke inzet van het ctb in het mbo of ho wordt besloten. Uw Kamer beschikt dus in feite over een vetorecht wat betreft de daadwerkelijke inzet van het ctb.

*De leden van de **SGP-fractie** constateren dat vanuit de praktijk van het onderwijs massieve signalen komen dat het uitvoeren van fysiek en digitaal onderwijs in de situatie van een verplicht ctb niet fatsoenlijk uitvoerbaar is en tot grote problemen voor de kwaliteit gaat leiden. Waarom negeert de regering deze signalen en riskeert zij daarmee welbewust de schade voor studenten die zij zegt te willen voorkomen?*

Deze signalen van onderwijsinstellingen zijn bekend en de controle van ctb's zal hen voor grote uitdagingen stellen. Tegelijkertijd is het bij een ernstige epidemiologische situatie belangrijk dat het ctb het risico op besmettingen zoveel mogelijk verkleint en dat het instrument betrouwbaar is en vrij van fraude. Op dit moment worden er gesprekken met de onderwijskoepels gevoerd waarin wordt gezocht naar oplossingen

voor deze problemen, omdat het van groot belang is dat fysiek onderwijs mogelijk blijft juist ten behoeve van het welzijn van de student. De pandemie heeft de afgelopen twee studiejaar een enorme impact op het onderwijs gehad. Onderwijsinstellingen zijn erin geslaagd om onder moeilijke omstandigheden goed onderwijs te geven, maar een situatie als vorig studiejaar, waarin het onderwijs noodgedwongen alleen online kon worden verzorgd en gevolgd, willen we koste wat het kost voorkomen. De inzet van ctb's is bedoeld om die situatie, waarin de kwaliteit van het onderwijs ook onder druk komt te staan, te voorkomen. Als in het uiterste geval zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho, dan worden de relevante uitvoeringsaspecten in de ministeriële regeling nader uitgewerkt.

*Het lid van de **BBB-fractie** vindt het van groot belang dat het ho te allen tijde toegankelijk blijft voor alle studenten. De Tijdelijke wet ctb's³⁹ voorziet hierin door te stellen dat de onderwijsinstelling «de toegankelijkheid van het onderwijs waarborgt voor de student die niet over een ctb beschikt». Dat recht mag niet verdwijnen, is de regering dat met dit lid eens?*

De regering onderschrijft dat de toegankelijk van het onderwijs ook voor studenten zonder ctb moet worden geborgd. Daarom is in de wet de bepaling opgenomen dat de instelling ervoor moet zorgen dat het onderwijs voor studenten die niet beschikken over een ctb toegankelijk moet blijven.

*Voor het lid van de **BBB-fractie** is het zeer belangrijk dat geen enkele student die geen ctb kan of wil laten zien, studievertraging oploopt doordat er geen onderwijs kan worden aangeboden. Genoemd lid is van mening dat instellingen een resultaatverplichting hebben voor het aanbieden van een digitaal alternatief indien studenten geen ctb kunnen of willen overhandigen. Een inspanningsverplichting is wat dit lid betreft onvoldoende en biedt studenten, juridisch gezien, onvoldoende houvast. De Tijdelijke wet ctb's⁴⁰ stelt dat de instelling «zorg draagt voor een toegankelijke voorziening waar de student zich kan laten testen op infectie met het virus SARS-CoV-2». Tevens stelt de wet dat «bij of krachtens een algemene maatregel van bestuur» vastgesteld moet worden hoe instellingen voor die toegankelijke voorzieningen moeten zorgen. Wat de definitie van «toegankelijk» precies betekent, is op dit moment voor het lid van de BBB-fractie onduidelijk. Wat dit lid betreft zijn zeer toegankelijke testfaciliteiten en een snel testresultaat belangrijke eisen voor de inzet van ctb's in het ho. Testfaciliteiten op de campus lijken noodzakelijk om die toegankelijke testvoorzieningen te bewerkstelligen, aangezien dit lid regelmatig van studenten hoort dat ze ver moeten reizen om naar de huidige testvoorzieningen te kunnen gaan. Voor zowel het controleren op ctb's als het aanbieden van een digitaal alternatief lijkt extra personeel nodig te zijn. De vraag hoe dit gefinancierd gaat worden moet wat dit lid betreft zo snel mogelijk beantwoord worden, aangezien het zeer bepalend zal zijn voor de uitvoering. Het lid van de BBB-fractie wil absoluut voorkomen dat de inzet van ctb's ten koste gaat van de huidige onderwijsbegroting. Straks worden de medezeggenschapspartners geconfronteerd met bezuinigingen, veroorzaakt door maatregelen waar ze geen medezeggenschap in gehad hebben. Dit studiejaar is gebleken dat internationale studenten niet altijd tijdig of helemaal niet hun vaccinatiebewijs of herstelbewijs kunnen omzetten naar de Nederlandse QR-code. Wanneer ctb's ingezet gaan worden, moet dit opgelost zijn zodat alle internationale studenten die gevaccineerd zijn óf een herstelbewijs hebben, toegang*

³⁹ Kamerstukdossier 35 807.

⁴⁰ Kamerstukdossier 35 807.

hebben tot de instelling. Hoe gaat de regering dit oplossen en per wanneer?

Internationale studenten in Nederland kunnen met verschillende situaties te maken hebben:

Internationale studenten die in Nederland zijn gevaccineerd, kunnen in Nederland een ctb en DCC verkrijgen, indien zij een BSN hebben en door de GGD zijn gevaccineerd of door een andere uitvoerder maar toestemming hebben gegeven hun gegevens door te geven aan het Covid-vaccinatie Informatie- en Monitoringssysteem van het RIVM. Het kan zijn dat zij niet beschikken over een DigiD, die kunnen zij dan aanvragen. Indien zij geen BSN hebben en door een huisarts of zorginstelling zijn gevaccineerd kunnen zij daar hun vaccinatiebewijs vragen. Samen met de GGD GHOR wordt verkend hoe op korte termijn personen die door de GGD zijn gevaccineerd maar geen BSN hebben, toch een ctb en DCC kunnen krijgen. De verwachting is dat dit op korte termijn is gerealiseerd.

Voor internationale studenten die elders binnen de EU zijn gevaccineerd geldt dat indien de 1^e prik in het buitenland en de 2^e bij de GGD is gezet, zij hun QR-code kunnen genereren via de CoronaCheck app. Indien de 1^e prik in Nederland en de 2^e in de andere lidstaat is gezet, ofwel als zij volledig in een andere lidstaat zijn gevaccineerd, beschikken zij in principe over een DCC van die lidstaat, waarmee toegang kan worden gekregen tot of deelgenomen kan worden aan activiteiten of voorzieningen waarvoor een ctb is voorgeschreven. Het komt soms voor dat de andere lidstaat geen DCC heeft afgegeven. Indien dit het geval is kunnen deze studenten terecht bij de GGD-locatie Utrecht, Groningen en Rotterdam voor een ctb. Nederland wil hiermee voorkomen dat deze studenten in Nederland nergens terecht kunnen.

Internationale studenten die buiten de EU zijn gevaccineerd en daar geen DCC hebben gekregen (wat wél mogelijk is, indien het niet-EU-land is aangesloten op de DCC) kunnen bij de GGD-locaties Utrecht, Groningen en Rotterdam terecht voor een ctb en DCC. Een van de voorwaarden om een vaccinatiebewijs te verkrijgen in een derde land om te zetten naar een Nederlands DCC en ctb is dat zij kunnen aantonen dat zij woonachtig zijn in Nederland. Een inschrijving aan bijvoorbeeld een studie-instelling volstaat ook als bewijs dat iemand woonachtig is in Nederland. Een andere voorwaarde is dat de vaccins zijn goedgekeurd door de EMA of WHO.

Dit alles geldt overigens niet alleen voor internationale studenten maar voor alle mensen op wie deze situaties van toepassing zijn.

Ten aanzien van een herstelbewijs voor een ctb geldt, dat dit alleen wordt afgegeven op basis van in Nederland afgenomen positieve test. Tevens is een vereiste dat men een DigiD heeft of een woonadres in Nederland heeft. Internationale studenten die een geldend DCC herstelbewijs hebben, kunnen dat natuurlijk ook als ctb gebruiken.

9. Toezicht en handhaving

De leden van de VVD-fractie lezen dat dit wetsvoorstel geen toezichts- of handhavingaspecten heeft. Dat mag voor het wetsvoorstel in enge zin het geval zijn, maar dat geldt toch niet voor de AMvB en/of de ministeriele regeling? Kan dit nader worden toegelicht?

De Inspectie van het Onderwijs heeft in het mbo en ho een toezichthoudende rol. De afspraak is dat de inspectie, bij signalen van bijvoorbeeld studenten, docenten of anderen dat een instelling zich niet houdt aan de regels ten aanzien van de ctb's, besturen aanspreekt op de juiste uitvoering van de regels. Na herhaalde overtreding kan dit leiden tot bestuurlijke acties van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Omdat met de AMvB de inzet van het ctb in het mbo en ho mogelijk wordt gemaakt, wordt in de nota van toelichting bij de AMvB ingegaan op de toezicht- en handavingsaspecten.

*De leden van de **SGP-fractie** merken uit de reactie van de Onderwijsinspectie dat er veel scepsis is over de vraag of effectieve handhaving mogelijk is, mede vanwege te beperkte capaciteit. Hoe heeft de regering de signalen van uitvoerders en toezichthouders gewogen?*

Over het toezicht zijn gesprekken gevoerd met de Inspectie van het Onderwijs. De Inspectie van het Onderwijs heeft aangegeven dat een controlerende rol van de inspectie ter plekke bij de instellingen, gericht op de juiste inzet van ctb's, niet goed bij haar rol past. De afspraak is dat de inspectie, bij signalen van bijvoorbeeld studenten, docenten of anderen dat een instelling zich niet houdt aan de regels ten aanzien van de ctb's, besturen aanspreekt op de juiste uitvoering van de regels. Na herhaalde overtreding kan dit leiden tot bestuurlijke acties van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

*Bovendien vragen de leden van de **SGP-fractie** waarom de regering met name de Onderwijsinspectie in stelling brengt als het gaat om handhaving. Deze leden wijzen erop dat bij de vraag of het beleid inzake fysiek en digitaal onderwijs tot voldoende kwaliteit leidt, bij uitstek ook het accreditatiestelsel in beeld is. Waarom speelt de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) in de toelichting niet een belangrijke rol en heeft de regering met dit accreditatieorgaan overlegd?*

Inderdaad is de rol van de Inspectie van het onderwijs anders in het HO dan in het MBO. In het HO beoordeelt de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) het niveau en de kwaliteit van het onderwijs. De inspectie richt zich wat het ho betreft primair op de naleving van de wettelijke voorschriften en de kwaliteit van het stelsel. De beschreven taakverdeling verandert niet door de inzet van ctb's. Als wordt besloten tot daadwerkelijke inzet van ctb's zal nader overleg met de NVAO plaatsvinden.

10. Advies en consultatie

*De leden van de **VVD-fractie** lezen dat veel van de opmerkingen en het commentaar zijn verwerkt in de concept-AMvB, maar niet in het wetsvoorstel. Waarom is er door de regering niet voor gekozen om deze zaken ook in de memorie van toelichting van het wetsvoorstel op te nemen?*

De AMvB heeft als doel de inzet van het ctb in het mbo of ho mogelijk te maken, terwijl het wetsvoorstel als doel heeft het instemmingsrecht van medezeggenschapsorganen van onderwijsinstellingen op de inzet van het ctb te schrappen. Gelet op deze verschillende doelstellingen, is ervoor gekozen om opmerkingen die tijdens de consultatie zijn opgekomen dan wel die door adviesorganen zijn aangedragen, daar te bespreken waar dit het doel van de regeling raakt. Daarom is in het wetsvoorstel niet ook alle argumentatie opgenomen voor de inzet van het ctb in het mbo of ho.

*De leden van de **VVD-fractie** vragen of de regering kan ingaan op het op 23 november 2021 naar de Kamer gezonden commentaar van de VH en UNL? Kan de regering ook ingaan op het op 16 november 2021 naar de Kamer gezonden commentaar van de MBO Raad?*

In de brief van 23 november geven de VH en UNL hun zienswijze mee over de invoering van ctb's in het ho. Samengevat zijn er zorgen over de

toegankelijkheid van het onderwijs, de proportionaliteit van de maatregel en de praktische (on)uitvoerbaarheid.

Met de invoering van ctb's zullen studenten die geen bewijs van vaccinatie, herstel of negatieve test kunnen tonen en niet tot de uitzonderingsgevallen behoren, vooral aangewezen zijn op afstandsonderwijs. Dit digitale afstandsonderwijs is anders van vorm. Een zeker verlies aan onderwijskwaliteit is mogelijk, bijvoorbeeld omdat studenten zonder ctb minder kunnen participeren aan hybride onderwijs dan studenten die met ctb aanwezig zijn. Op voorhand kan daarom het risico op een eventueel kwaliteitsverschil en studievertraging niet helemaal worden uitgesloten, wel geldt dat het wel zo veel mogelijk moet worden beperkt. Om het risico op kwaliteitsverlies zo klein mogelijk te maken is het ook nodig om de inzet van ctb's weer te stoppen als fysiek onderwijs op een andere manier, gezien de epidemiologische situatie, weer mogelijk is.

Inzet van ctb's in het mbo en ho is alleen aan de orde als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologisch beeld niet meer verantwoord mogelijk is. In zo'n geval zou de inzet van ctb's een manier zijn om sluiting van het mbo en ho te voorkomen en fysiek onderwijs te kunnen blijven geven. We willen vermijden dat we terug gaan naar een situatie waarin studenten weer volledig aangewezen zijn op online onderwijs. Het ctb kan daartoe een uiterste redmiddel zijn.

De regering kent de signalen van onderwijsinstellingen goed en weet dat de controle van ctb's hen voor grote uitdagingen zal stellen. Tegelijkertijd is het bij een ernstige epidemiologische situatie belangrijk dat het ctb het risico op besmettingen zoveel mogelijk verkleint en dat het instrument betrouwbaar is en vrij van fraude. De regering zoekt met instellingen naar oplossingen voor deze problemen, omdat het van groot belang is dat fysiek onderwijs mogelijk blijft. Als in het uiterste geval zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho, dan wordt de wijze van toegangscontrole in de ministeriële regeling nader uitgewerkt. Op het moment dat met ctb's gewerkt moet worden, vindt de regering belangrijk dat het onderwijs voor studenten zonder ctb's toegankelijk blijft. Veel van het onderwijs kan met een hybride of online alternatief toegankelijk blijven, maar dit geldt niet voor al het onderwijs. Voor een groot deel van praktijklessen is er geen online of hybride alternatief voorhanden. Omdat de regering het belangrijk vindt dat opleidingen studeerbaar blijven, worden praktijklessen daarom uitgezonderd van de ctb-plicht. Hetzelfde geldt voor toetsen, examens en tentamens. Deze zijn uitgezonderd omdat niet altijd een alternatief voorhanden is. Tegelijkertijd is het goed mogelijk om dit alsnog veilig in te richten. Bijvoorbeeld door tentamens af te nemen in een ruimte waar de 1,5 meter afstand gehouden kan worden. Ook voor de begeleiding van kwetsbare studenten is een uitzondering gemaakt. De studenten uit deze drie categorieën mochten ten tijde van eerdere lockdowns ook naar de instelling blijven komen.

Er worden uitvoeringstechnische problemen geschetst in de brief. Er vindt overleg met de sector plaats in hoeverre hier zo goed mogelijk mee om kan worden gegaan.

In de brief van 18 november geeft de mbo-sector hun zienswijze mee over de invoering van ctb's in het mbo. Samengevat maakt de mbo-sector zich zorgen om het welzijn van de studenten. Juist het welzijn van de studenten is aanleiding geweest om een mogelijke toekomstige invoering van de ctb mogelijk te maken, omdat we willen dat het onderwijs zoveel mogelijk fysiek kan blijven plaatsvinden en een scholensluiting voorkomen zou moeten worden.

Er zijn zorgen geuit over uitval van kwetsbare studenten en kwalificatieplichtige studenten. Met deze studenten wordt rekening gehouden door ervoor te zorgen dat studenten die niet gevaccineerd zijn, met een negatief testuitslag ook toegang tot de onderwijsinstelling kan krijgen.

Daarnaast is er een online of hybride alternatief dat van voldoende kwaliteit hoort te zijn. Om de drempel voor kwetsbare studenten zo laag mogelijk te houden tot het volgen van onderwijs, is de begeleiding van deze groep uitgezonderd van de ctb plicht. Daarbij is specifieke aandacht voor entree- en niveau-2 mbo studenten, waarbij denkbaar is dat deze niet zullen worden aangewezen bij ministeriele regeling, mede gezien het feit dat veel van het onderwijs voor deze groep überhaupt praktisch van aard is. De ministeriele regeling voorziet er al in dat praktijklessen kunnen worden uitgezonderd van de ctb-plicht, omdat daar niet altijd een online alternatief voor mogelijk is. Ook hiermee trachten we de drempel voor het onderwijs zo laag mogelijk te houden.

Er worden uitvoeringstechnische problemen geschetst in de brief. We zijn met de sector in overleg hoe we hier zo goed mogelijk mee om kunnen gaan.

*De leden van de **VVD-fractie** lezen voorts dat het doel van het inzetten van ctb's in het mbo en ho is om zoveel als mogelijk fysiek onderwijs aan studenten aan te kunnen blijven bieden. Hoe verhoudt zich dit doel met de zorg geuit vanuit de VSNU en VH dat het lastig wordt om naast fysiek onderwijs aan studenten met een ctb ook een volwaardig, studeerbaar onlineprogramma aan te bieden aan studenten zonder ctb? Op welke manier wordt voorkomen dat dit er automatisch toe leidt dat instellingen ervoor kiezen om enkel een onlineprogramma aan te bieden, in plaats van zowel een fysiek als een onlineprogramma?*

Als in het uiterste geval zou worden besloten tot de inzet van ctb's in mbo en ho dan is er geen ruimte binnen de instelling om in zijn geheel van die inzet af te zien wat betreft het onderwijs dat de instellingen gewoonlijk fysiek verzorgen. Op het moment dat er gewerkt moet gaan worden met ctb's in het mbo en ho, moeten de onderwijsinstellingen toegankelijk onderwijs van voldoende kwaliteit blijven aanbieden aan alle studenten. Voor studenten met een ctb zal dit fysiek onderwijs zijn. Voor studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën, veelal een online of hybride alternatief worden geboden. Wanneer studenten geen ctb hebben, zal een basiskwaliteit van onderwijs moeten worden gewaarborgd. Als er meer signalen zijn dat hiervan geen sprake is, kan de inspectie besturen daarop aanspreken en eventueel een herstelopdracht geven. Daarbij is van belang dat fysiek onderwijs een belangrijk element is van veel opleidingen. Fysiek onderwijs bevordert onder meer de studeerbaarheid van de opleiding en de studievoortgang.

*De leden van de **D66-fractie** vragen de regering of en op welke wijze zij voornemens is om de eerste twee genoemde adviespunten van de Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)⁴¹ op te volgen.*

Wat het eerste adviespunt van de ATR betreft over het bieden van inzicht in het aandeel van mbo en ho in de besmettingen en ziekenhuisopnamen, wordt hier zoveel als mogelijk via BCO en clusteronderzoek door de GGD en RIVM naar gestreefd. Vooropgesteld staat dat inzet van ctb's in het mbo en ho alleen aan de orde is als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Besmettingscijfers op het mbo en ho worden hier waar mogelijk en nodig door het kabinet, op basis van advies van het OMT, bij meegenomen.

Het tweede adviespunt van de ATR ziet op het stellen van een concrete norm om vast te kunnen stellen met hoeveel procent het aantal besmettingen als gevolg van inzet van ctb's in het mbo en het ho afneemt. Zoals het kabinet in de toelichting bij de AMvB schetst, is niet mogelijk om van

⁴¹ Bijlage bij Kamerstuk 35 972, nr. 3.

een individuele maatregel vast te stellen wat het exacte effect is in de bestrijding van de epidemie.

*De leden van de **DENK-fractie** vragen naar de reactie van de regering op het advies van de ATR, namelijk dat inzicht in de besmettingscijfers op het mbo en het ho onmisbaar zijn in het licht van het voorliggende wetsvoorstel.*

Wat het advies van de ATR betreft over het bieden van inzicht in het aandeel van mbo en ho in de besmettingen en ziekenhuisopnamen, wordt hier zoveel als mogelijk via BCO en clusteronderzoek door de GGD en RIVM naar gestreefd. Vooropgesteld staat dat inzet van ctb's in het mbo en ho alleen aan de orde is als uiterste middel en wanneer het fysieke onderwijs op een andere wijze, gezien het epidemiologische beeld niet meer verantwoord mogelijk is. Besmettingscijfers op het mbo en ho worden hier waar mogelijk en nodig door het kabinet, op basis van advies van het OMT, bij meegenomen. Echter, ook besmettingscijfers in de leeftijdsgroepen van studenten alsmede om besmettingscijfers in den brede kunnen inzicht bieden. Daarbij zal het ctb onder die omstandigheden juist worden ingezet om zoveel mogelijk fysiek onderwijs doorgang te laten vinden om zo een eventuele inbreuk op het recht op onderwijs te minimaliseren.

11. Consultatie overig

*De leden van de **SP-fractie** lezen dat de regering heeft besloten om geen internetconsultatie te doen bij dit wetsvoorstel, terwijl dit een zeer verstrekkend wetsvoorstel is dat voor de nodige commotie in de samenleving zorgt. Waarom vindt de regering het negeren van de samenleving bij een dergelijk wetsvoorstel een verantwoorde manier van handelen in een tijd waarin het vertrouwen in de overheid toch al tot een dieptepunt is gedaald?*

Het kabinet beschouwt internetconsultatie in zijn algemeenheid als een belangrijk middel bij de totstandkoming van wetgeving. Echter, gezien het feit dat zowel het wetsvoorstel als de AMvB spoedwetgeving betreft, is er voor gekozen om hier af te zien van internetconsultatie. Wel heeft een uitgebreide consultatie met vertegenwoordigingen van studentenorganisaties, vakbonden en onderwijsinstellingen plaatsgevonden.

*De leden van de **PvdA-fractie** lezen dat het wetsvoorstel is voorgelegd aan onderwijskoepels en studentenorganisaties. Daaruit begrijpen zij dat de onderwijskoepels het schrappen van de medezeggenschapsbepaling uit de Wpg steunen. Studentenorganisaties vinden het belangrijk dat de instellingen en medezeggenschapsorganen een stem hebben in de toepassing van het ctb. In de memorie van toelichting staat dat het gesprek met de medezeggenschap en andere partijen over de toepassing van de maatregelen en het monitoren van de effecten ervan mogelijk blijft. Waarom wordt in het voorliggend wetsvoorstel niet verankerd dat medezeggenschapsorganen het recht krijgen om over operationele aspecten van het ctb in de praktijk advies te mogen uitbrengen?*

De keuze voor de inzet van ctb's wordt gezien de epidemiologische nood situatie door het kabinet gemaakt, niet door de instelling zelf. Om die reden is er geen formele rol bij de medezeggenschap weggelegd. De voorwaarden waaronder die inzet plaatsvindt worden van overheidswege op hoofdlijnen in de AMvB en nader in die ministeriële regeling bepaald. Desalniettemin is het goed dat binnen de instelling het gesprek met studenten, personeel en anderen wordt gevoerd over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan kabinetsmaatregelen. In hoeverre er op

instellingsniveau nog keuzes kunnen en moeten worden gemaakt wordt pas duidelijk als tot inzet van ctb's wordt besloten en onder welke nadere voorwaarden dat zal gebeuren. Dan pas kan ook de rol van de medezeggenschap bij die eventuele keuzes preciezer worden geschetst.

*De leden van de **JA21-fractie** lezen dat de onderwijskoepels onderkennen dat ctb's verplichten in het onderwijs het instemmingsrecht van de medezeggenschap doorkruist. Een instemmingsrecht telt zwaarder dan het adviesrecht. Daarvoor zijn zwaarwegende redenen aan te voeren. In de wetsgeschiedenis en jurisprudentie is sprake van een zorgvuldige afweging over het uitoefenen van rechten in de medezeggenschap. De leden van de JA21-fractie verbazen zich dan ook over de laconieke constatering dat de onderwijskoepels het schrappen van de medezeggenschapsbepaling uit de Wpg «dan ook» ondersteunen. Welke betekenis blijft er nog over van medezeggenschap, wat is nog de waarde van medezeggenschap, als het instemmingsrecht in situaties waarin het er werkelijk op aankomt, zonder pardon bij het grofvuil kan worden gezet?*

*De leden van de **JA21-fractie** zien zich gesterkt in deze overtuiging door de brief van het Platform Medezeggenschap MBO van 29 november 2021 aan de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport in de Tweede Kamer,⁴² waarin het platform aangeeft dat het schrappen van een medezeggenschapsbevoegdheid het raadplegen van alle betrokkenen veronderstelt. Uit de toelichting op onderhavig wetsvoorstel blijkt echter dat alleen ambtelijk en bestuurlijk overleg met onderwijskoepels, vakbonden en studentenorganisaties heeft plaatsgevonden. Niet met de vertegenwoordiging van de ondernemingsraden, terwijl deze toch het meest geraakt worden door deze wetswijziging. Deze passages acht het platform weinig hoopgevend voor de rol van de medezeggenschap waar het gaat om gestalte te geven aan het onderwijs als een mogelijk groot deel van de studenten bij invoering van een verplicht ctb geen fysiek onderwijs meer kan volgen.*

Indien de inzet van ctb's noodzakelijk is om een sluiting van het onderwijs te voorkomen, wil de regering snel en landelijk kunnen ingrijpen om de risico's bij het open houden van het onderwijs zoveel mogelijk te beperken. Zoals ook in de inleiding uiteen is gezet wordt de keuze voor de inzet van ctb's door het kabinet gemaakt, niet door de instelling zelf. Er is dus geen sprake van een besluit van de instelling waarop de medezeggenschap formeel instemming kan verlenen of onthouden. Het schrappen van het instemmingsrecht neemt niet de mogelijkheid weg om binnen de instelling het gesprek met de medezeggenschap en andere partijen te voeren over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan kabinetsmaatregelen.

12. Inwerkingtreding

*Het lid van de **BBB-fractie** merkt op dat de voorliggende wetswijziging in conflict is met vele mensenrechten zoals het recht op lichamelijke integriteit, het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, het recht op eerbiediging van familie of gezinsleven. Wat het lid van de BBB-fractie betreft betekent dit dat zaken als proportionaliteit, noodzaak en subsidiariteit voldoende moeten worden aangetoond alvorens men kan overgaan tot een dergelijke wetswijziging. De regering geeft daarbij aan dat het doel van de maatregel gelegen is in de bestrijding van de epidemie en het kunnen blijven borgen van de beschikbaarheid van de zorg.*

⁴² Documentnummer 2021D46571.

De regering geeft echter niet aan hoe deze maatregel daartoe bijdraagt en hoe groot deze verwachte bijdrage dan is. De subsidiariteit van de maatregel kan enkel dan worden beoordeeld als duidelijk is welke bijdrage de voorgestelde maatregel levert aan het bestrijden van de epidemie en het ontlasten van de zorg. Een berekening hiervan ontbreekt waardoor niemand een oordeel kan geven over de doeltreffendheid en dus proportionaliteit van deze maatregelen. De berekening zou volgens het lid van de BBB-fractie gebaseerd moeten zijn op de leeftijd van de studenten en docenten, de daaraan gekoppelde kans om op de ic te belanden, en hoeveel ic-opnames dit dan verspreid in de tijd kan opleveren. Daarbij dient dan ook de gemiddelde leeftijd in de verschillende onderwijssegmenten meegenomen te worden. Het risico is immers afhankelijk van de leeftijdsgroep. Per onderwijssegment kan dit sterk verschillen. Deze vraag kan eenvoudig uitgezet worden bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het lid van de BBB-fractie vraagt dan ook aan de regering om dit te doen en de oordeelsvorming over deze wetswijziging door de Kamer pas dan te laten plaatsvinden nadat deze analyse in het bezit van de Kamer is. Graag verneemt het lid van de BBB-fractie wanneer de regering deze kan aanleveren.

Het OMT heeft in haar 130^e advies geadviseerd over de effectiviteit van het ctb. Daaruit blijkt dat het effect van een ctb-modaliteit op het voorkomen van besmettingen en ziekenhuis- en IC-opnames sterk afhankelijk is van de setting waar het wordt toegepast (dat wil zeggen aantal, duur en intensiteit van contact) en de bezoekers van die setting (zoals leeftijd, groepsgrootte, mix van gevaccineerden en niet-gevaccineerden, en de aanwezigheid van personen met verhoogd risico op ernstig verloop van COVID-19). Voor een meer gedetailleerde uitleg verwijs ik u naar bijlage 1 bij advies 130^e OMT.

13. Overig

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** lezen in de nota van toelichting op de concept AMvB dat onderwijsinstellingen de verplichting hebben om de toegankelijkheid van het onderwijs te waarborgen en een alternatief moeten bieden indien een student het ctb niet kan of wil tonen. Dat alternatief kan fysiek, hybride of volledig online. De regering zal ongetwijfeld het standpunt van de VH en de UNL gelezen hebben waarin dit onhaalbaar wordt geacht. Deze leden vragen de regering hierop te reflecteren en te vragen hoe de regering het zeer verontrustende geluid dat het aannemelijk is dat de inzet van het ctb zal leiden tot studievertraging bij een deel van de studenten zonder ctb mee zal nemen in de nadere uitwerking van de ministeriële regeling. Voor de leden van de ChristenUnie-fractiestaat onverminderd voorop dat er geen sprake moet zijn van tweedeling. Zij maken zich ernstig zorgen als zij lezen dat studenten zonder ctb vooral aangewezen zijn op online of hybride onderwijs en de VH en UNL aangeven dat dat onuitvoerbaar is.*

Indien met ctb's wordt gewerkt in het mbo en ho, moeten instellingen goed en toegankelijk onderwijs aan alle studenten blijven bieden. Voor studenten zonder ctb zal dit, buiten de uitzonderingscategorieën, veelal een online of hybride alternatief zijn. Digitaal afstandsonderwijs is anders van vorm. Een zeker verschil in onderwijskwaliteit is mogelijk, bijvoorbeeld omdat studenten zonder ctb minder kunnen participeren aan hybride onderwijs dan studenten die met ctb fysiek aanwezig zijn. Bij het besluit tot de inzet van ctb's kan het risico op een eventueel kwaliteitsverschil vooraf niet helemaal worden uitgesloten, maar het moet wel zo veel mogelijk worden beperkt.

Een verschil in onderwijskwaliteit is alleen acceptabel als het onderwijs aan alle studenten onderwijs van tenminste een basiskwaliteit kan worden

verzorgd. Ook hiervoor geldt dat onderwijsinstellingen verantwoordelijk zijn voor het waarborgen van een basiskwaliteit van onderwijs. Signalen dat het mis gaat kunnen voor de Inspectie voor het Onderwijs aanleiding zijn tot het doen van een onderzoek. Om het risico op kwaliteitsverlies zo klein mogelijk te maken is het ook nodig om de maatregel weer in te trekken als fysiek onderwijs op een andere manier, gezien de epidemiologische situatie, weer goed mogelijk is. Zo kan een verschil in kwaliteit binnen het onderwijsprogramma worden opgevangen.

De leden van de **ChristenUnie-fractie** lezen voorts over de groep studenten zonder ctb dat er meer beleidsruimte voor instellingen komt en een inspanningsverplichting voor instellingen. Wanneer is deze inspanning voldoende geleverd? Op welke wijze wordt hier toezicht op gehouden?

Wanneer tot inzet van ctb's wordt besloten zullen de voorwaarden waaronder die inzet plaatsvindt van overheidswege nader bij ministeriële regeling worden bepaald. De instellingen zullen daarbij geen tot weinig beleidsruimte hebben.

Vertrekpunt voor het onderwijs aan alle studenten is dat instellingen zich inspannen om het onderwijs zoveel als mogelijk vorm te geven, zoals zij onder normale omstandigheden zouden doen. Aan studenten zonder ctb zal, buiten de uitzonderingscategorieën, echter veelal een online of hybride alternatief worden geboden, omdat de instellingen hebben aangegeven dat het op grote uitvoeringsproblemen stuit ook voor hen fysiek onderwijs te verzorgen. Voor studenten die zich om medische redenen niet kunnen laten vaccineren of testen geldt een uitzondering. Deze groep is naar verwachting klein en instellingen hebben aangegeven dat er voor deze studenten zal wordt gezocht naar individuele oplossingen.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** lezen dat ervan uitgegaan wordt dat indien ctb's in het ho en mbo ingevoerd worden dit voor een zo kort mogelijke periode zal zijn. Om die reden, schrijft de regering, worden studenten die vertraging oplopen, geacht de eventuele studievertraging binnen het reguliere programma in te halen. Als we één ding kunnen concluderen uit bijna twee jaar coronacrisis is dat deze pandemie zich onmogelijk laat voorspellen. Deze leden zien daarom risico's in de aanname dat een eventuele vertraging vast binnen het reguliere programma ingehaald kan worden. Zij vragen hoe de regering daarbij weegt de al opgelopen vertragingen, de invloed van niet-volwaardig onderwijs en de uitsluiting vanwege het niet hebben of willen van het ctb van sociale contacten op het studentenwelzijn weegt. Zij delen de gedachte van de regering dat het zeer te prefereren is dat inzet van deze beperkende maatregelen zo kort mogelijk moet zijn, maar vragen wel hoe de regering reeds nu de overtuiging kan hebben dat het om een korte periode gaat. Deze leden vragen tevens om aan te geven wat volgens de regering een nadere definitie is van het begrip «korte periode». Om welke tijdsperiode gaat het dan? Zij vragen op welk moment de regering de gevolgen van het inhalen van de studievertraging zal bezien. Een korte periode op de gehele studieduur van gemiddeld vier jaar, is toch substantieel. Hoe is de regering van plan deze gevolgen te ondervangen?*

De inzet van ctb's in het mbo en ho is een uiterst middel. Het wordt alleen ingezet indien het epidemiologisch beeld dusdanig verslechtert dat er geen andere manieren zijn om het mbo en ho open te houden. Bij het besluit tot de inzet van ctb's kan het risico op een eventueel kwaliteitsverschil en studievertraging vooraf niet helemaal worden uitgesloten, maar het moet wel zo veel mogelijk worden beperkt. Inderdaad kan vooraf ook

geen precieze voorspelling worden gedaan of en hoe lang de inzet van ctb's nodig zal zijn. Belangrijk is dat zodra de epidemiologische situatie het mogelijk maakt om met minder ingrijpende maatregelen – zoals het dragen van mondkapjes of beperking van de groepsgrootte – fysiek onderwijs mogelijk te maken, de inzet ctb's in het onderwijs wordt gestopt of voorkomen. Ctb's moeten voor een zo kort mogelijke periode verplicht worden gesteld.

*De leden van de **ChristenUnie-fractie** lezen voorts dat de regering het onwenselijk vindt de testcapaciteit door instellingen te laten organiseren. Als argument hiervoor noemt de regering dat pilotuitkomsten erop wijzen dat onderwijsinstellingen niet beschikken over de brede expertise en capaciteit die nodig zijn om zelf een testvoorziening op te zetten. Om die reden zal worden aangesloten bij de bestaande landelijke testinfrastructuur. Deze leden wijzen ten eerste de regering erop dat in het 130ste OMT-advies⁴³ wordt aangegeven dat de GGD »en hun maximale testcapaciteit bereikt hebben. Deze leden begrijpen dat onderwijsinstellingen zélf inderdaad niet de juiste expertise hebben, maar zij vragen de regering waarom de verantwoordelijkheid bij onderwijsinstellingen neer wordt gelegd om de dekkingsgraad op te hogen via Stichting Open Nederland (SON). Testen voor toegang zal voor een aantal studenten de enige mogelijkheid zijn om onder het ctb fysiek onderwijs te kunnen genieten. Waarom besluit de regering dan niet om zelf de verantwoordelijkheid te nemen voor het waarborgen van die toegang tot onderwijs, maar wordt dit uitbesteed aan SON, zo vragen deze leden.*

Zoals in de nota van toelichting van de AMvB staat aangegeven is de Minister van VWS eindverantwoordelijk voor de organisatie van de testcapaciteit als ctb's in het mbo en ho moeten worden ingezet. Stichting Open Nederland heeft momenteel, in opdracht van de Minister van VWS, via een open house constructie testaanbieders gecontracteerd om de testen voor ctb's in sectoren waar die reeds worden ingezet uit te voeren. Gezien de ervaring en beschikbare testinfrastructuur van SON op dit vlak en de huidige drukte bij de GGD zou bij inzet op korte termijn de voorkeur daarom uitgaan om testen voor mbo en ho ook door testaanbieders onder SON uit te laten voeren. Afhankelijk van bijvoorbeeld de drukte bij de GGD en de toegankelijkheid van de testfaciliteiten van SON, kan ervoor gekozen worden om studenten ook in het kader van testen voor ctb's (aanvullend) naar de GGD teststraten te sturen. In beide gevallen gebeurt dit onder de eindverantwoordelijkheid en in opdracht van de Minister van VWS. Van onderwijsinstellingen wordt gevraagd om wanneer zij een tekort aan voldoende toegankelijke testfaciliteiten signaleren, in contact treden met SON om te bezien of er testaanbieders zijn die (dichter) bij de onderwijsinstelling een testfaciliteit kunnen inrichten.

*Ten tweede lezen de leden van de **ChristenUnie-fractie** dat de Minister van VWS eindverantwoordelijk is voor het aanbieden van voldoende testcapaciteit, waarbij in ieder geval overal in Nederland een testfaciliteit op maximaal een half uur reistijd bereikbaar is. Genoemde leden vragen de regering bij het berekenen van die reistijd rekening te houden met het feit dat studenten over het algemeen niet in staat zijn om met de auto naar een teststraat te komen, met studenten die gratis in het weekeinde kunnen reizen, en die doordeweeks ov-kosten moeten betalen indien het halve uur ook geldt met de bus. Deze leden vragen de regering hoe deze aspecten gewogen zijn.*

⁴³ Bijlage bij Kamerstuk 25 295, nr. 1555.

De regering heeft zich gecommitteerd aan de inspanningsverplichting dat een testlocatie van Testen voor Toegang binnen 30 minuten enkele reis per auto, zoals ook de Kamer de regering heeft verzocht bij motie Van der Plas (Kamerstuk 25 295, nr. 1446). Op 30 november is het voor 99,9% van de mensen mogelijk om binnen deze reistijd en voor ruim 95% van de mensen om binnen 20 minuten reistijd zich te laten testen. De regering acht de huidige bereikbaarheidsnorm, afgewogen tegen de kosten voor dit systeem, voldoende. In veel gevallen zal het wel mogelijk zijn om ook per fiets of OV snel een van de meer dan 800 testlocaties bij Testen voor Toegang te bereiken.

Deze leden horen geluiden dat er nu al situaties bekend zijn waarin testen voor toegang ontoereikend zal zijn, bijvoorbeeld bij studenten die studeren aan onderwijsinstellingen in meer afgelegen gebieden. Deze leden vragen de regering hoe zij gaat waarborgen dat bij een eventuele invoering van het ctb er niet vanaf het begin voorspelbare problemen zich zullen voordoen?

De regering heeft zich gecommitteerd aan de inspanningsverplichting dat een testlocatie van Testen voor Toegang binnen 30 minuten enkele reis per auto, zoals ook de Kamer de regering heeft verzocht bij motie Van der Plas (Kamerstuk 25 295, nr. 1446). Op 30 november is het voor 99,9% van de mensen mogelijk om binnen deze reistijd en voor ruim 95% van de mensen om binnen 20 minuten reistijd zich te laten testen. De regering acht de huidige bereikbaarheidsnorm, afgewogen tegen de kosten voor dit systeem, voldoende. In veel gevallen zal het wel mogelijk zijn om ook per fiets of OV snel een van de meer dan 800 testlocaties bij Testen voor Toegang te bereiken. Wanneer deze bereikbaarheidsnorm niet gehaald wordt, dan zal Stichting Open Nederland (SON) in overleg met de gemeenten actie ondernemen om een testlocatie naar dit gebied te trekken.

Van onderwijsinstellingen wordt gevraagd om wanneer zij een tekort aan voldoende toegankelijke testfaciliteiten signaleren, in contact treden met SON om te bezien of er testaanbieders zijn die (dichter) bij de onderwijsinstelling een testfaciliteit kunnen inrichten. Ook worden zij gevraagd om indien nodig ruimtes op locaties beschikbaar te stellen, zodat het inderdaad ook mogelijk kan zijn om op onderwijsinstellingen zelf testfaciliteiten in te richten. Als er voldoende testvraag is, dan zullen testaanbieders bereid zijn om mee te werken.

Daarmee zorgt SON met het landelijk dekkende netwerk van testaanbieders zo goed mogelijk dat het aanbod van testlocaties aansluit op de testvraag. Er is immers al een zeer fijnmazig landelijk dekkend netwerk van testaanbieders beschikbaar. In veel gevallen zal het mogelijk zijn voor studenten om per fiets of OV snel een van de meer dan 800 testlocaties bij Testen voor Toegang te bereiken. Daarvoor is het niet per se nodig om een testlocatie op de instellingslocaties in te richten. Het is ook goed mogelijk dat een testlocatie tussen twee instellingen ruim voldoende tegemoet komt aan de bereikbaarheidseisen en tegelijkertijd mogelijk is voor een testaanbieder om rendabel te exploiteren.

*De leden van de fractie van de **ChristenUnie** vragen tevens op welk moment de regering het verstandig vindt om de inzet van nabije gratis test-, informatie- en vaccinatiefaciliteiten ook bij MBO en HBO te realiseren.*

SON zorgt met het landelijk dekkende netwerk van testaanbieders zo goed mogelijk dat het aanbod van testlocaties aansluit op de testvraag. Er is immers al een zeer fijnmazig landelijk dekkend netwerk van testaan-

bieders beschikbaar. In veel gevallen zal het mogelijk zijn voor studenten om per fiets of OV snel een van de meer dan 800 testlocaties bij Testen voor Toegang te bereiken. De GGD'en staan een wijkgerichte aanpak voor en bepalen hun strategie op basis van vaccinatiedata en besmettingscijfers op postcode-4-niveau en op basis van doelgroepenanalyse. De regionale GGD'en werken samen met gemeenten en maatschappelijke instellingen (waaronder MBO en HBO scholen) om mensen te bereiken die nog niet gevaccineerd zijn. Waar inzet wordt gepleegd en welke interventies gedaan kunnen worden, is iedere keer een regionale afweging op basis van data en inhoudelijke gesprekken met dit soort maatschappelijke partners. De GGD'en bepalen in goed overleg met de gemeenten en lokale partners (sleutelfiguren) waar geschikte locaties geopend kunnen worden gegeven de benodigde en beschikbare capaciteit enerzijds en het verhogen van de vaccinatiegraad in wijken van aandacht anderzijds. GGD'en geven sinds de zomer bij MBO en HBO instellingen voorlichting en hebben in en/of nabij veel instellingen al gevaccineerd («ga je studeren, laat je vaccineren»). GGD'en blijven met de instellingen, docenten en jongerenwerkers in gesprek om ook de komende periode in te zetten op goede voorlichting. Daarnaast heeft GGD GHOR sinds de zomer regulier overleg met de scholenkoepels (waaronder de MBO en de HBO raad) om acties, behoeftes en extra interventies af te stemmen.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
H.M. de Jonge